ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

№ 15—16 (10.592 — 10.593).
1994 йил 11 март жума
Сотувда эркин нархда

1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН НАШР ЭТИЛМОҚДА.

Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси

ИДОРАЛАРАРО КЕНГАШ МАЖЛИСИ

10 март куни Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги иқтисодий ислоҳот, тадбиркорлик ва хорижий сармоялар бўйича идоралараро кенгашнинг илк мажлиси бўлди. Уни Президент Ислом Каримов бошқарди.

Мажлисда мазкур кенгаш тўғрисидаги низом лойиҳаси, Ўзбекистон Республикаси Президентининг иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, хусусий мулк манфаатларини ҳимоя қилиш ва тадбиркорликни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисидаги фармони қандай бажарилаётгани, мулкни хусусийлаштиришнинг давлат дастури, йирик ва ўртача корхоналарни очиқ турдаги акционерлик жамиятларига айлантиришнинг асосий йўналишлари, тамойиллари ва воситалари ҳақидаги масалалар муҳокама этилди.

Республика Бош вазирининг ўринбосарлари Ў. Султонов, Б. Ҳамидов. В. Чжен ана шу масалалар юзасидан ахборот бердилар.

Мажлисда сўзга чиққанлар мамлакатимизда бозор муносабатларига ўтишнинг янги босқичи бошланганини, бу босқичда иқтисодий ислоҳотни янада жадаллаштириш, мулкни давлат тасарруфидан чиқариш, саноатни қишлоққа келтириш, деҳқон (фермер) хўжаликлари фаолияти учун зарур шарт-шароит яратиш, маҳсулотни қайта ишлаб берадиган кичик ва қўшма корхоналар ташкил этиш долзарб вазифа эканини, бу масалаларни ҳал этишда айниқса раҳбар кадрлар ва мутахассисларнинг топширилган ишга муносабати, ташаббускорлиги, қатъиятлилиги алоҳида аҳамият касб этаётганини таъкидладилар.

Мажлисда Ўзбекистон Олий Кенгаши раиси вазифасини бажарувчи Э. Халилов, Республика Бош вазири А. Муталов қатнашди.

(ЎзА).

Суратда: мажлис пайти.
Р. Жуманиёзов сурати.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БИЛАН РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСИ ЎРТАСИДА ҲАР ТОМОНЛАМА ҲАМКОРЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ВА ЧУҚУРЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДА

ДЕКЛАРАЦИЯ

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов ва Россия Федерацияси Президенти Б. Н. Ельцин 1994 йил 2 март Москвадаги музокаралар вақтида таъкидлаганларидек, эришилган келишувлар икки давлат ўртасидаги анъанавий дўстлик алоқаларини сифат жиҳатидан янги мазмун билан бойитиш имконини беради ва Ўзбекистон Республикаси билан Россия Федерацияси халқларининг дўстлик ва ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга бўлган ўзаро интилишидан келиб чиқиб,

Принциплари 1992 йилнинг 30 майида имзоланган Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси ўртасидаги давлатлараро муносабатларнинг асослари, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги Шартномада аниқланган кўп қиррали ўзаро ҳамкорликни ҳар томонлама ривожлантириш ва такомиллаштиришга бўлган азму-қарорини ифода этиб.

иқтисодий интеграцияни, илмий-техникавий, маданий, ва инсонпарварлик ҳамкорлигини чуқурлаштириш учун аниқ амалий чора-тадбирлар ўтказилишининг зарурлигини тан олиб,

Ўзбекистон билан Россиянинг тинчликни мустаҳкамлаш, барқарорлик ва хавфсизликни таъминлаш борасидаги саъй-ҳаракатларини бирлаштиришнинг муҳимлигини таъкидлаб,

умум тан олинган инсон ҳуқуқлари ва эркинликларига риоя қилиш содиқлигини сақлаган ҳолда, иккала давлат ягона ҳарбий стратегик маконга тегишли эканлигини тасдиқлаб,

МДҲ доирасидаги ҳамкорликни ривожлантиришга кўмаклашиш борасидаги ўз интилишларини эълон қилиб,

Ўзбекистон—Россия ҳар томонлама ҳамкорлигини ривожлантириш ва чуқурлаштиришнинг қуйидаги йўналишларини аниқлаб олдилар:

1-модда

Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси икки давлат халқлари манфаатида ҳар томонлама ҳамкорликни изчиллик билан ривожлантириш ва чуқурлаштириш, ҳамда иқтисодий ислоҳотлар ва демократик ўзгартиришлар йўлига амал қилишларини тасдиқлайдилар

2-модда

Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси турли даражалардаги иқтисодий алоқаларни кенгайтириш, иқтисодий интеграцион жараёнларга кўмаклашиш, ўзаро савдодаги турли хил тўсқинликларни йўқ қилиш, ҳамда жисмоний ва юридик шахсларга ўзаро хўжалик ҳамкорлигини амалга оширишлари учун мақбул ҳуқуқий тартиб яратиш мақсадида қўшимча чоралар кўрадилар.

3-модда

Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси умумий тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш бўйича, хусусий икки давлатнинг манфаатларига алоқадор минтақавий муаммоларни ва бошқа масалаларни ҳал этишга алоҳида эътибор берган ҳолда, ўзларининг ташқи сиёсий фаолиятларини мувофиқлаштиришни кучайтирадилар.

Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига аъзо бўлган мамлакатлар ташқи чегараларининг хавфсизлигини таъминлаш мақсадида маслаҳатлашувлар механизмини ишлаб чиқадилар. БМТнинг тинчликни ўрнатишга қаратилган ролини кучайтириш, Марказий Осиёда, Европада ва Осиё—Тинч океани минтақасида тинчлик, хавфсизлик ва барқарорликни мустаҳкамлаш мақсадида кўп томонлама ҳамкорликни ривожлантиришга ҳаракат қиладилар.

Россия Федерацияси Ўзбекистон Республикасининг БМТ раҳбарлигида Тошкентда манфаатдор давлатлар иштирокида, минтақавий хавфсизлик ва ҳамкорлик масалалари бўйича доимий фаолият кўрсатувчи семинар ташкил этиш ташаббусини қўллаб-қувватлайди.

4-модда

Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси илмий, техник, маданий ва инсонпарварлик ҳамкорлигини ривожлантириш бўйича аниқ мақсадли дастурларни ишлаб чиқадилар ва амалга оширадилар.

Ушбу мақсадда давлат раҳбарлари ўз ҳукуматларига қуйидагиларни топширадилар:

— маданият марказларини ташкил қилиш бўйича битимни тайёрлаш. Ушбу битимда марказлар ўз фаолиятларини олиб боришлари учун керакли жой билан таъминлашни ўзаро тенг принципга асосланган ҳолда амалга ошириш кўзда тутилади;

— ҳар йили Россияда Ўзбекистон Кунларини ва Ўзбекистонда Россия Кунларини ўтказишни таъминлаш;

— илмий-тадқиқот муассасалари ва объектлари негизида, жумладан, космик фазони тадқиқот қилиш соҳасида, қўшма ташкилотлар тузиш тўғрисида битим тайёрлаш;

— 1993 йил 19 мартдаги маданият, фан ва техника, таълим, соғлиқни сақлаш, ахборот, спорт ва туризм соҳасида ҳамкорлик тўғрисидаги Битимга мувофиқ, бир давлатнинг бошқа давлат ҳудудидаги, йўқолган ёки қонунга хилоф равишда олиб чиқилган маданият ёдгорликлари билан боғлиқ бўлган масалаларни кўриб чиқиш ва уларни ҳал қилишга доир таклифларни тайёрлаш бўйича қўшма давлатлараро эксперт комиссиясини ташкил этишни тезлаштириш.

5-модда

Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси 1992 йил 15 майда Тошкентда имзоланган Коллектив хавфсизлик тўғрисидаги Шартноманинг муҳим аҳамиятини тасдиқлаб, бу мақсадда зарур ҳуқуқий базани ривожлантириб, ҳарбий соҳада ҳамкорликни чуқурлаштириш ва такомиллаштириш бўйича саъй-ҳаракатларини давом эттирадилар.

6-модда

Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси ўз ҳудудларида яшовчи барча шахсларга уларнинг миллати, жинси, тили, дини, сиёсий ёки бошқа эътиқодидан қатъи назар, халқаро ҳуқуқнинг умум эътироф этилган нормалари, яшаб турган мамлакатлари Конституциясига мувофиқ фуқаролик, ижтимоий, иқтисодий ва маданий ҳуқуқ ва эркинликлар берилишига кафолат берадилар.

Ушбу мақсадда Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси ўз ҳудудларида миллий озчиликни ташкил қилувчиларни таҳқирлашга йўл қўймаслик учун барча зарур чораларни кўрадилар, ирқий ёки миллий, диний ва сиёсий эътиқодга мансублик аломатига биноан шахслар ёки гуруҳларга қарши душманлик ёки зўравонликка чақирувчи ҳар қандай хатти-ҳаракатларнинг олдини олиш ва чек қўйиш учун самарали тадбирларни қўллайдилар.

7-модда

Давлатлар раҳбарлари Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси ҳукуматларига қуйидаги битимлар (шартномалар) лойиҳаларини тайёрлашни топширадилар:

— консуллик масалалари бўйича;

— ўзаро ҳуқуқий ёрдам тўғрисида;

— бошқа давлат ҳудудида яшовчи бир давлат фуқаросининг фуқаролик ва ҳуқуқий мақоми билан боғлиқ масалалар бўйича;

— жиноятчилик, айниқса унинг уюшган шаклига қарши курашда ўзаро ҳамкорликни кучайтириш тўғрисида;

— миграция билан боғлиқ масалалар бўйича.

Кўрсатилган ҳужжатларда, хусусан, қуйидагилар кўзда тутилиши керак:

— Ўзбекистон Республикаси ёки Россия Федерациясига доимий яшаш учун келаётган иккала давлатлар фуқароларининг яқин қариндошлари тегишли фуқароликни қабул қилиши учун соддалаштирилган тартибни кафолатловчи қоидалар;

— бошқа давлат ҳудудида яшовчи бир давлат фуқароси яшаётган давлатидаги фуқаролар билан бирга ҳуқуқ ва мажбуриятларда тенглиги, ўзаро келишиб олинган истиснолардан ташқари;

— бир давлат фуқаросининг бошқа давлат корхоналарида ва ташкилотларида контракт бўйича ишлашига рухсат бериш, давлатларнинг тегишли қонунчилигида кўзда тутилган чеклашлар бундан мустасно;

— бир давлат фуқароларининг бошқа давлат ҳудудида ҳаракати ва яшаши билан боғлиқ расмиятчиликларни имкони борича соддалаштириш;

— иккала давлатлар фуқароларининг эркин визасиз, ҳеч қандай солиқларсиз, рўйхатга олишсиз ва бошқа маъмурий чеклашларсиз сафар қилишлари учун кафолатлар, қонунбузарчилик ва учинчи давлатларга чиқиб кетиш ҳоллари бундан истисно;

— фуқароларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан Россия Федерацияси ҳудудига ўтишлари ва аксинча, уларнинг шахсий юкларини божхона текширувларидан ўтказишни бекор қилиш, фақат қурол, наркотик ва психотроп моддалари, валюта ва маданий зийнатларни олиб чиқиб кетилаётганига етарли асослар мавжудлиги ёки божхонанинг бошқа қоидалари бузилиши мумкин бўлган ҳоллар бундан истисно;

— миллий валюталарнинг эркин алмашуви ва алмашиш пунктлари ташкил этилиши ва фуқаролар ва юридик шахсларнинг пул активларини бир давлатдан иккинчисига ўтказилишини таъминлаш;

— бошқа давлат ҳудудида яшовчи бир давлат фуқаросига, ўз мулкини сотиб олиш, эгалик қилиш, сотиш, ёки ихтиёридаги мулкни бошқа шаклларда ишлата олишини кафолатлаш.

8-модда

Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси бундан кейин ҳам Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигининг мустаҳкамланишига ва унинг доирасида улар иштирокида имзоланган шартномалар ва битимларнинг амалга оширилишига ҳар томонлама кўмаклашадилар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. А. КАРИМОВ.

Россия Федерацияси Президенти
Б. Н. ЕЛЬЦИН.

Москва, 1994 йил 2 март.

ЎЗБЕКИСТОН МЕТАЛЛУРГИЯ ЗАВОДИНИНГ ЖАМОАСИГА

Азиз дўстлар!

Ўзбекистонликларнинг кўпчилиги учун қадрдон бўлган металлургия заводи ташкил этилган куннинг 50 йиллиги билан сизларни самимий қутлайман!

Металлурглар жамоаси босиб ўтган шонли йўл ватанпарварлик, фуқаролик, байналмилаллик бурчига муносабатнинг ажойиб тимсоли меҳнат қаҳрамонлигининг беқиёс мактабидир.

Республиканинг энг йирик корхоналаридан бири бўлмиш сизларнинг заводингиз Ўзбекистоннинг иқтисодий мустақиллигини қарор топтиришга ғоят катта ҳисса қўшмоқда. Республикада халқ хўжалигининг амалда барча тармоқлари сизларнинг корхонангиз ишлаб чиқараётган металл прокатдан фойдаланади. Ишчилар, муҳандислар, технологлар ўз корхоналари Ўзбекистон оғир саноатининг пешқадамларидан бири эканлиги билан ҳақли равишда фахрланишлари мумкин.

Халқлар дўстлиги, ўзаро ёрдам анъаналари, фуқаролик бурчи туйғулари ва маънавий қадриятлар авайлаб асралаётганлиги ҳамда металлургларнинг янги-янги авлодларига етказилаётганлиги бебаҳо аҳамиятга эгадир. Бу жамоангизнинг ғоят катта ҳаётий кучидан далолат бериб турибди ва унинг янги шонли зафарларга эришиши гаровидир.

Азиз дўстлар, барча ходимларга ва металлургларнинг оилаларига байрам муносабати билан энг самимий қутловларимни, сиҳат-саломатлик, омонлик ва бахт-саодат тилаб билдирган истакларимни қабул қилгайсизлар!

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ КАРИМОВГА

Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич!

Заводимиз ташкил этилганининг 50 йиллиги муносабати билан жамоамизнинг Республикамиз Фахрий ёрлиғи билан тақдирланиши биз, металлургларни бениҳоя қувонтириб юборди.

Ўтган ярим аср мобайнида жамоамиз Ўрта Осиёда қора металлургия саноатининг ривожига асос солди ва унинг юксалишини таъминлади. Шу давр ичида 20 миллион тоннага яқин зарур металл прокати ишлаб чиқарилиб, мамлакатимиз халқ хўжалигини ривожлантиришга улкан ҳисса қўшди.

Миллий кадрларни тарбиялаб етиштиришда ҳам у ўзига хос мактаб бўлди. Заводимизда вояга етган миллий кадрлар республикамиз халқ хўжалигининг турли соҳаларида самарали хизмат қилиб келмоқда. Бугунги кунда заводимизнинг учинчи авлод вакиллари ота-боболари изидан бориб, уларнинг шонли йўлини давом эттирмоқда.

Жамоамиз мустақил республикамиз олдида турган улкан вазифаларни дилдан ҳис этиб, бугунги қийинчиликларни енгишга ҳаракат қилмоқда.

Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич!

Биз Сизнинг ҳамдўстлик мамлакатлари, айниқса, Россия билан ҳам иқтисодий, ҳам сиёсий ўзаро манфаатли алоқаларни тиклаш, миллатимиз; динимиз ва эътиқодимиздан қатъи назар, дилларимизни бир-бирига боғлаб турган дўстлик, қардошлик ришталарини янада мустаҳкамлаш борасида қилаётган олижаноб ишларингизни мамнуният билан, фахр-ифтихор билан қизғин маъқуллаймиз ва Сизга ўзимизнинг чуқур миннатдорлигимизни изҳор этамиз.

Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон ўртасида ягона иқтисодий маконни вужудга келтириш борасидаги шартноманинг имзоланиши, Россия билан ўзаро манфаатли алоқаларнинг янги, юқори босқичга кўтарилиши, бу — мустақил мамлакатларда яшаётган кўп миллатли халқларнинг ўзаро фойдали, анъанавий қўшничилик муносабатларини давом эттиришга имкон яратади, олдимизда турган қийинчиликларни бартараф этишда ёрдам беради. Бу адолатли ишлар биз, металлургларнинг келажакка бўлган умидимизни янада мустаҳкамлайди.

Биз корхонамизга берилган республика Фахрий ёрлиғини қабул қилиб, Сизни ишонтириб айтамизки, бундан буён ҳам давлатимиз равнақи йўлида Бекобод металлурглари астойдил меҳнат қилаверадилар.

Мурожаат Ўзбекистон Металлургия заводи меҳнат жамоасининг тантанали йиғилишида қабул қилинган.

Қирғизистон Республикасининг Президенти Асқар Акаевга

Ўш вилоятининг Ўзган туманидаги Заргар қишлоғида қор кўчиши натижасида фожиавий ҳалок бўлганларнинг қариндош-уруғлари ва яқинларига Ўзбекистон халқи номидан чуқур ҳамдардлик билдираман.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
Ислом КАРИМОВ.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТНИ ЖАДАЛЛАШТИРАЙЛИК

Тошкент вилояти фаолларининг йиғилиши

9 мартда Тошкент вилояти фаолларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Унда ҳокимлик бошқармалари, бўлимлари, вилоят турли ташкилот ва муассасаларининг раҳбарлари, шаҳар ва туманларнинг ҳокимлари, қишлоқ фуқаролари йиғинларининг оқсоқоллари, жамоа хўжаликлари бошқарувлари раислари, фермерлар, ижарачилар, тадбиркорлар ҳамда вилоят [illegible] **лари раҳбарлари, жамоат ташкилотлари вакиллари иштирок этдилар.**

Йиғилиш бошланишидан олдин фаоллар йиғилиши қатнашчиларига Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Республика Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 18 февралдаги мажлисида сўзлаган нутқи ёзиб олинган видеотасвир [illegible]

Шундан сўнг вилоят ҳокими М. Б. ИКРОМОВ «Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 18 февралдаги мажлисида сўзлаган нутқидан келиб чиқадиган вазифалар тўғрисида» маъруза қилди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Бош вазири [illegible] **И. Х. ЖУРАБЕКОВ қатнашди ва нутқ сўзлади.**

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Президентининг давлат маслаҳатчиси М. Б. УМУРЗОҚОВ иштирок этди.

(Фаоллар йиғилишида вилоят ҳокими М. Б. Икромов маърузаси ва музокараларнинг баёни газетанинг 3—4-бетла- [illegible]

ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯ ЯКУНЛАНДИ

«Ўзбекистонга хорижий сармояларни жалб этиш бўйича давра суҳбати» мавзуидаги халқаро конференция 10 март куни Тошкентда ўз ишини давом эттирди. Мамлакатимиз ҳукумати вакиллари, банк, молия тизими мутахассислари Ҳиндистон, Покистон, Таиланд, Туркия ҳамда бошқа кўплаб давлатларнинг сармоя сарфлашга кўмаклашиш бўйича миллий қўмиталари раҳбарлари ва тадбиркорлари билан чет эл инвестициясини жалб этишнинг назарий ва амалий жиҳатларини муҳокама қилдилар.

Музокаралар давомида [illegible] хомашё ва ишчи кучи захирасига эга эканлигини, айниқса, ўзбек пахтасининг довруғини алоҳида қайд этдилар. Бу эса чет эл тадбиркорларининг қизиқишини орттирмоқда. Хорижий сармоядорлар қисқа муддат ичида Ўзбекистонда фаолият бошлашлари учун бир қатор енгилликлар, қулай шарт-шароитлар яратилаётганлигини таъкидладилар. Айни пайтда Ўзбекистон ҳукумати қошида хорижий сармояларни тўғридан тўғри жалб этиш ва уни жорий қилиш бўйича нуфузли қўмита тузиш таклифи киритилди.

[illegible]

ТОҒДАГИ ФОЖИА

Олинган маълумотларга қараганда, 8 мартдан 9 мартга ўтар кечаси соат 2 дан 30 дақиқа ўтганда Қирғизистон Республикаси Ўш вилоятининг Ўзган туманидаги Заргар қишлоғи ўнг томонидаги тоғдан қор кўчди, кўчкининг кенглиги тахминан 700—800 метр, баландлиги 20 метр, вазни 1,5 миллион тонна эди. Оқибатда 51 киши яшаб турган 9 та уйни кўчки босиб, дара ўртасига суриб юборди. Кўчки остида қолганларнинг ҳаммаси қир- [illegible] бабли қутқариш ишлари ҳали бошлангани йўқ. Заргар қишлоғида 400 га яқин оила ташқи дунёдан ажралиб қолди. Қор кўчкиси такрорланиши хавфи борлиги сабабли 54 оилани шошилинч равишда кўчириш талаб қилинади.

Фожиа юз берган жойга Қирғизистон Республикаси ҳукуматининг масъул ходимлари келишди.

Жабрдийдаларга шоши- [illegible]

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

РЕСПУБЛИКАДА УЙ-ЖОЙ ҚУРИЛИШИНИ РАҒБАТЛАНТИРИШ ВА РИВОЖЛАНТИРИШГА ОИД ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Уй-жой муаммосини ҳал этишда аҳолининг муҳтож табақаларини давлат томонидан қўллаб-қувватлашни ва уларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишни таъминлаш, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва аҳоли маблағлари ҳисобидан амалга ошириладиган уй-жой қурилишини янада ривожлантириш мақсадида:

1. Белгилаб қўйилсинки, Ўзбекистон Республикасида:

мулкчилик шаклларидан қатъи назар бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотлар, ҳокимликлар, уй-жой қуриш кооперативлари ва фуқаролар уй-жой қурилишининг асосий буюртмачилари ҳисобланадилар;

уй-жой қурилиши энг аввало мулкчилик шаклларидан қатъи назар бирлашмаларнинг, корхоналар ва ташкилотларнинг ўз молиявий маблағлари, ҳокимликларнинг маблағлари, фуқароларнинг қўлидаги пуллари ва жамғармалари, банкларнинг узоқ муддатли кредитлари, давлат мулкини давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштиришдан тушадиган маблағларнинг бир қисми, давлатнинг ютуқли уй-жой заёмини тарқатишдан олинадиган маблағлар, иш билан таъминлаш жамғармаси маблағларининг бир қисми, шунингдек бюджет маблағлари ҳисобидан пул билан таъминланади;

уй-жой қурилишини бюджетдан пул билан таъминлаш аҳолининг муҳтож табақаларини, энг аввало кўп болали, кам таъминланган оилаларни, пенсионерларни, уруш ва меҳнат фахрийларини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш ҳамда уларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш тариқасида амалга оширилади. Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги 1994 йилдан бошлаб ҳар йили Қорақалпоғистон Республикасининг Вазирлар Кенгашига, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликларига мазкур мақсадлар учун республика бюджетидан маблағ ажратишни кўзда тутсин.

Ўзбекистон Республикасининг «Ўзистиқболстат» қўмитаси, Молия вазирлиги, Марказий банки, Қорақалпоғистон Республикасининг Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари хусусий ва кооператив қурилишни бутун чоралар билан рағбатлантиришни назарда тутган ҳолда уй-жой қурилишига кредит ва бюджет маблағлари ажратишни кўзда тутсинлар.

Кўп болали, муҳтож оилаларнинг уй-жой қурилишини таъминлаш учун корхоналар, ташкилотларнинг, хусусий корхона эгаларининг, тижорат тузилмаларининг ҳокимликларга аниқ мақсадни кўзлаб берадиган ихтиёрий бадаллари ҳар томонлама рағбатлантирилсин.

2. Хусусий, кооператив уй-жой қурувчи ёки кимошди савдоси орқали уй-жой харид қилувчи фуқаролар маблағларининг манбалари тўғрисида декларация тақдим этишдан озод қилинсинлар.

3. Қорақалпоғистон Республикасининг Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари тегишли вазирликлар ва идоралар билан биргаликда:

уй-жой қурилишини рағбатлантиришга оид амалий чора-тадбирлар мажмуини ишлаб чиқиб, амалга оширсинлар;

кўп қаватли уй-жой биноларини қуриш чоғида зарур тармоқлар мажмуи ва аҳоли учун қулайликлар яратилишини, 10 фоиз майдон савдо ва хизмат кўрсатиш соҳаси объектларига ажратиб берилишини кўзда тутсинлар;

якка тартибдаги ва кооператив уй-жой қурилишини мувофиқлаштирувчи хўжалик ҳисобидаги ҳудудий бошқармалар зиммасига ер майдонларини ажратиб бериш, фуқароларнинг узоқ муддатли кредит олишига доир ҳужжатларини тайёрлаш, ундан аниқ мақсад йўлида фойдаланишни назорат қилиш, уй-жой ҳамда муҳандислик инфраструктураси иншоотлари қурилишини техникавий назорат этиш, шунингдек, зарур бинокорлик материалларини тақсимлаш ва улар билан таъминлаш вазифасини юкласинлар.

4. Ўзбекистон Республикасининг Адлия вазирлиги бир ой муддат ичида Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, «Ўздаварxитектқурилиш», Молия вазирлиги, бошқа манфаатдор вазирликлар, идоралар ва ҳокимликлар билан биргаликда қуйидаги таклифларни ишлаб чиқиб, Вазирлар Маҳкамасига тақдим этсин:

хусусий ва кооператив уй-жой қурилиши учун ҳуқуқий ва жисмоний шахсларга ажратиладиган ер майдонларидан фойдаланиш ҳуқуқи берилиши учун ернинг сифатига, қаерда жойлашганлигига ва муҳандислик коммуникациялари билан таъминланганлигига қараб табақалаштирилган тарзда тўланадиган ҳақ миқдорлари тўғрисида;

ҳужжатларни расмийлаштириш қоидаларини мумкин қадар соддалаштиришни назарда тутган ҳолда ер майдонлари ажратиб бериш тартиби тўғрисида.

Уй-жой қурилиши учун бериладиган ер майдонларига тўланадиган пул маблағлари тўла-тўкис маҳаллий бюджетларнинг даромадларига қўшилади ҳамда уй-жой қурилишини пул билан ва уни магистрал, ер ости ва мавзе ичкарисидаги муҳандислик коммуникациялари билан таъминлашга тенг улушларда сарфланади.

5. Белгилаб қўйилсинки, уй-жой қурилишига банк муассасалари кредитларни камида 10 йил муддатгача йиллик 20 фоиз миқдорида, учинчи йилдан қарзни уза бошлаш шарти билан, қуйидаги миқдорларда беради:

хусусий иморат солувчиларга қурилиш қийматининг 50 фоизи миқдорида;

кўп болали, муҳтож оилалардан хусусий иморат солувчилар учун кредитлар уй-жой қийматининг 70 фоизи миқдорида 15 йил муддатга йиллик 15 фоизли ҳисоб-китоб шарти билан;

уй-жой қуриш кооперативларига қурилиш қийматининг 80 фоизи миқдорида.

Кредит муддатидан илгари тўланганида фоиз миқдорлари қуйидагича камайтирилади: уч йилгача — 50 фоиз, беш йилгача — 30 фоиз.

6. Ушбу фармоннинг 5-бандида кўрсатилган кредитлар қуйидаги шартлар асосида берилади:

гаров тўғрисидаги шартномаларни давлат рўйхатидан ўтказиш ҳақидаги муваққат низомга мувофиқ кўчмас мулк гаровга олиниб;

уй-жой қуриш кооперативининг аъзоси қурилиш қийматининг камида 15 фоизини банк муассасасининг махсус ҳисоб рақамига ўтказган;

якка тартибда иморат солувчи қурилиш қийматининг камида 30 фоизини банк муассасасининг махсус ҳисоб рақамига ўтказган ёки қурилиш қийматининг камида 30 фоизи бажарилган тақдирда.

7. Аҳоли уй-жой қуриш ва сотиб олишга фойдали шартлар асосида ўз маблағларини жамғариш учун махсус уй-жой ссуда-жамғарма ҳисоб варақалари тизими жорий этилсин.

Ўзбекистон Жамғарма банки Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Марказий банки ва бошқа банклари билан биргаликда бир ой муддат ичида махсус уй-жой ссуда-жамғарма ҳисоб варақаларини амалга киритиш тартибини ишлаб чиқсин.

8. Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги икки ой муддат ичида давлатнинг ютуқли уй-жой заёмини чиқаришни ташкил этиш ҳақида таклифлар киритсин.

9. Республикада ишлаб чиқарилган бинокорлик материаллари якка тартибда иморат солувчиларга ва уй-жой қуриш кооперативларига имтиёзли нархларда сотилсин. Айни вақтда имтиёзли нархларда бинокорлик материаллари сотувчи корхоналарнинг даромадлари қўшимча қиймат солиғидан озод қилинсин.

«Ўзбекбирлашув», «Ўзбексавдо» давлат уюшмаси, «Ўзқурилишматериаллари» давлат концерни ҳамда бинокорлик материаллари ишлаб чиқарадиган бошқа корхоналар ва ташкилотлар жойларда зарур бинокорлик материалларини биринчи галда хусусий уй-жой қураётган фуқароларга сотишни таъминласинлар.

10. Уй-жой қурилишини янада ривожлантириш мақсадида корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга ўз маблағларини жамлашни, шунингдек, якка тартибда уй-жой қуриш ёки уй-жой сотиб олиш учун махсус уй-жой ссуда-жамғарма ҳисоб варақаларига маблағ ўтказиш йўли билан ўз ходимларига молиявий ёрдам беришни амалда кенгроқ қўллаш тавсия этилсин.

11. Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги Адлия вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси, Меҳнат вазирлиги билан биргаликда Ўзбекистон Республикасининг Вазирлар Маҳкамасига қуйидагилар ҳақида таклифлар киритсин:

хусусий иморат солувчилар ва уй-жой қуриш кооперативларига имтиёзли нархларда бинокорлик материаллари сотувчи корхоналарнинг даромадларини қўшимча қиймат солиғидан озод қилиш тўғрисида;

ушбу фармоннинг 10-бандидаги шартларга мувофиқ уй-жой қурувчи корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларнинг даромадларидан имтиёзли солиқ олиш ҳақида;

мулкчилик шаклидан қатъи назар, хусусий ва кооператив қурилиш соҳасида бинокорлик ҳамда махсус монтаж ишларини амалга оширувчи пудрат, таъмирлаш-қурилиш, махсус монтаж ташкилотларини бажарилган ишлар ҳажми учун қўшимча қиймат солиғи тўлашдан озод қилиш тўғрисида.

12. Ўзбекистон Республикаси Истиқболни белгилаш ва статистика давлат қўмитаси ҳамда Молия вазирлиги ҳар йили марказлаштирилган капитал маблағлар ҳажмини белгилаш чоғида хусусий ва кооператив қурилиш даҳаларига магистрал ва ер ости муҳандислик коммуникациялари қуришга маблағ ажратишни кўзда тутсинлар.

13. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси:

ушбу фармонни бажаришга доир тегишли қарорни 10 кун муддат ичида қабул қилсин;

Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонун ҳужжатларига мазкур фармондан келиб чиқадиган қўшимчалар ва ўзгартишлар тўғрисидаги таклифларни бир ой муддат ичида тақдим этсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1994 йил 5 март.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

РЕСПУБЛИКАНИНГ БИР ГУРУҲ АЁЛЛАРИНИ ТАҚДИРЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси иқтисодиётини ривожлантириш, фан ва маданиятни юксалтириш ишига катта ҳисса қўшаётганликлари, ёш авлодни тарбиялашдаги алоҳида хизматлари учун ҳамда Халқаро хотин-қизлар байрами — 8 Март куни муносабати билан қуйидагиларга Ўзбекистон Республикасининг фахрий унвонлари берилсин:

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган фан арбоби»

Мавлоний Машҳура Эгамберди қизи — Республика Фанлар академияси Микробиология институтининг лаборатория мудири

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган санъат арбоби»

Юсупова Офелия Юнусовна — М. Ашрафий номидаги Тошкент давлат консерваториясининг ректори

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган маданият ходими»

Маматова Ҳушрия (Азиза) Насимовна — М. Уйғур номидаги Тошкент давлат санъат институтининг катта ўқитувчиси

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган соғлиқни сақлаш ходими»

Абдуллаева Маҳсума Йўлдошевна — Тошкент шаҳар агрегат заводи тиббий-санитария қисми поликлиника бўлимининг мудири

Тожибоева Юлдуз Тожибоевна — П Тошкент давлат тиббиёт институтининг профессори

Ҳисамутдинова Ҳалифа Султоновна — «Фармация» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори, Навоий вилояти

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган халқ маорифи ходими»

Машраббоева Башорат Рапиқовна — Чортоқ тумани 9-ўрта мактабнинг директори, Наманган вилояти

Шодиева Қумри Сайлиевна — Ф. Хўжаев номли педагогика билим юртининг ўқитувчиси, Бухоро шаҳри

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалик ходими»

Турсинова Жигагул — Нукус тумани «Дархон» ижара хўжалигининг бригада бошлиғи, Қорақалпоғистон Республикаси

Ғаниева Тожибуви — Жиззах тумани Ҳ. Носиров номли жамоа хўжалигининг бригада бошлиғи, Жиззах вилояти

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган қурувчи»

Дедова Нина Даниловна — «Тошкентқурилиш» давлат акционерлик қурилиш корпорацияси 76-қурилиш бошқармаси бўёқчилар бригадаси бошлиғи

Қуйидагилар Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин:

Алимова Гуландом Яхъёевна — Республика халқ таълими вазирлиги бош бошқармаси бошлиғининг ўринбосари

Алмаматова Муборак Мирзараҳматовна — Ўрта Чирчиқ тумани «Ўзбекистон» жамоа хўжалигининг бригада бошлиғи, Тошкент вилояти

Бекчанова Жумагул Сапаевна — Боғот тумани 20-ўрта мактабнинг ўқитувчиси, Хоразм вилояти

Жабборова Наима Ғаффоровна — Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Тошкент вилоят қўмитасининг биринчи котиби

Ким Гликерья Борисовна — Сурхондарё вилояти хотин-қизлар қўмитаси раисининг ўринбосари

Марупова Марьям Маҳмудовна — Пахтакор тумани алоқа бўлимининг катта алоқачиси, Жиззах вилояти

Минжасарова Зайнаб — Муборак тумани хотин-қизлар қўмитасининг раиси, Қашқадарё вилояти

Мирзаева Зебо Боймановна — Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги халқ ижодиёти ва маданий-маърифий ишлар марказининг бош муҳаррири

Мирзаева Шодмонхон — Шаҳрихон тумани хотин-қизлар қўмитасининг раиси, Андижон вилояти

Нарзуллоева Гулнора — Ғиждувон тумани «Гулистон» жамоа хўжалигининг [illegible]гада бошлиғи, Бухоро вилояти

Насруллаева Ҳафиза — республика хотин-қизлар қўмитасининг референти

Нуралиева Офтоб — Қувасой чинни буюмлар корхонасининг сараловчиси, Фарғона вилояти

Палуанова Санеҳан Ажиниязовна — Чимбой тумани аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ишлаб чиқариш бошқармасининг бичувчиси, Қорақалпоғистон Республикаси

Рашидова Нодира Маҳмудовна — шоира, Тошкент шаҳри

Раҳимова Раъно Сафаровна — Жондор тумани хотин-қизлар қўмитасининг раиси, Бухоро вилояти

Раҳмонқулова Анзират Турсуновна — Сариосиё тумани меҳнат фахрийси, Сурхондарё вилояти

Раҳматова Мавжуда Ҳайдаровна — Қарши тумани «Чўли ота» жамоа-ширкат хўжалигининг маданий ва маиший ишлар бўйича ширкат раиси, Қашқадарё вилояти

Раҳмонова Тамара — Гулистон тумани хотин-қизлар қўмитасининг раиси, Сирдарё вилояти

Сададдинова Гавҳар Алимовна — «Дўстлик» шаҳри «Коинот» заводи қуювчиси

Султонова Раъно Бобожоновна — Элликқалъа тумани 28-ўрта мактабнинг ўқитувчиси, Қорақалпоғистон Республикаси

Тўйчиева Матлубахон Камолиддиновна — Бўз тумани хотин-қизлар қўмитаси раиси, Андижон вилояти

Турдиматова Жамила Қодировна — Бектемир тумани хотин-қизлар қўмитаси раисининг ўринбосари, Тошкент шаҳри

Урушбоева Қамбар Тиллаевна — Қуйи Чирчиқ тумани 33-ўрта мактабнинг ўқитувчиси, Тошкент вилояти

Файзуллабекова Людмила — Иштихон тумани хотин-қизлар қўмитасининг раиси, Самарқанд вилояти

Ўринбоева Жумагул — Паркент тумани акционерлик жамияти тикувчиси, Тошкент вилояти

Қосимова Тохтахон Аъзамовна — Гулистон шаҳар ҳокимининг ўринбосари, Сирдарё вилояти

Ҳамробоева Сайдиса — Тўрақўрғон тумани 3. Бобур номли жамоа хўжалигининг аъзоси, Наманган вилояти

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1994 йил 5 март.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори

«СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН» ҲУКУМАТГА ҚАРАШЛИ БЎЛМАГАН ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ ЖАМҒАРМАСИНИ ДАВЛАТ ТОМОНИДАН ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўсиб келаётган авлодни соғломлаштириш комплекс дастурини амалга ошириш, шунингдек, «Соғлом авлод учун» жамғармасининг тиббий-ижтимоий, инвестиция ва хайрия дастурларини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. «Соғлом авлод учун» жамғармасининг республика ҳар бир тумани ва шаҳарида жамғарма таянч пунктларини ташкил этиш тўғрисидаги таклифи қабул қилинсин. Таянч пунктлар тўғрисидаги низом маъқуллансин.

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари, вазирликлар ва идоралар жамғармага, унинг бўлимлари ва таянч пунктларига молиявий ҳамда моддий-техник ёрдам кўрсатиш чора-тадбирларини кўрсинлар.

2. «Соғлом авлод учун» жамғармасига Вазирлар Маҳкамасининг захира жамғармасидан 1 миллиард сўм-купон ажратилсин.

3. Вазирлар Маҳкамасининг қурилиш, транспорт, алоқа ҳамда умумиқтисодиёт мажмуилари (К. Тўлаганов, Б. Ҳамидов) касаба уюшмалари федерацияси кенгаши, манфаатдор вазирликлар ва идоралар иштирокида жамғарманинг:

Тошкент шаҳри Мирзо Улуғбек туманида қурилаётган поликлиника негизида «Соғлом авлод учун» жамғармасининг тиббий-ижтимоий марказини ташкил этиш тўғрисидаги;

Тошкент вилоятининг Бўстонлиқ туманидаги Чорвоқ сув омбори соҳилида қурилиши тугалланмаган болаларни соғломлаштириш комплекси негизида — «Соғлом авлод учун» республика Даволаш-соғломлаштириш комплексини («Артек»ка ўхшаш) барпо этиш тўғрисидаги таклифларини кўриб чиқсинлар.

4. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги давлат мулки қўмитаси билан биргаликда, Тошкент шаҳридаги иккита дорихонани, Қорақалпоғистон Республикасидаги ҳамда ҳар қайси вилоятдаги биттадан дорихонани «Соғлом авлод учун» жамғармасига унинг уставдаги фаолияти доирасида фойдаланиш учун белгиланган тартибда берсин.

5. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги, «Соғлом авлод учун» жамғармаси «Ўзистиқболстат» давлат қўмитаси, Меҳнат вазирлиги, Молия вазирлиги билан биргаликда болаларни уй шароитида тиббий-ижтимоий кузатиб бориш (патронаж) бўйича кадрлар тайёрлаш тўғрисида ҳукумат қарори лойиҳасини икки ой муддатда тайёрласинлар ва Вазирлар Маҳкамасига киритсинлар, бунда қуйидагиларни ташкил этиш назарда тутилсин:

Йирик тиббиёт муассасалари ва билим юртлари ҳузуридаги курсларда болаларни уй шароитида тиббий-ижтимоий кузатиб бориш бўйича кадрлар тайёрлаш;

Соғлом турмуш тарзини кенг тушунтириш ва тарғиб қилиш ишларини амалга ошириш, фарзанд кўриш ёшидаги аёлларни ва ўсиб келаётган авлодни соғломлаштириш;

Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Меҳнат вазирлиги, «Соғлом авлод учун» жамғармаси Молия вазирлиги ва Ижтимоий таъминот вазирлиги, Қизил ярим ой жамияти Марказий Қўмитаси, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари билан биргаликда соғлиқни сақлаш дастлабки бўғини муассасаларида, ижтимоий ёрдам бўлимларида, «Соғлом авлод учун» жамғармасининг таянч пунктларида, Қизил ярим ой жамиятида болаларни уй шароитида тиббий-ижтимоий кузатиб бориш бўйича тиббиёт ходимларини ишга жойлаш ва улар фаолиятини маблағ билан таъминлаш масалаларини ҳал этишни таъминлаш.

6. «Соғлом авлод учун» жамғармаси Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги билан биргаликда болалар озиқ-овқатлари, вакциналар, дори-дармон, тиббиёт буюмлари, она ва бола учун санитария ва гигиена воситалари ишлаб чиқаришни ташкил этиш учун «Тексун» компанияси гуруҳи томонидан жамғармага берилаётган кредитдан фойдаланиш тўғрисидаги таклифларни бир ой муддатда кўриб чиқсин ва белгиланган тартибда Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси, «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни «Соғлом авлод учун» жамғармаси буюртмасига биноан тарғибот ва ахборот матбаа маҳсулотларини тайёрлашни таъминласинлар.

8. Ўзбекистон Республикаси Давлат телевидение ва радиоэшиттириш компанияси ҳар ҳафтада «Соғлом авлод учун» дастурини ташкил этсин.

9. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Бош Вазир ўринбосари М. Қорабоев зиммасига юклатилсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси **И. КАРИМОВ.**

Тошкент шаҳри, 1994 йил 5 март.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. КАРИМОВга — Россия Федерацияси Президенти Б. Н. ЕЛЬЦИНга

Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич ва Борис Николаевич!

Биз, миллионлаб ўзбекистонликлар, россияликлар ва бошқа мустақил мамлакатлар фуқаролари қатори Ўзбекистон Республикаси Президентининг Россия Федерациясига куни кеча тугаган ташрифини зўр қизиқиш ва ҳаяжон билан кузатиб турдик. Мамлакатларимиз халқлари бу ташриф икки қардош халқ ва мустақил давлат ўртасидаги муносабатларда янги босқични бошлаб беришини кутган эдилар.

Ташрифнинг дастлабки якунлариёқ умидларимиз рўёбга чиқди дейиш учун асос бўла олади. Биз Ўзбекистон билан Россия ўртасидаги олий даражадаги амалий ва самарали мулоқотни кўрдик ва иккала давлат ўртасидаги муносабатларнинг мустаҳкамлигини яна бир карра ҳис этдик.

Сизлар бундан буён ҳам икки давлат ўртасидаги ўзаро фойдали, анъанавий яхши қўшничилик муносабатларини мустаҳкамлашга биринчи даражали аҳамият беришингизни биламиз, шунинг учун ўз мулоҳазаларимизни сизларга етказишни лозим топдик.

Мустақил, лекин ўзаро мустаҳкам боғлиқ бўлган давлатларимиз фуқароларини ҳозир нималар ташвишга солмоқда?

Улар аввало, ўз фарзандлари ва невaралари келажаги учун кўнгиллари тўқ бўлишини хоҳлайдилар.

Улар миллати, дини, тили, сиёсий эътиқоди ва ўзга эътиқодларидан қатъи назар, Ўзбекистонда ҳам, Россияда ҳам ўзларини жонажон уйидагидек ҳис этишини, ўз давлатларининг тенг ҳуқуқли фуқаролари бўлишни хоҳлайдилар.

Одамлар бошқа халқлар билан аҳил бўлиб яшашни ва ўз она тили, анъаналари, маросимлари, халқ удумларини сақлаб қолишни хоҳлайдилар. Ҳеч ким миллий маданият манбалари ва бойликларидан маҳрум бўлишни хоҳламайди.

Икки давлат тадбиркор одамлари ва корхоналари эркин равишда ўзаро ҳисоб-китоб қила оладиган, божхона тўсиқлари ва божлар уларга халақит бермайдиган вақт узоқ эмаслигига ишонамиз. Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон ўртасида ягона иқтисодий маконни вужудга келтириш тажрибасини Россия ҳам қўллаб-қувватлайди ва у Мустақил давлатлар ҳамдўстлиги доирасида янада ривож топади, деб умид қиламиз.

Қадрли Ислом Абдуғаниевич ва Борис Николаевич!

Сизлар эришган аҳдномалар, Ўзбекистон Президентининг Россияга ташрифи самимий ва дўстона вазиятда ўтгани иккала давлатимиз ўзбек ва рус халқлари ўртасидаги азалий дўстлик алоқаларини мустаҳкамлаш йўлини қатъият билан ўтказаётганини, иккала мамлакат ўртасидаги тенг ҳуқуқли, яхши қўшничилик ва ўзаро фойдали муносабатларни янада яхшилаш учун мумкин бўлган ҳамма ишни қилаётганини яна бир бор яққол кўрсатди. Сизларни Ўзбекистон Республикаси Президентининг Россия Федерациясига биринчи расмий ташрифининг муваффақиятли якунлари билан чин дилдан табриклаймиз. Ўзбекистон ва Россиянинг миллионлаб фуқароларининг энг муҳим манфаатлари йўлида мамлакатларимиз ўртасидаги ишончли ҳамкорликни ва давлатлараро яхши муносабатларни мустаҳкамлаш ишида сизларга янгидан-янги ютуқлар тилаймиз.

В. Видренкова — «Ўзэлектроаппарат» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси 1-цехи устаси

С. Зинин — Рус маданият марказининг раиси, Ўзбекистон Республикаси халқ депутати, филология фанлари номзоди

Г. Пугаченкова — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг академиги

В. Пшеничников — Бухоро рус маданияти марказининг раиси

П. Саулькин — Меҳнат Қаҳрамони, Тошкент вилояти Чиноз туманидаги «Дўстлик» жамоа хўжалигининг раиси

В. Сигедин — Олмалиқ кон-металлургия комбинати бош директори

А. Хлебушкина — Ўзбекистон Республикаси халқ депутати, Меҳнат Қаҳрамони, Тошкент шаҳридаги 22-болалар уйининг директори.

ХОРИЖ САРМОЯЛАРИГА КЕНГ ЙЎЛ

9 март куни Тошкентда «Ўзбекистонга хорижий сармояларни жалб этиш масалалари бўйича давра суҳбати» деб номланган халқаро конференция иш бошлади. Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари, Ташқи иқтисодий алоқалар вазири Ўткир Султонов конференция иштирокчиларига Ўзбекистон ҳукуматининг табрикномасини ўқиб эшиттирди. Шундан кейин Бирлашган Миллатлар ташкилотининг Ўзбекистондаги доимий вакили Холид Малик ҳамда БМТнинг савдо ва [illegible] Р. Лоуренс сўзга чиқди.

Конференцияга БМТнинг ЮНКТАД, ЮНИДО каби бўлинмалари вакиллари, Филиппин, Таиланд, Хитой, Туркия, Покистон каби ўнлаб давлатларнинг инвестиция бўйича агентликлари ва Ҳиндистон, АҚШ, Англия, Франция, Россия сингари кўплаб мамлакатлар фирмаларининг вакиллари ташриф буюришган. Республикамиздан эса турли вазирликлар, уюшмалар раҳбарлари, банк, молия тизими мутахассислари, қўшма корхоналар вакил[illegible] камизга бўлган қизиқиши кейинги пайтда сезиларли даражада ошди. Айниқса, Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг 1994 йил 21 январда эълон қилинган «Иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, хусусий мулк манфаатларини ҳимоя қилиш ва тадбиркорликни ривожлантириш тўғрисида»ги фармонидан сўнг чет эл сармоясига кенг йўл очилди. Йиғилишда қатнашаётган хорижий ишбилармонлар буни алоҳида таъкидладилар.

Куннинг иккинчи ярмида хорижий сармояларни жалб этишнинг асослари тўғрисида музокаралар бошланди.

Конференциянинг очилиш маросимида Республика Бош вазирининг ўринбосарлари К. Тўлаганов, Б. [illegible]

БМТ ВАКОЛАТХОНАСИДА ҚОЧҚИНЛАР ВАТАНГА ҚАЙТАДИ

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг қочқинлар иши бўйича олий комиссарлиги бошқармаси тожик қочқинларини Ватанга қайтариш билан боғлиқ навбатдаги тадбирни Наврўз байрами кунлари, яъни 21—27 мартда амалга оширишни кўзда тутмоқда. Бошқарманинг Марказий Осиёдаги ваколатхонаси бошлиғи Филип Лабреве 9 март куни Тошкентда журналистлар билан учрашиб, шу ҳақда маълумот берди.

Ваколатхона бошлиғи [illegible] ҳукумати қўшаётган ҳиссанинг ўрни алоҳида эканини таъкидлади. Маълумки, Афғонистон, Тожикистон ва Ўзбекистон ҳукуматлари 1993 йил майида қабул қилган шартномага мувофиқ 8000 нафар тожик қочқини Мозори Шариф яқинидаги лагердан Ўзбекистоннинг Жанубий чегаралари орқали ўз Ватанига қайтарилди.

— Ўтган йилнинг ноябрь ойида қочқинларни Термиз орқали Қўрғонтепа вилоятига ташийдиган поезд изларининг Тожикистон ҳу[illegible] кистонликлар уч кеча-кундуз давомида йўлни қайта тикладилар ва қочқинларни эсон-омон манзилига етказишдек масъулиятни шараф билан уддаладилар. Ўзбекистонликлар тожик қочқинларига бераётган бундай ёрдамлар ҳақида яна кўплаб мисоллар келтириш мумкин.

Ҳозирги кунда Афғонистон лагерларида 33 минг нафарга яқин тожик қочқинлари мавжуд. 1994 йил мобайнида уларнинг катта қисмини ўз юртига қайтариш режалаштирилган. Бу ишда Америка Қўшма Штатлари, Европа ҳамжамияти ва унинг алоҳида аъзолари, Япония, Швейция, шунингдек, Россия ҳамда Қозоғистон ҳукумати ҳам олий комиссарлик бошқармасига яқиндан кўмаклаш[illegible]

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИЧКИ ИШЛАР ВАЗИРЛИГИДА

Кўп миллатли Ўзбекистон фуқаролари осойишта ва бунёдкорлик меҳнати билан банд бўлган бир шароитда Ўзбекистондан қочиб кетган ва қилмишлари учун жиноий жавобгарликдан қутулиб қолиш умидида чет элдан бошпана топиб, улуғлик васвасаси ва доҳийлик ҳуружига мубтало бўлган баъзи «арбоб»ларнинг ҳовлиқиб елиб-югуриши айниқса кейинги пайтда яққол сезилмоқда. Бундай «сиёсатдон»лар мустақил Ўзбекистоннинг ички ишларига сурбетларча аралашиш ҳуқуқини даъво қилаётган, республикамизга хайрихоҳ бўлмаган айрим сохта ташкилотларга таянмоқдалар ҳамда «Хельсинки—Вотч» ва шу каби ҳуқуқни муҳофаза қилувчи нуфузли халқаро ташкилотлардан фойдаланиб, уларни чалғитиб, ҳамманинг жонига теккан сафсатабозликдан ошкора душманлик руҳидаги кўпорувчилик фаолиятига ўтмоқдалар.

«Ўзбекистонда инсон ҳуқуқлари бузилмоқда», деб мамлакатда демократик ҳуқуқий давлат қуриш, бозор муносабатларини шакллантириш соҳасида рўй бераётган ижобий жараёнларнинг моҳиятини бузиб кўрсатаётган уйдирмаларнинг лойқа оқими, аниқ мақсадга қаратилган ошкора ғайриҳуқуқий хатти-ҳаракатлар қўпол сохталаштириш руҳидаги номаларни нашр этиш, туҳмат ва бўҳтондан иборат адабиётларни республикага олиб кириш йўлларини топиш, риб борилмоқда. Бундан мақсад — ишончсизлик ва қўрқув туйғуларини, миллатлараро адоватни келтириб чиқариш, аҳолининг бир гуруҳига бошқа гуруҳини қарши қўйиш ва пировардида республикадаги вазиятни издан чиқаришдан иборат.

Айрим кимсалар Тожикистондаги фожиали воқеаларга олиб келган вазият такрорланишини жуда истаётганликлари айниқса кишини хавотирлантиради. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари шундай далилларга эгаки, улар бу кимсаларнинг ана шу воситалардан мустақил Ўзбекистоннинг Конституциявий тузумига қарши қўпорувчилик ҳаракатларини «мафкуравий» жиҳатдан таъминлаш учунгина эмас, шу билан бирга мамлакатни қурол-яроғ ва гиёҳвандлик моддалари билан тўлдириш учун фойдаланишга интилишаётганини ҳам кўрсатади.

Республика ҳудудида бундай душманлик фаолиятига йўл қўймаслик, жамоат тартиби ва фуқаролар осойишталигини таъминлаш, барқарор вазиятни сақлаб қолиш, демократик ислоҳотлар йўлини изчил амалга ошира бориш мақсадида ва Ўзбекистон Республикасининг жаҳон амалиётига асосланувчи амалдаги қонунларига мувофиқ равишда ички ишлар вазирлиги ҳуқуқни муҳофаза қилувчи бошқа идоралар билан биргаликда бундай хатти-ҳаракатларнинг пайини қирқишга доир зарур чораларни кўрмоқда.

Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти—20.30. Босишга топширилди—20.30.

● ҚАДРИЯТ

МИРЗО УЛУҒБЕК—ИЛМ-ФАН ВА МАДАНИЯТ ҲОМИЙСИ

МАЪНАВИЯТ — тақдирнинг эҳсони бўлмай, балки ҳалол меҳнат туфайли инсон қалбида шаклланадиган руҳий сезгилар мажмуасидир. Маънавий қадриятларимиз қанчалик кучли ва таъсирчан бўлса, Ватанимизда барқарорлик шунчалик мустаҳкам бўлади, фан ва маданият тез ривож топади. Шу сабабли бобокалонларимиз — Шарқнинг улуғ мутафаккирлари ал-Бухорий, ат-Термизий, Аҳмад Яссавий, Баҳоуддин Нақшбанд, ал-Хоразмий, Абу Наср Форобий, Беруний, Ибн Сино, Навоий, Мирзо Улуғбек ва бошқалар ўз маънавияти, илмий изланишлари, фалсафий қарашлари билан илм-фан ва маданиятни ривожлантиришга улкан ҳисса қўшганлар, халқимиз тарихида унутилмас из қолдирганлар.

Истиқлол шароитида буюк аждодларимизнинг номларини тилга олиш, уларнинг серқирра фаолиятини чуқур ўрганиш алоҳида тарбиявий аҳамият касб этади, халқ хотирасини тиклаш ва ривожлантиришга ёрдам беради. Президентимиз Ислом Каримов БМТ Бош Ассамблеясининг 48-сессиясида (1993 й., 28 сентябрь) сўзлаган нутқида Туркистон ҳудудида равнақ топган давлатлар жаҳон маданиятини ривожлантиришда ёрқин из қолдирганлиги, буюк аждодларимиз эъзозланаётганлиги ва улар билан фахрланаётганимиз ҳақида жўшиб гапирган эди.

Ҳақиқатдан ҳам она юртимизда халқнинг маънавий руҳини мустаҳкамлаш ва уни ривожлантиришга давлатимиз катта эътибор бермоқда. Фақат кейинги бир йилнинг ўзида иккита катта тадбир-буюк бобомиз Соҳибқирон Амир Темур ва буюк шоир, давлат арбоби Бобур таваллудига бағишланган ғоят аҳамиятли анжуманлар ўтказилди. 1994 йил «Мирзо Улуғбек йили» деб эълон қилиниши бизнинг назаримизда нафақат сиёсий шу билан бирга таълим-тарбиявий ишларимизни яхшилаш ва такомиллаштиришда назарий амалий аҳамиятга эгадир.

Муҳаммад Тарағай Улуғбек (1394—1449) умумжаҳон маданиятига катта ҳисса қўшган буюк олим ва адолатли шоҳ сифатида нафақт халқимиз тарихида, балки жаҳон тарихида ҳам унутилмас из қолдирган тарихий шахслардан биридир. У ўзига хос тарихий шароитда таваллуд топди, тарбия олди. Пировардида комил инсон даражасига кўтарилди. Еш шаҳзоданинг шаклланишида, яъни сиёсий майдонга кириб келишида бобоси Амир Темурнинг (1394—1405) кўрсатган меҳр-муҳаббати ҳал қилувчи роль ўйнади.

Шубҳасиз, Шоҳруҳ Мирзо ҳам (1405—1409) Улуғбекнинг ҳокимият тепасига келишига, кейинчалик унинг илм билан шуғулланишига ижобий таъсир этди. Можор олими Терман Вамберининг эътироф этишича, Шоҳруҳ —темурийларнинг энг машҳур ва олижаноб бир шаҳзодаси бўлиб, унинг саройи ўз замонасининг фан ва маориф ўчоғи бўлган.

Тарихий маълумотлардан бизга маълумки, Улуғбек Самарқанддан туриб (1401—1449) Туронни отаси Шоҳруҳнинг ноиби сифатида 38 йил, ўзи мустақил тарзда икки йилу 8 ой идора этди. Ана шу ўтган давр ичида Улуғбек ўз давлатининг ички ва ташқи сиёсатини яхшилашга, юрт тинчлигини таъминлашга, ўз фуқароларининг фаровонлигини оширишга ҳаракат қилди. Ўз давлатининг шимолий-шарқий чегараларини (ҳозирги чегаралар чизиғига тўғри келади) мустаҳкамлашга (1424—1427) эътибор берди.

Мирзо Улуғбек бизнинг назаримизда жаҳон тарихига ҳукмдор сифатида эмас, кўпроқ фан ва маданият ҳомийси сифатида катта ҳисса қўшган буюк шахсдир. Шуни алоҳида таъкидлашимиз лозимки, Улуғбек 1409 йилда Самарқанд тахтига ўтирган вақтида бу шаҳарда фан ва маданиятни ривожлантириш учун керакли барча имкониятлар мавжуд эди. Бобоси Амир Темур ҳукмронлик қилган даврда кўплаб олимлар, турли касб эгалари, ҳунармандлар, муҳандислар, рассомлар, бинокорлар, мусиқачилар ва бошқаларнинг етишиб чиқиши унинг илмий ва ҳомийлик фаолиятида муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Мирзо Улуғбек келажак авлодлар олдидаги, тарих олдидаги масъулиятни сезгани ҳолда биринчи навбатда маънавий меросни тиклашга ва уни ривожлантиришга эътибор берди.

Мирзо Улуғбек фармони билан Бухорода (1417 й.), Самарқандда (1417—1420) ва Ғиждувонда (1433) мадрасалар қурилди, уларга замонасининг таниқли олимларидан мударрислар тайин этилди. Мадрасаларни тезликда қуриб битказишдан асосий мақсад мамлакатда таълим ва тарбия ишларини, энг аввало маорифни тубдан қайта қуриш, маърифат зиёсини халқ орасида кенг ёйишдан иборат эди. Улуғбек таълим-тарбиявий ишларда ислоҳ ўтказиш зарурриятини англади ва шу йўлда тинимсиз кураш олиб борди.

Улуғбек мадрасалар қуриш билан бир қаторда кўплаб жомъе масжидларни таъмирлаш ишига эътибор берди. Мадрасаларнинг бирида ҳукмдор фармони билан Хонақоҳ (1424) ва мукаттаъ деб аталмиш бир масжид қурилган. Бу бино тўғрисида бирдан бир аниқ маълумотни Заҳириддин Муҳаммад Бобур ўзининг «Бобурнома» асарида берган.

Улуғбек ўз ҳукмронлиги йилларида қатор мамлакатлар ва шаҳарларда бўлиб фан ва маданиятнинг аҳволи билан яқиндан танишди ва тегишли хулосалар чиқарди. Бобоси Амир Темур, отаси Шоҳруҳ томонидан яратилган имкониятлардан фан ва маданиятни ривожлантиришда фойдаланди. Нодир китоб ва қўлёзмаларни Самарқандга тўплашда чарчаш нималигини билмади. Ўн беш мингдан кўпроқ китобга эга бўлган жуда бой китобхона унинг ихтиёрида бўлди.

Табиийки, Улуғбек даврида Самарқанд илм-маърифат ўчоғига айланди. Улуғбек мадрасасида ўз даврининг энг йирик илм аҳллари Мавлоно Муҳаммад Хавофий, буюк математик ва фалокиётшунос Қозизода Румий, буюк фалакиётшунос ва математик Ғиёсиддин Жамшид Кошоний, Биржандий, Али Қушчи ва бошқа кўплаб олимлар талабаларга дарс бердилар.

Мирзо Улуғбекнинг келажак авлод ва тарих олдидаги муҳим хизматларидан яна бири — бу фалакиёт соҳасидаги яратган буюк кашфиётидир. Ҳукмдорнинг фармони билан (1424—1429) Самарқанднинг шимолий-шарқий ҳудудида обираҳмат ариғининг бўйида Кўҳак тепалиги устида расадхонанинг қури...

Расадхона учун жойни танлашда Улуғбек бошчилигида олимлардан Қозизода Румий, Мавлоно Ғиёсиддин Жамшид, Мавлоно Мунний Коший ва Мавлоно Салоҳиддин Мусолар иштирок этган.

Расадхонани қуришда ва уни такомиллаштиришда Ғиёсиддин Жамшид Қозизода Румий ва Али Қушчига ўхшаган фидойилар фаол иштирок этдилар. Улар ўз иқтидорлари билан Улуғбек билан илм оламида бир қатордан ўрин олганлар.

XV аср тарихчиси Абдураззоқ Самарқандий Улуғбек расадхонаси тўғрисида: «Расадхона асбобларининг қандай мукаммалигини кўриб қолдим, сайёралар, денгиз ва тоғлар ҳамда саҳроларнинг шу қадар тўғри кўрсатилганлигини кўриб, ҳайратда қолдим ва сўзлаб тугатишдан ўзимни ожиз ҳисобладим» — деб ёзган. Бу расадхонада юздан ортиқ олимлар, фалакиётшунослар, риёзиётчилар, муҳандислар илмий иш олиб борганлар.

Бобомиз Улуғбек яратган илмий тадқиқот ишларининг энг муҳими (йириги), унинг юлдуз ва сайёралар ҳаракатига бағишланган «Зижи Кўрагоний» асаридир. Бу классик фалакиётнинг назарий ва амалий масалаларини қамраб олган шоҳона асардир. Бугунги кунда катта ифтихор билан айтишимиз мумкинки, фалакиёт фани ютуқларига асосланиб, йил, ой ва кеча-кундузни белгилашда катта аниқликка эга бўлди. Бу соҳада Улуғбек ўзидан олдин яшаган фалакиётшунос Птоломей, Гиппарх ва Насриддин Тусийлардан ўзиб кетди.

Улуғбек тузган юлдузлар жадвалининг ўта мукаммаллигини ўз вақтида француз олими Лаплас ҳам ижобий баҳолаган.

Улуғбек илм-фан ва маданият ҳомийси сифатида кураш олиб бориш билан бир қаторда, иқтидорли олимлардан мақсадга мувофиқ фойдаланиш масаласини ҳам яхши изга солган.

Ҳукмдор Шайхул Ислом мансабига ўз даврининг ғоят ўқимишли, иқтидорли, Ўрта Осиёда жуда машҳур бўлган «Ҳидоя» номли диний-юридик асар муаллифининг авлоди бўлган Исомиддин деган қобилиятли кишини тайинлаган. Бунга ўхшаш мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Улуғбек мусиқашуносларга, муҳандис ва рассомларга ҳам алоҳида илтифот кўрсатган.

Бу ўринда шуни айтиш жоизки, Амир Темур мустақил давлатнинг асосчиси, буюк саркарда ва давлат арбоби сифатида оламга машҳур бўлган бўлса, орадан кўп вақт ўтмай унинг набираси — Улуғбек ўзининг юлдузлар жадвали орқали дунёга танилди. Бу улуғ инсонлар халқимиз тарихини янги мазмунлар билан янада бойитди. Херман Вамбери Улуғбек тўғрисида бундай деган эди: «Улуғбек отаси сингари оқил киши бўлиш билан чекланмади, балки фан ва маорифга олижанобона майл кўрсатишда ундан ҳам ўзиб кетди. Темур сулоласидан исми ғарбдаги христиан дунёсида бир неча асрлар мобайнида ҳурмат билан ёд этилган бир зот бўлса, у ҳам Улуғбекдир».

Афсуски, Улуғбек жаҳолат ва разиллик қурбони бўлди. Унинг душманлари унинг ақл-заковатга тўлган бошини танасидан жудо қилдилар. Лекин у ихтиро қилган илмий кашфиётларнинг фан ва маданиятнинг яратувчанлик таъсирини чеклаб қўя олмадилар. Оғир вазиятга қарамасдан Улуғбекнинг шогирдлари унинг асарларидан инсониятни баҳраманд этиш учун кураш олиб бордилар. Жамшид ва Қозизода Румий вафотидан кейин Али Қушчи расадхонани қуриб битказиш ишига раҳбарлик қилди. Расадхонадаги илмий ишларга раҳбарлик қилди. У турли фанларга оид ўнлаб асарлар муаллифи сифатида ҳурматга сазовор бўлди. Айниқса, унинг «Рисолати ҳисоб», «Шарҳи қофия», «Илми сарф», «Тарихи ҳоқони Фин» ва «Рисола дар илми кайъат» каби асарлари Улуғбек ишининг давоми сифатида фан ва маданиятнинг ривожига салмоқли таъсир кўрсатди. Улуғбекнинг ўнлаб шогирдлари ёзган асарларга таяниб, XVIII асрнинг иккинчи ярмига қадар илмий аҳамиятга молик юзлаб асарлар тайёрланди ва чоп этилди.

XVII аср бошларида Улуғбек ва самарқандлик олимлар томонидан ёзилган илмий асарларнинг Оврупага кириб бориши тарихий меросларимизнинг, қадриятларимизнинг ва ўтмишимизнинг буюклигидан далолат беради. «Зижи Улуғбек»нинг Оврупада биринчи марта Англия университетининг профессори Жон Гриве томонидан 1643 йилда ўрганилди, 1648 йилга келиб қисман чоп этилди. 1665 йилда Оксфордда машҳур инглиз шарқшуноси Томас Хайд «Зижи Улуғбек»нинг матни ва лотинча таржимасини зарур изоҳлар билан чоп эттирди. 1853 йили Парижда, 1917 йили Америкада, 1943 йили Лондонда мазкур асар таржима қилинган ва чоп этилган. «Улуғбек зижи»нинг грузинча таржимаси Грузия давлати подшоси, машҳур адиб ва иқтидорли олим Вахтанг VI (1675—1737) қаламига мансуб. Улуғбек асарига асосланиб Вахтанг VI раҳбарлигида 1007—1708 йилларда «Қонунлар мажмуаси» деган йирик китоб ёзилган.

Шуниси қувончлики, халқимизнинг истиқлолга эришиши туфайли тарихий қадриятларни, маънавий меросни тиклаш ва ривожлантириш учун кенг имкониятлар вужудга келди.

Модомики, истиқлол ва тараққиёт йўлини ўта ўқимишли, руҳан бардам ва жисмонан бақувват кишиларгина босиб ўта олар экан, биз энг аввало таълим тизимимизни жаҳон цивилизациясининг илғор ютуқлари билан ва буюк халқимизнинг буюк тарихий илдизлари билан узвий боғлашимиз лозим. Акс ҳолда комил инсонни шакллантириш мумкин эмас. Бизнингча, халқимизнинг бой тарихий тажрибаларидан тўғри хулоса чиқариб оладиган, жаҳон фани ва маданиятининг энг яхши ютуқларини ўзига чуқур сингдириб оладиган янги авлодни камол топтиришда ижтимоий-гуманитар ва табиий фанлар ўқитувчиларининг ўрни бекиёсдир.

Улуғбек тарих илмида ҳам қимматли ёдгорликлар қолдирди. Қисқа қилиб айтганда, Мирзо Улуғбек подшо бўлибгина эмас, балки Туркистоннинг илм-фан ва маданияти тараққиёти тарихига қўшган салмоқли ҳиссаси билан, қимматли асарлари билан, фан ва маданият аҳлларига қилган ҳоийлиги ва уларга раҳнамо бўлгани билан тарихда ўчмас из қолдирди.

Ш. ШАРИПОВ,
тарих фанлари доктори, профессор.

Ҳафталик кўрсатувлар

Душанба,

14 МАРТ

● ЎзТВ I

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Тошкент лавҳалари». Телефильм.
18.20 «Сиҳат-саломатлик».
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 Эълонлар.
19.20 «Осойишталик посбонлари». Республика Ички ишлар вазирлиги матбуот марказни хабар қилади.
19.35 «Санъат олами».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.50 «Иқтисодимиз таянчлари».
21.25 Ўзбекистон Давлат телерадиокомпанияси эстрада жамоасининг концерти.
21.55 «Фалокат оёқ остида». Бадиий фильм.
23.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 «Йўлингиз бехатар бўлсин!».
20.05 «Билиб қўйган яхши».
20.35 «Ўтмишсиз келажак йўқ».
21.05 «Мен Тянь-Шанман». Бадиий фильм. 1—2-сериялар.

● «ОСТАНКИНО» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.30 «Тонг».
* * *
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 Мультфильм.
18.35 «Ҳужжатлар ва тақдирлар».
18.40 «Миниатюра».
18.55 «Гол».
19.25 «Турмуш икир-чикирлари». Бадиий телесериал премьераси. 38-серия.
19.55 «Театр майдони».
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.55 Эълонлар.
21.00 Янгиликлар.
21.30 «Олтин шлягер».
22.15 «Матбуот-клуби».
23.30 Енгил атлетика. Европа чемпионати. Франциядан кўрсатилади.

● ЎзТВ III

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

«ОМАД» таништиради:
9.00 «Мультфейерверк».
9.30 «Курьер».
9.45 «Юлдузли осмон».
10.00 «Ҳар соҳадан бир шингил».
10.10 «Совға».
10.40 «Салом, ёшлар!»
11.05 «Даракчи».
11.15 Эълонлар.
11.20 «Видео-О».
13.00 Эълонлар.
13.05 «Курьер».
13.20 «Мода тарихидан».
13.40 Эълонлар.
13.45 «Юлдузлар жилоси».
14.05 «Даракчи».
14.15 Эълонлар.
14.20 «Видео-О».

18.00—19.30
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.30 Душанба куни детектив. «Ҳарир пардали аёл». Бадиий фильм. «Эркюль Пуаро» сериалидан.
20.30 «Асил ҳолича».
21.25 Катталар учун мультфильм.
*
21.35—23.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

23.00 «Келгинди». Бадиий фильм.

Сешанба,

15 МАРТ

● ЎзТВ I

7.00—9.00 «Ассалом, Ўзбекистон». Тонгги дам олиш кўрсатуви.

9.00 «Одамлар орасидаги бўри боласи». Бадиий фильм.
10.30 Ўқув кўрсатуви. Ўзбекистон халқлари тарихи.
11.00 «Фароғат опа». Телефильм.
11.30 Ўқув кўрсатуви. Математика.
12.00 «Ёшлик» студияси. «Талабалик йилларим».
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Шатранж». Телефильм.
18.20 «Ўсмир ва қонун».
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 Эълонлар.
19.20 «Сополда акс этган дунё». Телефильм.
19.35 «Қўшиқ рақсга уланса». Азамат Шарипов, Ойбек Султонов, Нилуфар Усмонова.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.50 «Ислоҳотнинг янги босқичи».
21.20 Т. Минуллин. «Алла». Юнус Ражабий номидаги ...

23.10 «Муқаддас Ҳаж тараддуди».
23.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 «Овчи». Болалар учун фильм.
20.30 «Халқ саломатлиги йўлида».
21.20 «Карпат рапсодияси». Телефильм.
«ОМАД» таништиради:
21.35 Эълонлар. «Кинонигоҳ».

● «ОСТАНКИНО» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.30 «Тонг».
* * *
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 «Парда ортида».
18.55 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
19.45 «Протокол сатрларида».
19.55 «Мавзу».
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.55 Эълонлар.
21.00 Янгиликлар.
21.30 «Бомонд».
21.45 Режиссёр Л. Пчёлкин фильмларининг ретроспектив намойиши. «Сухово-Кобылин иши». 1-фильм. 2-серия.
23.00 «Матбуот-экспресс».
23.10 1994 йил қўшиқлари.

● ЎзТВ III

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
*
18.00—19.40
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.40 «Ҳар бир кун байрам».
19.50 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 291-серия.
20.40 «Ҳақиқий мусаввир, асил санъаткор, чинакамига қотил». Телеспектакль мюзикл премьераси. 1-серия.
*
21.35—23.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

23.00 «Абу Райҳон Беруний». Бадиий фильм. 1-серия.

Чоршанба,

16 МАРТ

● ЎзТВ I

7.00—9.15 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.

9.15 «Баҳорги олимпиада ёки Хор бошлиғи». Бадиий фильм.
10.25 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
10.40 «Саломат бўлинг!».
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Оламни асранг!».
18.45 «Есинсой қўриқхонасида». Телефильм.
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 Эълонлар.
19.20 «Шеърий дақиқалар».
19.35 «Анъана ва замон». Байтқўрғон баҳори.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.50 «Ўзбекистон ва жаҳон».
21.50 Замонавий ўзбек қўшиқларининг «Анор» телевизион танлови.
22.50 «Ўзбекистон» ахбороти.
23.10 «Қадимги шўхликлар». Бадиий фильм.
00.25 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 «Спринт».
19.40 «Умр лаҳзалари».
22.10 «Менинг сўнгги тангоим». Бадиий фильм.

● «ОСТАНКИНО» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.30 «Тонг».
* * *
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 Эфирда — Давлатлараро «Мир» телерадиокомпанияси.
18.50 «Ҳужжатлар ва тақдирлар».
19.05 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
19.55 «Йўлбошчи».
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.55 Эълонлар.
21.00 Янгиликлар.
21.30 М. Магомаев ҳузурида меҳмонда. Марио дель Монако.
22.05 «Останкино» телеканалида биринчи марта. «Итваччалар». Бадиий фильм («Мосфильм», «Фора-фильм», «Ритм» студияси).
23.45 «Доғистон хазинаси». Телефильм.

● ЎзТВ III

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
*
18.00—19.40
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
19.40 «Ҳар бир кун байрам».
19.50 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли ба-

20.40 «Ҳақиқий мусаввир, асил санъаткор, чинакамига қотил». Телеспектакль мюзикл премьераси. 2-серия.

21.35 — 23.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

23.00 «Абу Райҳон Беруний». Бадиий фильм. 2-серия.

Пайшанба,

17 МАРТ

● ЎзТВ I

7.00—9.00 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.00 «Лайлак учди, ғоз учди». Бадиий фильм.
10.15 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
10.40 «Ҳаёт гулшани».
11.05 Мактабда «Наврўз» байрами.
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Баҳор шабадалари». Телефильм.
18.20 «Ёшлик» студияси. «Армонли дунё».
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 Эълонлар.
19.20 Кинолавҳа.
19.25 Андижон вилояти Бўз тумани бадиий жамоаларининг концерти.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.50 «Наврўзнома», Адабий кўрсатув.
21.30 «Фаровонлик калити». Наманган шаҳрида бўлиб ўтган кимошди савдосига бағишланади.
22.00 «Сакраш ҳуқуқи». Бадиий фильм.
23.35 «Ўзбекистон» ахбороти.
23.55 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 «Баҳор лавҳалари». Телефильм.
19.30 «Тошкент оқшоми».
20.45 «Қўшиқ билан ҳамоҳанг». Фильм-концерт.
«ОМАД» таништиради:
21.35 Эълонлар. «Киномигоҳ».

● «ОСТАНКИНО» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.30 «Тонг».
* * *
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 «Лабиринт».
18.50 «Ҳужжатлар ва тақдирлар».
19.00 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
19.50 Футбол. Чемпионлар лигаси. «Барселона» (Испания) — «Спартак» (Москва). 2-тайм. Испаниядан кўрсатилади.
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.55 Эълонлар.
21.00 Янгиликлар.
21.30 «Ҳар бир киши ўз улушини олади...». В. Молчановнинг муаллифлик кўрсатуви.
22.20 Футбол. Чемпионлар лигаси.
23.10 «Матбуот-экспресс».
23.15 «Академия». Дам олиш кўрсатуви.
23.45 «Вавака». Телефильм.

● ЎзТВ III

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
*
18.00—19.05
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
19.05 «Сеними, шошмай тур». Мультфильм премьераси. 18-серия.
19.20 «Ҳар бир кун байрам».
19.30 «Ҳақиқий мусаввир, асил санъаткор, чинакамига қотил». Телеспектакль мюзикл премьераси. 3-серия.
20.25 «Ҳеч ким унутилмайди».
20.30 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 293-серия.
21.20 «Зўр яшаяпсанми!».
*
21.35—23.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

23.00 «Рингга чақирияпти». Бадиий фильм.

Жума

18 МАРТ

● ЎзТВ I

7.00—9.00 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.

9.00 «Қизалоқ, фильмда ўйнашни хоҳлайсанми!». Бадиий фильм.
10.20 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
10.35 «Ёшлик» студияси. «Сенинг замондошинг».
11.10 «Чорраҳа».
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.

18.10 «Маърифат маскани».
18.35 «Пилла—бойлигимиз».
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 Эълонлар.
19.20 «Навоийхонлик». Адабий кўрсатув.
20.00 «Дунё воқеалари».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.50 «Бевосита мулоқот».
21.50 «Наврўзи ажам». Мусиқий кўрсатув.
22.30 «Фирибгарнинг фирибгарлиги ёки бир жойда зир югуриш». Бадиий фильм.
24.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
00.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 «Ўкинч билан...».
20.20 Теннис. Президент кубоги учун халқаро турнир олдидан.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.50 «Иқтисод, тадбиркорлик, солиқ». М. Қодировнинг муаллифлик кўрсатуви.
21.35 «Матонатли кишилар». Бадиий фильм. 1—2-сериялар.

● «ОСТАНКИНО» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.30 «Тонг».
* * *
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 Маданият янгиликлари.
18.40 «Инсон ва қонун».
19.15 «Америка М. Таратута билан».
19.45 «Мўъжизалар майдони».
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.55 Эълонлар.
21.00 Янгиликлар.
21.25 «Детективлар клуби»да. «Каплан». Беш серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 3-фильм.
23.05 «Ҳафтанинг машҳур кишиси».
23.20 «Оба-На».

● ЎзТВ III

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.00—19.35
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
19.35 «Ҳар бир кун байрам».
19.45 Киномарафон «Хиросима — менинг муҳаббатим». Бадиий фильм.
*
21.35—23.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
23.00 «Лейтенант Некрасовнинг хатоси». Бадиий фильм.

Шанба,

19 МАРТ

● ЎзТВ I

7.00—9.15 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.15 «Ватанни севмоқ иймондандир...».
10.05 М. Ҳазратқулов. «Меҳр кўп кўргуздим...». Йўлдош Охунбобоев номидаги Ёш томошабинлар театрининг спектакли.
11.30 «Кулги —дармон дейдилар». Рустам Мирзаалиев.
12.10 Инглиз тили.
12.40 «Ҳорманг, оқсоқоллар!». «Яккасарой» маҳалласига бағишланади.
13.10 «Халқ севган достонлар». Ўзбекистон халқ артисти Рўзимбек Муродов ижросида «Гўрўғли ва Бозиргон» достони.
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Мультипанорама».
18.35 «Шоҳсупа». Жаҳон чемпионлари совриндори Ботир Мамедов.
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 Эълонлар.
19.20 «Хонатлас». Телефильм.
19.30 «Тановар» миллий рақс ансамблининг концерти.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.50 «Хотира». Элбек.
21.45 «Тунги ёғду». Дам олиш кинодастури.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 Болалар учун. «Табассум».
19.55 «Ўзбекистон спорти» (рус тилида).
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.50 «Наврўз нашидаси». Телефильм.
21.10 «Арслоннинг саргузаштлари». Бадиий фильм. 1—2-сериялар.

● «ОСТАНКИНО» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.50 «Бир боқишда муҳаббат».
18.30 «Коламбия пикчерс» таништиради: «Қойилмақом жуфтлик». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 6-серия.
19.25 «Ҳафтанинг акс-садоси».
19.45 «Коламбия пикчерс» таништиради: «Голиаф кутмоқда». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия.
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.55 Эълонлар.
21.00 Янгиликлар.
21.30 Хоккей. НХЛ чемпионати. «Спартак» — «Динамо» ...

кўрсатилади. Танаффус пайтида (22.20) — «Матбуот-экспресс».
23.00 «Буржлар туркумидан».

● ЎзТВ III

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

15.00—18.00
«ЎЗБЕКИСТОН» ТЕЛЕКАНАЛИ
АССАЛОМ, НАВРЎЗ!
15.00 Дўстлар табриги.
16.00 «Дўстлик чегара билмайди».
17.00 Баҳор тароналари.

18.00—19.40
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
19.40 «Ҳар бир кун байрам».
19.50 М. Жванецкий. «Ўртоқлар, жаноблар ҳузурига ўтишга ижозат беринг». «Турли мамлакатларга саёҳат» туркумидан.
21.05 Спорт кўрсатуви.

21.10—23.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

23.00 «Солдат ҳақида қисса». Бадиий фильм.

Якшанба,

20 МАРТ

● ЎзТВ I

7.00—9.00 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.

9.00 «Ўлмас мерос». Телефильм.
9.20 «Наврўз чорлови».
10.00 «Ёшлик» студияси. «Ватанимга хизмат қиламан».
10.30 «Маҳобҳорат». Кўп қисмли телевизион бадиий видеофильм (Ҳиндистон). 58—59-сериялар.
12.00 «Табрикнома». Байрам мусиқий кўрсатуви (такрор.).
13.30 «Ким яхши кулдиради!».
14.10 «Қишлоқ ҳаёти». Публицистик-мусиқий кўрсатув.
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Сирли сандиқ».
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ҳафтанома» (рус тилида).
19.30 Эълонлар.
19.35 «Ойнаи жаҳонда...».
19.55 «Ҳамал хаёллари». Кинокўрсатув.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ҳафтанома».
21.00 «Дил наволари». Ўзбекистон халқ артисти Насиба Абдуллаева куйлайди.
21.50 «Майсаранинг иши». Бадиий фильм.
24.00 Янгиликлар.

● ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:
17.00 «Мультфейерверк».
17.30 «Курьер».
17.45 «Рок ҳақида».
18.10 «Ҳар соҳадан бир шингил».
18.20 «Парижга қайтиш».
18.50 «Совға».
19.20 «Даракчи».
19.30 Эълонлар.
19.35 «Видео-О».
21.15 Эълонлар.
21.20 «Курьер».
21.35 «Танишиб қўяйлик» («Вольфсон Шарк Интерпрайзис» қўшма корхонаси).
21.50 Эълонлар.
21.55 «Шарқ дурдоналари».
22.25 «Даракчи».
22.35 Эълонлар.
22.40 «Видео-О».

● «ОСТАНКИНО» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.45 «Панорама». Ҳафталик халқаро кўрсатув.
18.25 «Ҳунарли хор бўлмайди».
18.30 Янгиликлар.
18.45 «Бу джаз дунёси». Кўрсатувни А. Козлов олиб боради.
19.05 «Мен билан содир бўлган барча воқеалар...». Зиновий Гердт.
20.10 «КВН»—аралаш-қуралаш».
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.55 Эълонлар.
21.00 «Якшанба». Ахборот-публицистик кўрсатуви.
22.45 «Большой театр. Кундуз кунлари ва оқшомлари».
23.35 Катталар учун мультфильмлар.

● ЎзТВ III

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

15.00—18.00
«ЎЗБЕКИСТОН» ТЕЛЕКАНАЛИ

«ЎЗБЕКИСТОН —ЯГОНА УЙИМИЗ». Наврўз байрамига бағишланган кўрсатув.
15.00 «Умид ва баҳор рамзи».
16.00 «Қалбим ҳарорати».
17.00 «Баҳорги вернисаж».

18.00—18.25
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
18.25 Эй-Би-Си якшанба оқшомида. «У уйғонди». Бадиий фильм.
20.15 «Ҳар бир кун байрам».
20.25 Мульти-пульти.
20.35 «Юлдузлар ёғилганда».

21.35—23.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

бекистоннинг ривожланган ... ренция ўз ишини якунлади. ... гиз миллатига мансуб кишилардир. Кучки юз берган ... линч равишда дори-дармонлар, чодирлар, ёнилғи-мой-

• Адабий меросимизни ўрганамиз •

2.

Ғазал устодидир Ҳофизи Шероз...

ФОРСУ тожик адабиётининг энг улуғвор ғазалсаро шоири Хўжа Шамсиддин Муҳаммад Ҳофиз Шерозий ғазал мулкининг етиб бўлмас самовий чўққисини ҳам ишғол қилган шоирдир. Мағрибу Машриқ Ҳофиз ғазали деганда қўлини кўксига қўймай иложи йўқ. Уни ҳатто энг машҳур Оврупо шоирларидан бири, кўпларни ўз ижоди сеҳри билан тиз чўктирган, дипломy номзодлик ишларида манба бўлиб илҳом берган Вольфганг Гёте аслиятда ўқиб чиқиб, «Ҳофизнома» татаббулар туркумини ёзади ва «Форс-тожик шеъриятида ғазални Рудакий бошлаган, Саъдий инкишоф эттирган, аммо Ҳофиз шундай баланд чўққига олиб чиққанки унга ҳеч ким етолмаган ва шубҳасиз етолмас» дейди.

Аҳли табъ мумтоз улуғ ўзбек шоири ҳазрат Низомиддин Алишер Навоийнинг «Девони Фоний»сига кўз ташлаган бўлсангиз керак. Ундаги ғазалларнинг аксариятини «Татаббу бар ғазали Хўжа Ҳофизи Шерозий» ташкил қилади. Ҳофиз ғазалини ўқиётиб, беихтиёр, қўшиқчи-ҳофизга айланиб қоласиз: Зеро, унинг куйи ўзи билан:

Дил меравад зи дастам, соҳибдилон худоро,
Дардо, ки рози пиҳон хоҳад шуд ошкоро.

Таржимаси:

Дил кетадур қўлимдан, диндорлар худоё,
Оҳ дардки, рози пиҳон, бўлгайдир ошкоро.

Ёҳуд:

Азми дийдори ту дорад жони бар лаб омада,
Боз гардад ё барояд чист фармон шумо.

Таржимаси:

Сени бир кўрмоқни истаб лабларимга етди жон,
Чиқмасин, чиқсинми ё айтгил не фармонинг сени.

Ҳофиз Шерозий сўзни истаганча ўйната олади. Ҳофизнинг қуввати ҳофизаси ниҳоятда кучли бўлиб, «Қуръон»ни етти бор қироат қилиб ёд олган ва Ҳофиз тахаллуси унинг ўспиринлик даврида қориёна қироати учун берилган. Шу боисдан буюк шоир ғазалларида арабий лафздаги шеърий сатрлар ва муқаддас китоб «Нури мунзал»нинг бебаҳо ҳикматлари жаранглайди:

Он талхвашки сўфи уммулхабонсаш хонд,
Ашҳолано ва аҳло мин қиблат-ил-узоро.

Ҳофиз Шерозий 1321—1325 йилларда Шероз шаҳрининг Мусалло қишлоғида туғилган. Ўз эътирофича, тахминан қирқ йил илм риёсатини чекиб, илоҳий ва мажозий сўз кишварини мусаххар қилган. Буюк шоирдан ғазаллар девони, рубоийлар ва қитъалар мерос қолган.

Ғазал устодидир Ҳофизи Шероз,
Анинг тенги ғазал мулки аро оз.

Муштарийлар ҳукмига ҳавола этилаётган ғазаллар таржимасининг айрим қусурлари маъзур тутилмоғи ва мутаржимга тегишли деб қабул қилинишини сўрардим. Камоли эҳтиром билан таржимон.

АЛҒИЁС

Дардимизга йўқ дармон, алғиёс,
Ҳажримизга йўқ поён, алғиёс!
Олди дилу диниию жон олғуси,
Алғиёс, эй, жабри жонон, алғиёс!
Ўғирриб бир, эвазига жон сўрар,
Бағритош ул шўхи хубон, алғиёс!
Бевафолар қонимизни ичди-ку,
Эй мусулмонлар, не дармон, алғиёс!
Мисли Ҳофиз кеча-кундуз тинмайин,
Йиғладиму йиғладик қон, алғиёс!

* Алғиёс — «доду фарёд» дегани.

АЙБЛАМА РИНДЛАРНИ СЕН...

Айблама риндларни сен, эй зоҳиди покиза дил,
Ўзгалар қилган гуноҳни ёзмагайлар сенга бил.
Ҳар кишики ўрмасин, оқибати ким экдв дер.
Мен агар яхши-ёмонман, сенга не, қайғурмагил.
Барчаси ишқ уйидир ҳам масжиду бутхоналар,
Барчаси толиби урфон, масту хушёр икки хил.
Эгаман майхоналарнинг ғиштига бошимни мен.
Етмаса сўз фаҳмига гар муддаи, бўлма хижил.
Ноумид этма мени лутфи азал эҳсонидан.
Не билурсан парда ортида ёмону не асил?
Мен не тақво пардасидан ташқари чиқдим тамом,
Жаннатий эрди оталлар, мен ҳам ул зотга ўғил.
Дилрабодур боғи Фирдавсу валекин сен мудом,
Сабзазору сояйи толни ғаниммат бил кўнгил.
Бир қадаҳ олсанг қўлингга Ҳофизо келса ажал,
Етказар сени беҳиштга бу харобатдан дадил.

МЕНИ МАСТ АЙЛАГАЙ ДОИМ...

Мени маст айлагай доим, насими жаъди гесўйинг,
Мени ҳар дам хароб этгай, фиреби чашми жодуйинг,
Неча сабру тоқатдин сўнг туни ёраб кўролгайсен,
Кўзим шамъини ёққан чоғида меҳроби абрўйинг.
Саводи лавҳи кўрмоқни анинг-чун мен азиз тутгум,
Жонимга нусхае бўлгайми нақши холи ҳиндуйинг.
Агарда жовидон дунёни яшнатмоқни истарсен,
Сабоға айт, кўтаргайким, замоне буркайи рўйинг.
Ва ғар расми фано истарсан оламдан буриб юзни,
Ки силкиб ер уза тўксин минглаб жон ҳар мўйинг.
Мену боди сабо мискин, икки сарсони беҳосил,
Мен афсун маст кўзингдину у маст бўйи гесўйинг.
Яшаб ҳиммат-ла Ҳофизнинг-ки дунёю ахиратдан,
Кўринмас ҳеч кўзига, жуз ул ҳоки сари кўйинг.

ШУЪЛАЙИ МОҲИ ҲУСН

Шуълайи моҳи ҳусн эй рўйи рахшонинг сени,
Эзгулик обрўйи ҳам чоҳи зонахдонинг сени.
Сени бир кўрмоқни истаб лабларимга етди жон,
Чиқмасин, чиқсинми ё айтгил не фармонинг сени.
Кимса даври наргисингга офиятдан боқмади,
Беҳки сотмас эрсалар мастури мастонинг сени.
Бахти хоболудимиз бедор бўлгайдур магар,
Урди андоқ сув кўзингга рўйи рахшонинг сени.
Ел била ҳамроҳ юборғил юзларинг гулдастасин,
Гар таратса хуш исини хоки бўстонинг сени.
Ет муродингга яшаб эй базми Жам соқийлари,
Гарчи пурмай этмади жонимни давронинг сени.
Дилини вайрон айлагай дилдорни огоҳ айлагил,
Алҳазар эй дўстим, жоним ила жонинг сени.
Ё худо ҳамроз ўлиб еттум висолингга қачон,
Кўнглим ороми эрур зулфи паришонинг сени.
Хоку хунга биз томон келсанг этогинг тегмасун,
Ушбу йўлда бўлди кўплар дўсту қурбонинг сени.
Айлагай Ҳофиз дуое тинглабон омин дегил:
Ризқимиз бўлгуси лаъли шакарафшонинг сени,
Эй сабо Язд шаҳри аҳлига бориб унга деким,
Ким кофирлар калласидур тўпи чавгонинг сени.
Гарчи Оллоҳдин йироқмиз, ҳимматн эрмас узоқ,
Шоҳимизга қулмизу доим санохонинг сени.
Эй шоҳаншоҳи баландахтар худога ҳиммате,
То ўпарман мисли юлдуз хоки айвонинг сени.

ДИЛ КЕТАДУР ҚЎЛИМДАН

Дил кетадур қўлимдан, диндорлар, худоё,
Оҳ, дардки рози пинҳон, бўлгайдур ошкоро.
Миндик қайиққа энди денгиз шамоли қўзғал,
Бўлгайми боз кўрмоқ дийдори дўстни оё?
Ўн кун фалакни меҳри, афсона мисли сеҳри,
Дўстларга яхшилик қил, ҳар фурсатингда ёро!
Кўринганида гул-мул, оҳ урди кеча булбул,
Хоти-с сабўҳу хуббу, ё айюҳа-с-сикоро!
Эй соҳиби каромат, шукронайи саломат,
Дарвеши бенавони шод айла бир куни то.
Дунёни тинчлиги бил, бу икки сўзда жодур,
Дўстингга қил мурувват, душманга қил мадоро.
Гар эзгулик кўйидан бизлар ўтолмагаймиз,
Тақдирни айла таҳрир, ҳолиқи раббаноё!
Ул талхваш сўфий деди шароб келтир,
Ашҳолано ва аҳло мин қиблат-ил-узоро.
Ночорлиғни асти бўл шоду майпарасти,
Бу кимнён дунё Қонун қилур гадоё!
Саркашлиғ этма чун шамъ, куйгуси ғайратингдан,
Дилбарки кафти узра мум ўлди санги хоро!
Ойинайи Сикандар, боқ жоми Жамга ўхшар,
То сенга сўзлагайдир ҳолини мулки Доро.
Форсийдегич гўзаллар, бергай ҳаёт доим,
Соқий башорат этгил, риндларки бўлса мулло.
Ҳофиз танига киймас бу ҳирқайи майолуд,
Бизни узрли деб бил, эй шайхи пок сиймо!

Форсийдан Олимжон БЎРИЕВ таржималари.

● ЯҚИНДА Тошкентдаги Муқимий номли театрда Ўзбекистон халқ ёзувчиси Ўткир Ҳошимов билан маориф ходимлари ва мактаб ўқувчилари ўртасида қизиқарли учрашув бўлиб ўтди. Учрашувда «Тўйлар муборак» саҳна асари ҳам кўрсатилди.

Сураткаш Ҳ. СОЛИҲОВ.

НОЁБ ТАНГА ТОПИЛДИ, АЙБДОР ЖАЗОЛАНДИ

Илгари Элликқалъа ўлкашунослик музейида сақланаётган ноёб тангани Мадаминов Салой (Муҳаммад Солиҳ) фирибгарлик йўли билан олиб кетгани ҳақида хабар қилинган эди.

Шу иш юзасидан ўтказилган дастлабки тергов ва судда аниқланишича, Бекчонов Сапарбой Жумабоевич 1991 йил 9 ноябрь куни Элликқалъа туманида жойлашган ўлкашунослик музейида сақланаётган, музей мулки ҳисобланган, эрамиздан аввалги III—I асрларда зарб қилинган, кўҳна Хоразм маданияти, иқтисодиётини, тарихи ва пул муомаласини ўрганишда бебаҳо манба ҳисобланган, ўта ноёб, нумизматика фанида бемисл тарихий аҳамиятга эга бўлган бир дона тангани музей директори Жумаев Оразалидан олмоқчи бўлганида, у рад жавобини берган, шундан кейин С. Бекчонов ўзининг жиноий мақсадини амалга ошириш учун музей директори О. Жумаевнинг ишончини суиистеъмол қилиб, фирибгарлик йўли билан шу ноёб тангани таъмирлаш ва экспертиза қилиш баҳонасида алдаб олиб кетиб, «Эрк» демократик партиясининг раиси Мадаминов Салойга элтиб берган.

Иккинчи айбланувчи — Мадаминов Салойга нисбатан, у ҳозир қаерда экани номаълум бўлгани учун, жиноят иши алоҳида ажратилиб, мазкур жиноят ишининг С. Бекчоновга тегишли қисмигина судга юборилган.

Ушбу жиноят иши Элликқалъа туман суди томонидан 3. Собиров раислигидаги очиқ суд мажлисида кўрилиб, 1994 йил 9 февралдаги суд ҳукми билан С. Бекчонов Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 129-модда 3-қисми билан айбланиб, 3 йил муддатга озодликдан маҳрум этилди.

Суд Бекчоновга жазо тайинлашда унинг биринчи марта судланаётганини, оилавий аҳволини ҳамда у билан Мадаминов Салой томонидан ўзлаштирилган ноёб танга С. Бекчоновнинг ҳимоячиси — адвокат Ҳ. Зайниддинов томонидан суд мажлиси жараёнида қайтарилганини ҳисобга олиб, унга қонунда кўрсатилганидан енгил жазо тайинлади.

Суд шу жиноят иши бўйича хусусий ажрим чиқарди. Унда 1991 йил 9 ноябрда Мадаминов Салой томонидан олинган ноёб танга қаердан ва қандай қилиб С. Бекчоновнинг ҳимоячиси Ҳ. Зайниддиновнинг қўлига тушиб қолгани ва судга топширилганини аниқлаш, жиноят ишининг Мадаминов Салойга тегишли қисми бўйича ўтказилаётган тергов юзасидан назоратни кучайтириш Ўзбекистон Республикаси Прокуратурасига юклатилди.

С. МУҚИМОВ.

• *Мулоҳаза ўрнида*

СИЗ НИМА ДЕЙСИЗ?

МЕНИ кўпдан буён бир муаммо ўйлантириб келади. У ҳам бўлса кўп қаватли уйларда ит боқиб келинаётганлигидир! Бундайлар, афсуски, кўпайиб қолди.

Тўғриси, баъзида лифтга чиқишга ҳам чўчиб турамиз. Каттакон кўппак билан ёнма-ён, туриш учун катталар майли-я, айниқса, ёш болаларнинг юраги дов бермайди, улар безиллашади.

Ўзларини ўта «маданиятли» ҳисобловчи айрим кимсалар эса бу нарсага сира ҳам эътибор бермайдилар.

Биз бу билан ит боқиш керак эмас, деб айтмоқчи эмасмиз. Ит боқиш керак, лекин бунинг учун маълум шарт-шароитлар бўлиши зарур-да! Масалан, ҳовлиси кенг жойларда, дала-ҳовлиларда боқилса ярашади. Лекин кўп қаватли уйларга сира ҳам тўғри келмайди.

Яна бир мулоҳаза. Дейлик, сиз бир юмуш билан ўша кўп қаватли уйлардан бирига бориб қолдингиз. Эшик қўнғироғини босасиз ва хаёлан Сизни ҳозир очиқ чеҳра ва илтифот билан қарши олишларини ўйлайсиз. Минг афсус, эшик ортидан овозини борича кўппак акиллайди...

Ҳа, майли дейсиз. Уй эгаси билан ичкарига кирасиз. Дастурхон ёзиб, Сизни чойнонга таклиф қиладилар. Аммо томоғингиздан бир чимдим нон тугул бир култум чой ҳам ўтмайди. Иштаҳангиз бўғилади. Чунки сизни ҳозиргина акиллаб қарши олган кўппак оёғингиз остига келиб ётиб олади. Баъзида қизиқиши ортиб кийимларингизни ҳам ҳидлаб кўради. Сиз эҳтиётлик билан уни ҳайдамоқчи бўлсангиз, уй эгаси қўрқманг, тишламайди, уйга келган одам билан ўзи шундай қилиб танишиб олмоқчи-да, деб сизга таскин беради.

Бу ҳам майли-я, хонадондаги болаларнинг ит билан қучоқлашиб, тортқилашиб ўйнаб юришларига нима дейсиз? Ахир бу хавфли-ку. Ит қанчалик ақлли бўлмасин, барибир, итлигини қилиши мумкин-да. Бола билан ўйнашаётиб, унинг бирор ерини тишлаб ёки тирнаб олиши ҳеч гап эмас. Бундай воқеалар кўп бўлиб туради. Лекин ҳеч ким кафолат бера олмайди-ку. Бунинг устига итдан ҳар хил касалликлар юқиши ҳам мумкин. Болалар буни билишмайди-ку. Итни силаб-сийпаб ўйнашаверади.

Халқимизда «ит вафо»... деган нақл бор. Ит ҳақиқатан ҳам вафодор бўлиши мумкин. Лекин бу дуч келган жойда уни боқавериш мумкин, дегани эмас-ку! Ит қанчалик вафодор бўлмасин инсон ундан азизроқдир. Жамоатчилик бу ҳақда ўйлаб кўриши керак.

Юнусобод райони Минор маҳалласининг бир гуруҳ аҳолиси.

БОШЛАНҒИЧ ТАШКИЛОТ ТУЗИЛДИ

Яқинда Тошкент Давлат аграр дорилфунунида «Экосан» халқаро саломатлик жамғармасининг бошланғич ташкилоти тузилди. Шу муносабат билан ўтказилган йиғилишда дорилфунун ректори, академик Э. Шайхов, «Экосан» халқаро жамғармаси бош директори муовини профессор Эргаш Норметов, америкалик меҳмон «Сервис Эдвентура ИНК» фирмаси президенти Монте Рулис, профессор Т. Пирохунов, доцентлардан А. Аҳмаджонова, М. Рашидов ва бошқалар сўзга чиқдилар. Дорилфунун генетика кафедраси мудири, профессор Абдуқодир Эргашев «Экосан» халқаро саломатлик жамғармаси бошланғич ташкилоти раиси этиб сайланди.

Йиғилиш қатнашчилари она табиатни, инсон саломатлигини асраш бўйича барча ёшларга қарата мурожаатнома қабул қилдилар.

Б. РИХСИЕВ.

• *СПОРТ* •

ҚЎЛ ТЎПИ МУСОБАҚАЛАРИ БОШЛАНДИ

Олмалиқ шаҳрида қўл тўпи бўйича аёллар республика чемпионатининг биринчи тури бўлиб ўтди. Мусобақаларда саккизта кучли команда иштирок этмоқда.

Биринчи босқичда Олмалиқнинг «Надежда» командаси қизлари мағлубиятсиз ўйнаб, 14 очко тўплашди. В. Мўминов раҳбарлик қилаётган бу клубнинг иккита ўйинчиси — Татьяна Игнатенко билан Любовь Заречная турнирнинг энг яхши ўйинчилари деб топилди. Сирдарё вилоятининг ишлаб чиқариш—техник жиҳозлаш бошқармаси командаси иккинчи, Тошкент шаҳрининг гандболчи қизлари учинчи ўринда бормоқда.

Чемпионатнинг навбатдаги тури май ойида Наманган шаҳрида ўтказилади.

(ЎзА мухбири).

• *Янги китоблар*

ҚАҲРАМОННИНГ КЎНГИЛ ТОРИ

Ўн саккиз ёшлиларнинг ҳаммаси албатта шеър битади, деганди кимдир. Менимча, газета-журналларнинг таҳририятлари — эшигини очиб кирадиганларга ҳам асли ижод «дарди» юққан бўлади.

«Тошкент ҳақиқати»га оддий мухбир бўлиб ишга келган Қаҳрамон Каримов ҳам шоиртабиат йигит эди. Лекин қандайдир тортинчоқлиги, камсуқумлиги сабаблими ўз машқларини устозларга кўрсатиб, эълон қилдиришга юраги дов бермасди, чамаси.

Олтмишинчи йиллар бошида газетамизга муҳаррир бўлган Мақсуд Қориев ижодкорларни жуда қадрлар, ҳар томонлама рағбатлантириб, уларга далда бериб юрарди. Эсимда, кунларнинг бирида муҳарриримиз ҳаммамизни йиғиб «Ёзиш қўлларингдан келади, ёзганларингизни олиб келинг, кўрамиз, биргалашиб ўқиймиз. Лозимларини нашр этамиз. Жуда бўлмаса деворий газета ҳам бор» деганди. Шундан сўнг кимдир ҳажвияси, кимдир масали, кимдир тўртликлари ва яна кимдир кичик ҳикояларини олиб келди. Уларнинг ҳаммаси кўп ўтмай «Ҳақиқатчи» деворий газетасининг бир неча қулочга етадиган махсус сонидан жой олди. Мусаҳҳиҳдан тортиб хатлар бўлимининг ходими-ю, қишлоқ хўжалик бўлимининг мухбири, бўлим мудирлари бу «асар»лар билан бир-бирини табриклашганди. Муҳими, ўша воқеа ёшлар ижод булоғининг кўзи очилиб кетишига катта туртки бўлганди.

Қаҳрамоннинг ижод чашмасидан афсуски, ҳаётлигида баҳраманд бўлолмаганмиз. У бўлимнинг кундалик топшириқлари, хизмат сафарлари билан бўлиб бадиий ижод билан шуғулланишни кейинга суриб қўйган экан. Шафқатсиз ўлим эса йигирма тўққизинчи баҳорини қаршилаш арафасида ҳамкасбимизни бевақт орамиздан олиб кетганди...

Яхшиямки, ҳаётда чинакам, меҳрибон инсонлар бор. Улар Қаҳрамоннинг чала қолган ишларини, дафтарларда қолиб кетган қораламаларини поёнига етказишди.

«Наврўз» нашриёти яқинда унинг «Кўнгил тори» деб аталган шеърлар, ҳикоялар тўпламини ўқувчиларга армуғон этди. Катта савоб ишга қўл уриб. Қаҳрамоннинг ижод намуналарини юзага чиқаришда кўмаклашган азиз ва меҳрибон инсонларга муаллифнинг отаси уруш қаҳрамони Ғулом Каримов китоб муқаддимасида ўз ташаккурини изҳор қилган. Бу миннатдорчилик каломи аввало Қибрайда яшаб ижод этаётган ёзувчи, Усмон Носир мукофоти совриндори Тўлқин Эшбекка тегишли. У Қаҳрамоннинг ижодий мероси билан бизларни баҳраманд этишни ўзининг дўстлик ва инсоний бурчи деб билди. Туман ҳокими, Ўзбекистон халқ ноиби Акбарали Йўлчиев, ҳоким муовини Султонбой Атегов, босмахона бош директори Ҳусниддин Орипов, «Ўзбексавдо» моддий-техника базаси директори Ўткир Шоюсуповлар ҳам бу эзгу ишга бош қўшганлар, Қаҳрамоннинг вафодор рафиқаси Озода Абдуҳалил қизи марҳум турмуш ўртоғининг ижодий машқларини тўплаб, ҳамкасбимизнинг ушалмаган орзусини рўёбга чиқарган.

Муаллиф ўз ҳикояларида, шеърларида одамларни инсофга, диёнатга, тўғрилик, камтарлик, инсонийликка чақиради, соф муҳаббатни, вафони улуғлайди, кишилар дардига бефарқ қаровчилар, ўзим бўлай деган худбинлар, димоғдорларга нафратини изҳор қилади.

Қаҳрамон ҳаётда ҳам шундай эди: муҳаббатга садоқат, камтарлик, ҳаётдан фақат яхшиликни, гўзалликни ахтариш унинг ўзига хос фазилатлари эди.

Қаҳрамоннинг «Кўнгил тори» чақмоқдек ёниб, аммо беиз кетмаган укамиздан яхши ёдгорликдир.

С. МУСАЕВ.

ЎЗБЕКИСТОН ЖУРНАЛИСТЛАР УЮШМАСИНИНГ ТОШКЕНТ ТАШКИЛОТИ ҲИСОБИДА ТУРАДИГАН АЪЗОЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси Тошкент ташкилотининг манзилгоҳи ўзгарди. Шу муносабат билан уюшманинг Тошкент ташкилоти ҳисобида турадиган барча аъзолари, бошланғич ташкилотларнинг котиблари, жумладан Тошкент вилояти шаҳар ва туманларида яшаб меҳнат қилаётган уюшма аъзолари, ана шу жойлардаги бошланғич журналистлар ташкилотларининг котиблари уюшма аъзолигига қабул қилиш, ҳисобдан чиқариш, аъзолик бадалларини тўлаш, ташкилий-ижодий ишлар ҳамда Тошкент ташкилоти бошқаруви билан боғлиқ бўлган барча масалалар бўйича Навоий кўчаси, 30-уй (Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси жойлашган бино) 33-хонага мурожаат қилишларини сўраймиз. Тошкент ташкилоти бошқарувининг махсус вакили ана шу манзилгоҳда иш олиб боради. Маълумотлар учун қуйидаги телефонга мурожаат қилиш мумкин: 44-65-97.

ЎЗБЕКИСТОН ЖУРНАЛИСТЛАР УЮШМАСИ ТОШКЕНТ ТАШКИЛОТИ БОШҚАРУВИ.

• ЭЪЛОН •

Тошкент вилояти ҳудудидаги фермер хўжаликлари диққатига!

Тошкент вилояти нефть маҳсулотлари таъминоти корхонаси шуни маълум қиладики, фермер хўжаликларига керак бўлган нефть маҳсулотларига буюртмаларни улар ўзларига яқин жойлашган Кучлук, Бекобод, Чинобод ҳамда Қибрай нефть омборхоналарига топширишлари керак.

Собир Раҳимов туманидаги масъулияти чекланган «Саодат» жамиятининг йўқолган муҳри

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.

Тошкент ҳақиқати
Муассис: Тошкент вилояти ҳокимлиги

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32.

Телефонлар:
ХАТЛАР ВА ОММАВИЙ ИШЛАР БЎЛИМИ — 33-40-48.
АХБОРОТ, ТИЖОРАТ ВА ЭЪЛОНЛАР БЎЛИМИ — 33-99-15.

● Эълон ва билдирувлар кечиктирилмай чоп этилиши кафолатланади.
● Факт ва далилларнинг ҳаққонийлиги учун мақолалар муаллифлари масъулдирлар.
● Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Индекс: 64672. 1 2 3 4 5 6

Тошкент ҳақиқати

№ 15—16 (10.592 — 10.593).
1994 йил 11 март жума
Сотувда эркин нархда

1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН НАШР ЭТИЛМОҚДА.

Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси

ИДОРАЛАРАРО КЕНГАШ МАЖЛИСИ

10 март куни Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги иқтисодий ислоҳот, тадбиркорлик ва хорижий сармоялар бўйича идоралараро кенгашнинг илк мажлиси бўлди. Уни Президент Ислом Каримов бошқарди.

Мажлисда мазкур кенгаш тўғрисидаги низом лойиҳаси, Ўзбекистон Республикаси Президентининг иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, хусусий мулк манфаатларини ҳимоя қилиш ва тадбиркорликни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисидаги фармони қандай бажарилаётгани, мулкни хусусийлаштиришнинг давлат дастури, йирик ва ўртача корхоналарни очиқ турдаги акциядорлик жамиятларига айлантиришнинг асосий йўналишлари, тамойиллари ва воситалари ҳақидаги масалалар муҳокама этилди.

Республика Бош вазирининг ўринбосарлари У. Султонов, Б. Ҳамидов, В. Чжен ана шу масалалар юзасидан ахборот бердилар.

Мажлисда сўзга чиққанлар мамлакатимизда бозор муносабатларига ўтишнинг янги босқичи бошланганини, бу босқичда иқтисодий ислоҳотни янада жадаллаштириш, мулкни давлат тасарруфидан чиқариш, саноатни қишлоққа келтириш, деҳқон (фермер) хўжаликлари фаолияти учун зарур шарт-шароит яратиш, маҳсулотни қайта ишлаб берадиган кичик ва қўшма корхоналар ташкил этиш долзарб вазифа эканини, бу масалаларни ҳал этишда айниқса раҳбар кадрлар ва мутахассисларнинг топширилган ишга муносабати, ташаббускорлиги, қатъиятлилиги алоҳида аҳамият касб этаётганини таъкидладилар.

Мажлисда Ўзбекистон Олий Кенгаши раиси вазифасини бажарувчи Э. Ҳалилов, Республика Бош вазири А. Муталов қатнашди.

(ЎзА).

Суратда: мажлис пайти.
Р. Жуманиёзов сурати.

ЎЗБЕКИСТОН МЕТАЛЛУРГИЯ ЗАВОДИНИНГ ЖАМОАСИГА

Азиз дўстлар!

Ўзбекистонликларнинг кўпчилиги учун қадрдон бўлган металлургия заводи ташкил этилган куннинг 50 йиллиги билан сизларни самимий қутлайман!

Металлурглар жамоаси босиб ўтган шонли йўл ватанпарварлик, фуқаролик, байналмилаллик бурчига муносабатнинг ажойиб тимсоли меҳнат қаҳрамонлигининг беқиёс мактабидир.

Республиканинг энг йирик корхоналаридан бири бўлмиш сизларнинг заводингиз Ўзбекистоннинг иқтисодий мустақиллигини қарор топтиришга ғоят катта ҳисса қўшмоқда. Республикада халқ хўжалигининг амалда барча тармоқлари сизларнинг корхонангиз ишлаб чиқараётган металл прокатдан фойдаланади. Ишчилар, муҳандислар, технологлар ўз корхоналари Ўзбекистон оғир саноатининг пешқадамларидан бири эканлиги билан ҳақли равишда фахрланишлари мумкин.

Халқлар дўстлиги, ўзаро ёрдам анъаналари, фуқаролик бурчи туйғулари ва маънавий қадриятлар авайлаб асралаётганлиги ҳамда металлургларнинг янги-янги авлодларига етказилаётганлиги бебаҳо аҳамиятга эгадир. Бу жамоангизнинг ғоят катта ҳаётий кучидан далолат бериб турибди ва унинг янги шонли зафарларга эришиши гаровидир.

Азиз дўстлар, барча ходимларга ва металлургларнинг оилаларига байрам муносабати билан энг самимий қутловларимни, сиҳат-саломатлик, омонлик ва бахт-саодат тилаб билдирган истакларимни қабул қилгайсизлар!

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БИЛАН РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСИ ЎРТАСИДА ҲАР ТОМОНЛАМА ҲАМКОРЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ВА ЧУҚУРЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДА

ДЕКЛАРАЦИЯ

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов ва Россия Федерацияси Президенти Б. Н. Ельцин 1994 йил 2 март Москвадаги музокаралар вақтида таъкидлаганларидек, эришилган келишувлар икки давлат ўртасидаги анъанавий дўстлик алоқаларини сифат жиҳатидан янги мазмун билан бойитиш имконини беради ва Ўзбекистон Республикаси билан Россия Федерацияси халқларининг дўстлик ва ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга бўлган ўзаро интилишидан келиб чиқиб,

Принциплари 1992 йилнинг 30 майида имзоланган Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси ўртасидаги давлатлараро муносабатларнинг асослари, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги Шартномада аниқланган кўп қиррали ўзаро ҳамкорликни ҳар томонлама ривожлантириш ва такомиллаштиришга бўлган азму-қарорини ифода этиб,

иқтисодий интеграцияни, илмий-техникавий, маданий, ва инсонпарварлик ҳамкорлигини чуқурлаштириш учун аниқ амалий чора-тадбирлар ўтказилишининг зарурлигини тан олиб,

Ўзбекистон билан Россиянинг тинчликни мустаҳкамлаш, барқарорлик ва хавфсизликни таъминлаш борасидаги саъй-ҳаракатларини бирлаштиришнинг муҳимлигини таъкидлаб,

умум тан олинган инсон ҳуқуқлари ва эркинликларига риоя қилиш содиқлигини сақлаган ҳолда, иккала давлат ягона ҳарбий стратегик маконга тегишли эканлигини тасдиқлаб,

МДҲ доирасидаги ҳамкорликни ривожлантиришга кўмаклашиш борасидаги ўз интилишларини эълон қилиб,

Ўзбекистон—Россия ҳар томонлама ҳамкорлигини ривожлантириш ва чуқурлаштиришнинг қуйидаги йўналишларини аниқлаб олдилар:

1-модда

Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси икки давлат халқлари манфаатида ҳар томонлама ҳамкорликни изчиллик билан ривожлантириш ва чуқурлаштириш, ҳамда иқтисодий ислоҳотлар ва демократик ўзгартиришлар йўлига амал қилишларини тасдиқлайдилар.

2-модда

Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси турли даражалардаги иқтисодий алоқаларни кенгайтириш, иқтисодий интеграцион жараёнларга кўмаклашиш, ўзаро савдодаги турли хил тўсқинликларни йўқ қилиш, ҳамда жисмоний ва юридик шахсларга ўзаро хўжалик ҳамкорлигини амалга оширишлари учун мақбул ҳуқуқий тартиб яратиш мақсадида қўшимча чоралар кўрадилар.

3-модда

Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси умумий тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш бўйича, хусусий икки давлатнинг манфаатларига алоқадор минтақавий муаммоларни ва бошқа масалаларни ҳал этишга алоҳида эътибор берган ҳолда, ўзларининг ташқи сиёсий фаолиятларини мувофиқлаштиришни кучайтирадилар.

Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига аъзо бўлган мамлакатлар ташқи чегараларининг хавфсизлигини таъминлаш мақсадида маслаҳатлашувлар механизмини ишлаб чиқадилар. БМТнинг тинчликни ўрнатишга қаратилган ролини кучайтириш, Марказий Осиёда, Европада ва Осиё—Тинч океани минтақасида тинчлик, хавфсизлик ва барқарорликни мустаҳкамлаш мақсадида кўп томонлама ҳамкорликни ривожлантиришга ҳаракат қиладилар.

Россия Федерацияси Ўзбекистон Республикасининг БМТ раҳбарлигида Тошкентда манфаатдор давлатлар иштирокида, минтақавий хавфсизлик ва ҳамкорлик масалалари бўйича доимий фаолият кўрсатувчи семинар ташкил этиш ташаббусини қўллаб-қувватлайди.

4-модда

Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси илмий, техник, маданий ва инсонпарварлик ҳамкорлигини ривожлантириш бўйича аниқ мақсадли дастурларни ишлаб чиқадилар ва амалга оширадилар.

Ушбу мақсадда давлат раҳбарлари ўз ҳукуматларига қуйидагиларни топширадилар:

— маданият марказларини ташкил қилиш бўйича битимни тайёрлаш. Ушбу битимда марказлар ўз фаолиятларини олиб боришлари учун керакли жой билан таъминлашни ўзаро тенг принципга асосланган ҳолда амалга ошириш кўзда тутилади;

— ҳар йили Россияда Ўзбекистон Кунларини ва Ўзбекистонда Россия Кунларини ўтказишни таъминлаш;

— илмий-тадқиқот муассасалари ва объектлари негизида, жумладан, космик фазони тадқиқот қилиш соҳасида, қўшма ташкилотлар тузиш тўғрисида битим тайёрлаш;

— 1993 йил 19 мартдаги маданият, фан ва техника, таълим, соғлиқни сақлаш, ахборот, спорт ва туризм соҳасида ҳамкорлик тўғрисидаги Битимга мувофиқ, бир давлатнинг бошқа давлат ҳудудидаги, йўқолган ёки қонунга хилоф равишда олиб чиқилган маданият ёдгорликлари билан боғлиқ бўлган масалаларни кўриб чиқиш ва уларни ҳал қилишга доир таклифларни тайёрлаш бўйича қўшма давлатлараро эксперт комиссиясини ташкил этишни тезлаштириш.

5-модда

Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси 1992 йил 15 майда Тошкентда имзоланган Коллектив хавфсизлик тўғрисидаги Шартноманинг муҳим аҳамиятини тасдиқлаб, бу мақсадда зарур ҳуқуқий базани ривожлантириб, ҳарбий соҳада ҳамкорликни чуқурлаштириш ва такомиллаштириш бўйича саъй-ҳаракатларини давом эттирадилар.

6-модда

Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси ўз ҳудудларида яшовчи барча шахсларга уларнинг миллати, жинси, тили, дини, сиёсий ёки бошқа эътиқодидан қатъи назар, халқаро ҳуқуқнинг умум эътироф этилган нормалари, яшаб турган мамлакатлари Конституциясига мувофиқ фуқаролик, ижтимоий, иқтисодий ва маданий ҳуқуқ ва эркинликлар берилишига кафолат берадилар.

Ушбу мақсадда Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси ўз ҳудудларида миллий озчиликни ташкил қилувчиларни таҳқирлашга йўл қўймаслик учун барча зарур чораларни кўрадилар, ирқий ёки миллий, диний ва сиёсий эътиқодга мансублик аломатига биноан шахслар ёки гуруҳларга қарши душманлик ёки зўравонликка чақирувчи ҳар қандай хатти-ҳаракатларнинг олдини олиш ва чек қўйиш учун самарали тадбирларни қўллайдилар.

7-модда

Давлатлар раҳбарлари Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси ҳукуматларига қуйидаги битимлар (шартномалар) лойиҳаларини тайёрлашни топширадилар:

— консуллик масалалари бўйича;

— ўзаро ҳуқуқий ёрдам тўғрисида;

— бошқа давлат ҳудудида яшовчи бир давлат фуқаросининг фуқаролик ва ҳуқуқий мақоми билан боғлиқ масалалар бўйича;

— жиноятчилик, айниқса унинг уюшган шаклига қарши курашда ўзаро ҳамкорликни кучайтириш тўғрисида;

— миграция билан боғлиқ масалалар бўйича.

Кўрсатилган ҳужжатларда, хусусан, қуйидагилар кўзда тутилиши керак:

— Ўзбекистон Республикаси ёки Россия Федерациясига доимий яшаш учун келаётган иккала давлатлар фуқароларининг яқин қариндошлари тегишли фуқароликни қабул қилиши учун соддалаштирилган тартибни кафолатловчи қоидалар;

— бошқа давлат ҳудудида яшовчи бир давлат фуқароси яшаётган давлатидаги фуқаролар билан бирга ҳуқуқ ва мажбуриятларда тенглиги, ўзаро келишиб олинган истисноларда ташқари;

— бир давлат фуқаросининг бошқа давлат корхоналарида ва ташкилотларида контракт бўйича ишлашига рухсат бериш, давлатларнинг тегишли қонунчилигида кўзда тутилган чеклашлар бундан мустасно;

— бир давлат фуқароларининг бошқа давлат ҳудудида ҳаракати ва яшаши билан боғлиқ расмиятчиликларни имкони борича соддалаштириш;

— иккала давлатлар фуқароларининг эркин визасиз, ҳеч қандай солиқларсиз, рўйхатга олишсиз ва бошқа маъмурий чеклашларсиз сафар қилишлари учун кафолатлар, қонунбузарчилик ва учинчи давлатларга чиқиб кетиш ҳоллари бундан истисно;

— фуқароларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан Россия Федерацияси ҳудудига ўтишлари ва аксинча, уларнинг шахсий юкларини божхона текширувларидан ўтказишни бекор қилиш, фақат қурол, наркотик ва психотроп моддалари, валюта ва маданий зийнатларни олиб чиқиб кетилаётганига етарли асослар мавжудлиги ёки божхонанинг бошқа қоидалари бузилиши мумкин бўлган ҳоллар бундан истисно;

— миллий валюталарнинг эркин алмашуви ва алмашиш пунктлари ташкил этилиши ва фуқаролар ва юридик шахсларнинг пул активларини бир давлатдан иккинчисига ўтказилишини таъминлаш;

— бошқа давлат ҳудудида яшовчи бир давлат фуқаросига, ўз мулкини сотиб олиш, эгалик қилиш, сотиш, ёки ихтиёридаги мулкни бошқа шаклларда ишлата олишини кафолатлаш.

8-модда

Ўзбекистон Республикаси ва Россия Федерацияси бундан кейин ҳам Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигининг мустаҳкамланишига ва унинг доирасида улар иштирокида имзоланган шартномалар ва битимларнинг амалга оширилишига ҳар томонлама кўмаклашадилар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. А. КАРИМОВ.

Россия Федерацияси Президенти
Б. Н. ЕЛЬЦИН.

Москва, 1994 йил 2 март.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ КАРИМОВГА

Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич!

Заводимиз ташкил этилганининг 50 йиллиги муносабати билан жамоамизнинг Республикамиз Фахрий ёрлиғи билан тақдирланиши биз, металлургларни бениҳоя қувонтириб юборди.

Ўтган ярим аср мобайнида жамоамиз Ўрта Осиёда қора металлургия саноатининг ривожига асос солди ва унинг юксалишини таъминлади. Шу давр ичида 20 миллион тоннага яқин зарур металл прокати ишлаб чиқарилиб, мамлакатимиз халқ хўжалигини ривожлантиришга улкан ҳисса қўшди.

Миллий кадрларни тарбиялаб етиштиришда ҳам у ўзига хос мактаб бўлди. Заводимизда вояга етган миллий кадрлар республикамиз халқ хўжалигининг турли соҳаларида самарали хизмат қилиб келмоқда. Бугунги кунда заводимизнинг учинчи авлод вакиллари ота-боболари изидан бориб, уларнинг шонли йўлини давом эттирмоқда.

Жамоамиз мустақил республикамиз олдида турган улкан вазифаларни дилдан ҳис этиб, бугунги қийинчиликларни енгишга ҳаракат қилмоқда.

Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич!

Биз Сизнинг ҳамдўстлик мамлакатлари, айниқса, Россия билан ҳам иқтисодий, ҳам сиёсий ўзаро манфаатли алоқаларни тиклаш, миллатимиз; динимиз ва эътиқодимиздан қатъи назар, дилларимизни бир-бирига боғлаб турган дўстлик, қардошлик ришталарини янада мустаҳкамлаш борасида қилаётган олижаноб ишларингизни мамнуният билан, фахр-ифтихор билан қизгин маъқуллаймиз ва Сизга ўзимизнинг чуқур миннатдорлигимизни изҳор этамиз.

Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон ўртасида ягона иқтисодий маконни вужудга келтириш борасидаги шартноманинг имзоланиши, Россия билан ўзаро манфаатли алоқаларнинг янги, юқори босқичга кўтарилиши, бу — мустақил мамлакатларда яшаётган кўп миллатли халқларнинг ўзаро фойдали, анъанавий қўшничилик муносабатларини давом эттиришга имкон яратади, олдимизда турган қийинчиликларни бартараф этишда ёрдам беради. Бу адолатли ишлар биз, металлургларнинг келажакка бўлган умидимизни янада мустаҳкамлайди.

Биз корхонамизга берилган республика Фахрий ёрлиғини қабул қилиб, Сизни ишонтириб айтамизки, бундан буён ҳам давлатимиз равнақи йўлида Бекобод металлурглари астойдил меҳнат қилаверадилар.

Мурожаат Ўзбекистон Металлургия заводи меҳнат жамоасининг тантанали йиғилишида қабул қилинган.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТНИ ЖАДАЛЛАШТИРАЙЛИК

Тошкент вилояти фаолларининг йиғилиши

9 мартда Тошкент вилояти фаолларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Унда ҳокимлик бошқармалари, бўлимлари, вилоят турли ташкилот ва муассасаларининг раҳбарлари, шаҳар ва туманларнинг ҳокимлари, қишлоқ фуқаролари йиғинларининг оқсоқоллари, жамоа хўжаликлари бошқарувлари раислари, фермерлар, ижарачилар, тадбиркорлар ҳамда вилоят агросаноат уюшмаси тармоқлари раҳбарлари, жамоат ташкилотлари вакиллари иштирок этдилар.

Йиғилиш бошланишидан олдин фаоллар йиғилиши қатнашчиларига Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Республика Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 18 февралдаги мажлисида сўзлаган нутқи ёзиб олинган видеотасвир қўйиб берилди.

Шундан сўнг вилоят ҳокими М. Б. ИКРОМОВ «Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 18 февралдаги мажлисида сўзлаган нутқидан келиб чиқадиган вазифалар тўғрисида» маъруза қилди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи муовини И. Х. ЖУРАБЕКОВ қатнашди ва нутқ сўзлади.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Президентининг давлат маслаҳатчиси М. В. УМУРЗОҚОВ иштирок этди.

(Фаоллар йиғилишида вилоят ҳокими М. Б. Икромов маърузаси ва музокараларнинг баёни газетанинг 3—4-бетларида босилмоқда).

ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯ ЯКУНЛАНДИ

«Ўзбекистонга хорижий сармояларни жалб этиш бўйича давра суҳбати» мавзуидаги халқаро конференция 10 март куни Тошкентда ўз ишини давом эттирди. Мамлакатимиз ҳукумати вакиллари, банк, молия тизими мутахассислари Ҳиндистон, Покистон, Таиланд, Туркия ҳамда бошқа кўплаб давлатларнинг сармоя сарфлашга кўмаклашиш бўйича миллий қўмиталари раҳбарлари ва тадбиркорлари билан чет эл инвестициясини жалб этишнинг назарий ва амалий жиҳатларини муҳокама қилдилар.

Музокаралар давомида хорижий сармоядорлар Ўзбекистоннинг ривожланган хомашё ва ишчи кучи захирасига эга эканлигини, айниқса, ўзбек пахтасининг довруғини алоҳида қайд этдилар. Бу эса чет эл тадбиркорларининг қизиқишини орттирмоқда. Хорижий сармоядорлар қисқа муддат ичида Ўзбекистонда фаолият бошлашлари учун бир қатор енгилликлар, қулай шарт-шароитлар яратилаётганлигини таъкидладилар. Айни пайтда Ўзбекистон ҳукумати қошида хорижий сармояларни тўғридан тўғри жалб этиш ва уни жорий қилиш бўйича нуфузли қўмита тузиш таклифи киритилди.

Шу куни халқаро конференция ўз ишини якунлади.

Қирғизистон Республикасининг Президенти Асқар Акаевга

Ўш вилоятининг Ўзган туманидаги Заргар қишлоғида қор кўчиши натижасида фожиавий ҳалок бўлганларнинг қариндош-уруғлари ва яқинларига Ўзбекистон халқи номидан чуқур ҳамдардлик билдираман.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
Ислом КАРИМОВ.

ТОҒДАГИ ФОЖИА

Олинган маълумотларга қараганда, 8 мартдан 9 мартга ўтар кечаси соат 2 дан 30 дақиқа ўтганда Қирғизистон Республикаси Ўш вилоятининг Ўзган туманидаги Заргар қишлоғи ўнг томонидаги тоғдан қор кўчди, кўчкининг кенглиги тахминан 700—800 метр, баландлиги 20 метр, вазни 1,5 миллион тонна эди. Оқибатда 51 киши яшаб турган 9 та уйни кўчки босиб, дара ўртасига суриб юборди. Кўчки остида қолганларнинг ҳаммаси қирғиз миллатига мансуб кишилардир. Кўчки юз берган сабабли қутқариш ишлари ҳали бошлангани йўқ. Заргар қишлоғида 400 га яқин оила ташқи дунёдан ажралиб қолди. Қор кўчкиси такрорланиши хавфи борлиги сабабли 54 оилани шошилинч равишда кўчириш талаб қилинади.

Фожиа юз берган жойга Қирғизистон Республикаси ҳукуматининг масъул ходимлари келишди.

Жабрдийдаларга шошилинч равишда дори-дармонлар, чодирлар, ёнилғи-мой-

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

РЕСПУБЛИКАДА УЙ-ЖОЙ ҚУРИЛИШИНИ РАҒБАТЛАНТИРИШ ВА РИВОЖЛАНТИРИШГА ОИД ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Уй-жой муаммосини ҳал этишда аҳолининг муҳтож табақаларини давлат томонидан қўллаб-қувватлашни ва уларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишни таъминлаш, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва аҳоли маблағлари ҳисобидан амалга ошириладиган уй-жой қурилишини янада ривожлантириш мақсадида:

1. Белгилаб қўйилсинки, Ўзбекистон Республикасида:

мулкчилик шаклларидан қатъи назар бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотлар, ҳокимликлар, уй-жой қуриш кооперативлари ва фуқаролар уй-жой қурилишининг асосий буюртмачилари ҳисобланадилар;

уй-жой қурилиши энг аввало мулкчилик шаклларидан қатъи назар бирлашмаларнинг, корхоналар ва ташкилотларнинг ўз молиявий маблағлари, ҳокимликларнинг маблағлари, фуқароларнинг қўлидаги пуллари ва жамғармалари, банкларнинг узоқ муддатли кредитлари, давлат мулкини давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштиришдан тушадиган маблағларнинг бир қисми, давлатнинг ютуқли уй-жой заёмини тарқатишдан олинадиган маблағлар, иш билан таъминлаш жамғармаси маблағларининг бир қисми, шунингдек бюджет маблағлари ҳисобидан пул билан таъминланади;

уй-жой қурилишини бюджетдан пул билан таъминлаш аҳолининг муҳтож табақаларини, энг аввало кўп болали, кам таъминланган оилаларни, пенсионерларни, уруш ва меҳнат фахрийларини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш ҳамда уларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш тариқасида амалга оширилади. Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги 1994 йилдан бошлаб ҳар йили Қорақалпоғистон Республикасининг Вазирлар Кенгашига, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликларига мазкур мақсадлар учун республика бюджетидан маблағ ажратишни кўзда тутсин.

Ўзбекистон Республикасининг «Ўзистиқболстат» қўмитаси, Молия вазирлиги, Марказий банки, Қорақалпоғистон Республикасининг Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари хусусий ва кооператив қурилишни бутун чоралар билан рағбатлантиришни назарда тутган ҳолда уй-жой қурилишига кредит ва бюджет маблағлари ажратишни кўзда тутсинлар.

Кўп болали, муҳтож оилаларнинг уй-жой қурилишини таъминлаш учун корхоналар, ташкилотларнинг, хусусий корхона эгаларининг, тижорат тузилмаларининг ҳокимликларга аниқ мақсадни кўзлаб берадиган ихтиёрий бадаллари ҳар томонлама рағбатлантирилсин.

2. Хусусий, кооператив уй-жой қурувчи ёки кимошди савдоси орқали уй-жой харид қилувчи фуқаролар маблағларининг манбалари тўғрисида декларация тақдим этишдан озод қилинсинлар.

3. Қорақалпоғистон Республикасининг Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари тегишли вазирликлар ва идоралар билан биргаликда:

уй-жой қурилишини рағбатлантиришга оид амалий чора-тадбирлар мажмуини ишлаб чиқиб, амалга оширсинлар;

кўп қаватли уй-жой биноларини қуриш чоғида зарур тармоқлар мажмуи ва аҳоли учун қулайликлар яратилишини, 10 фоиз майдон савдо ва хизмат кўрсатиш соҳаси объектларига ажратиб берилишини кўзда тутсинлар;

якка тартибдаги ва кооператив уй-жой қурилишини мувофиқлаштирувчи хўжалик ҳисобидаги ҳудудий бошқармалар зиммасига ер майдонларини ажратиб бериш, фуқароларнинг узоқ муддатли кредит олишига доир ҳужжатларини тайёрлаш, ундан аниқ мақсад йўлида фойдаланишни назорат қилиш, уй-жой ҳамда муҳандислик инфраструктураси иншоотлари қурилишини техникавий назорат этиш, шунингдек, зарур бинокорлик материалларини тақсимлаш ва улар билан таъминлаш вазифасини юкласинлар.

4. Ўзбекистон Республикасининг Адлия вазирлиги бир ой муддат ичида Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, «Ўздаварxитектқурилиш», Молия вазирлиги, бошқа манфаатдор вазирликлар, идоралар ва ҳокимликлар билан биргаликда қуйидаги таклифларни ишлаб чиқиб, Вазирлар Маҳкамасига тақдим этсин:

хусусий ва кооператив уй-жой қурилиши учун ҳуқуқий ва жисмоний шахсларга ажратиладиган ер майдонларидан фойдаланиш ҳуқуқи берилиши учун ернинг сифатига, қаерда жойлашганлигига ва муҳандислик коммуникациялари билан таъминланганлигига қараб табақалаштирилган тарзда тўланадиган ҳақ миқдорлари тўғрисида;

ҳужжатларни расмийлаштириш қоидаларини мумкин қадар соддалаштиришни назарда тутган ҳолда ер майдонлари ажратиб бериш тартиби тўғрисида.

Уй-жой қурилиши учун бериладиган ер майдонларига тўланадиган пул маблағлари тўла-тўкис маҳаллий бюджетларнинг даромадларига қўшилади ҳамда уй-жой қурилишини пул билан ва уни магистрал, ер ости ва мавзе ичкарисидаги муҳандислик коммуникациялари билан таъминлашга тенг улушларда сарфланади.

5. Белгилаб қўйилсинки, уй-жой қурилишига банк муассасалари кредитларни камида 10 йил муддатгача йиллик 20 фоиз миқдорида, учинчи йилдан қарзни уза бошлаш шарти билан, қуйидаги миқдорларда беради:

хусусий иморат солувчиларга қурилиш қийматининг 50 фоизи миқдорида;

кўп болали, муҳтож оилалардан хусусий иморат солувчилар учун кредитлар уй-жой қийматининг 70 фоизи миқдорида 15 йил муддатга йиллик 15 фоизли ҳисоб-китоб шарти билан;

уй-жой қуриш кооперативларига қурилиш қийматининг 80 фоизи миқдорида.

Кредит муддатидан илгари тўланганида фоиз миқдорлари қуйидагича камайтирилади: уч йилгача — 50 фоиз, беш йилгача — 30 фоиз.

6. Ушбу фармоннинг 5-бандида кўрсатилган кредитлар қуйидаги шартлар асосида берилади:

гаров тўғрисидаги шартномаларни давлат рўйхатидан ўтказиш ҳақидаги муваққат низомга мувофиқ кўчмас мулк гаровга олиниб;

уй-жой қуриш кооперативининг аъзоси қурилиш қийматининг камида 15 фоизини банк муассасасининг махсус ҳисоб рақамига ўтказган;

якка тартибда иморат солувчи қурилиш қийматининг камида 30 фоизини банк муассасасининг махсус ҳисоб рақамига ўтказган ёки қурилиш қийматининг камида 30 фоизи бажарилган тақдирда.

7. Аҳоли уй-жой қуриш ва сотиб олишга фойдали шартлар асосида ўз маблағларини жамғариш учун махсус уй-жой ссуда-жамғарма ҳисоб варақалари тизими жорий этилсин.

Ўзбекистон Жамғарма банки Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Марказий банки ва бошқа банклари билан биргаликда бир ой муддат ичида махсус уй-жой ссуда-жамғарма ҳисоб варақаларини амалга киритиш тартибини ишлаб чиқсин.

8. Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги икки ой муддат ичида давлатнинг ютуқли уй-жой заёмини чиқаришни ташкил этиш ҳақида таклифлар киритсин.

9. Республикада ишлаб чиқарилган бинокорлик материаллари якка тартибда иморат солувчиларга ва уй-жой қуриш кооперативларига имтиёзли нархларда сотилсин. Айни вақтда имтиёзли нархларда бинокорлик материаллари сотувчи корхоналарнинг даромадлари қўшимча қиймат солиғидан озод қилинсин.

«Ўзбекбирлашув», «Ўзбексавдо» давлат уюшмаси, «Ўзқурилишматериаллари» давлат концерни ҳамда бинокорлик материаллари ишлаб чиқарадиган бошқа корхоналар ва ташкилотлар жойларда зарур бинокорлик материалларини биринчи галда хусусий уй-жой қураётган фуқароларга сотишни таъминласинлар.

10. Уй-жой қурилишини янада ривожлантириш мақсадида корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга ўз маблағларини жамлашни, шунингдек, якка тартибда уй-жой қуриш ёки уй-жой сотиб олиш учун махсус уй-жой ссуда-жамғарма ҳисоб варақаларига маблағ ўтказиш йўли билан ўз ходимларига молиявий ёрдам беришни амалда кенгроқ қўллаш тавсия этилсин.

11. Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги Адлия вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси, Меҳнат вазирлиги билан биргаликда Ўзбекистон Республикасининг Вазирлар Маҳкамасига қуйидагилар ҳақида таклифлар киритсин:

хусусий иморат солувчилар ва уй-жой қуриш кооперативларига имтиёзли нархларда бинокорлик материаллари сотувчи корхоналарнинг даромадларини қўшимча қиймат солиғидан озод қилиш тўғрисида;

ушбу фармоннинг 10-бандидаги шартларга мувофиқ уй-жой қурувчи корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларнинг даромадларидан имтиёзли солиқ олиш ҳақида;

мулкчилик шаклидан қатъи назар, хусусий ва кооператив қурилиш соҳасида бинокорлик ҳамда махсус монтаж ишларини амалга оширувчи пудрат, таъмирлаш-қурилиш, махсус монтаж ташкилотларини бажарилган ишлар ҳажми учун қўшимча қиймат солиғи тўлашдан озод қилиш тўғрисида.

12. Ўзбекистон Республикаси Истиқболни белгилаш ва статистика давлат қўмитаси ҳамда Молия вазирлиги ҳар йили марказлаштирилган капитал маблағлар ҳажмини белгилаш чоғида хусусий ва кооператив қурилиш даҳаларига магистрал ва ер ости муҳандислик коммуникациялари қуришга маблағ ажратишни кўзда тутсинлар.

13. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси:

ушбу фармонни бажаришга доир тегишли қарорни 10 кун муддат ичида қабул қилсин;

Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонун ҳужжатларига мазкур фармондан келиб чиқадиган қўшимчалар ва ўзгартишлар тўғрисидаги таклифларни бир ой муддат ичида тақдим этсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1994 йил 5 март.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

РЕСПУБЛИКАНИНГ БИР ГУРУҲ АЁЛЛАРИНИ ТАҚДИРЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси иқтисодиётини ривожлантириш, фан ва маданиятини юксалтириш ишига катта ҳисса қўшаётганликлари, ёш авлодни тарбиялашдаги алоҳида хизматлари учун ҳамда Халқаро хотин-қизлар байрами — 8 Март куни муносабати билан қуйидагиларга Ўзбекистон Республикасининг фахрий унвонлари берилсин:

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган фан арбоби»

Мавлоний Машҳура Эгамберди қизи — Республика Фанлар академияси Микробиология институтининг лаборатория мудири

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган санъат арбоби»

Юсупова Офелия Юнусовна — М. Ашрафий номидаги Тошкент давлат консерваториясининг ректори

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган маданият ходими»

Маматова Ҳуршия (Азиза) Насимовна — М. Уйғур номидаги Тошкент давлат санъат институтининг катта ўқитувчиси

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган соғлиқни сақлаш ходими»

Абдуллаева Маҳсума Йўлдошевна — Тошкент шаҳар агрегат заводи тиббий-санитария қисми поликлиника бўлимининг мудири

Тожибоева Юлдуз Тожибоевна — II Тошкент давлат тиббиёт институтининг профессори

Ҳисамутдинова Ҳалифа Султоновна — «Фармация» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори, Навоий вилояти

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган халқ маорифи ходими»

Машраббоева Башорат Рапиқовна — Чортоқ тумани 9-ўрта мактабнинг директори, Наманган вилояти

Шодиева Қумри Сайлиевна — Ф. Хўжаев номли педагогика билим юртининг ўқитувчиси, Бухоро шаҳри

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалик ходими»

Турсинова Жиғагул — Нукус тумани «Дархон» ижара хўжалигининг бригада бошлиғи, Қорақалпоғистон Республикаси

Ғаниева Тожибуви — Жиззах тумани Ҳ. Носиров номли жамоа хўжалигининг бригада бошлиғи, Жиззах вилояти

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган қурувчи»

Дедова Нина Даниловна — «Тошкентқурилиш» давлат акционерлик қурилиш корпорацияси 76-қурилиш бошқармаси бўёқчилар бригадаси бошлиғи

Қуйидагилар Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин:

Алимова Гуландом Яхъёевна — Республика халқ таълими вазирлиги бош бошқармаси бошлиғининг ўринбосари

Алмаматова Муборак Мирзараҳматовна — Ўрта Чирчиқ тумани «Ўзбекистон» жамоа хўжалигининг бригада бошлиғи, Тошкент вилояти

Бекчанова Жумагул Сапаевна — Боғот тумани 20-ўрта мактабнинг ўқитувчиси, Хоразм вилояти

Жабборова Наима Ғаффоровна — Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Тошкент вилоят қўмитасининг биринчи котиби

Ким Гликерья Борисовна — Сурхондарё вилояти хотин-қизлар қўмитаси раисининг ўринбосари

Марупова Маръям Маҳмудовна — Пахтакор тумани алоқа бўлимининг катта алоқачиси, Жиззах вилояти

Минжасарова Зайнаб — Муборак тумани хотин-қизлар қўмитасининг раиси, Қашқадарё вилояти

Мирзаева Зебо Боймановна — Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги халқ ижодиёти ва маданий-маърифий ишлар марказининг бош муҳаррири

Мирзаева Шодмонхон — Шаҳрихон тумани хотин-қизлар қўмитасининг раиси, Андижон вилояти

Нарзуллоева Гулнора — Ғиждувон тумани «Гулистон» жамоа хўжалигининг бригада бошлиғи, Бухоро вилояти

Насруллаева Ҳафиза — республика хотин-қизлар қўмитасининг референти

Нуралиева Офтоб — Қувасой чинни буюмлар корхонасининг сараловчиси, Фарғона вилояти

Палуанова Санехан Ажиниязовна — Чимбой тумани аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ишлаб чиқариш бошқармасининг бичувчиси, Қорақалпоғистон Республикаси

Рашидова Нодира Маҳмудовна — шоира, Тошкент шаҳри

Раҳимова Раъно Сафаровна — Жондор тумани хотин-қизлар қўмитасининг раиси, Бухоро вилояти

Раҳмонқулова Анзират Турсуновна — Сариосиё тумани меҳнат фахрийси, Сурхондарё вилояти

Раҳматова Мавжуда Ҳайдаровна — Қарши тумани «Чўли ота» жамоа-ширкат хўжалигининг маданий ва маиший ишлар бўйича ширкат раиси, Қашқадарё вилояти

Раҳмонова Тамара — Гулистон тумани хотин-қизлар қўмитасининг раиси, Сирдарё вилояти

Сададдинова Гавҳар Алимовна — «Дўстлик» шаҳри «Коинот» заводи қуювчиси

Султонова Раъно Бобожоновна — Элликқалъа тумани 28-ўрта мактабнинг ўқитувчиси, Қорақалпоғистон Республикаси

Тўйчиева Матлубахон Камолиддиновна — Бўз тумани хотин-қизлар қўмитаси раиси, Андижон вилояти

Турдиматова Жамила Қодировна — Бектемир тумани хотин-қизлар қўмитаси раисининг ўринбосари, Тошкент шаҳри

Урушбоева Қамбар Тиллаевна — Қуйи Чирчиқ тумани 33-ўрта мактабнинг ўқитувчиси, Тошкент вилояти

Файзуллабекова Людмила — Иштихон тумани хотин-қизлар қўмитасининг раиси, Самарқанд вилояти

Ўринбоева Жумагул — Паркент тумани акционерлик жамияти тикувчиси, Тошкент вилояти

Қосимова Тохтахон Аъзамовна — Гулистон шаҳар ҳокимининг ўринбосари, Сирдарё вилояти

Ҳамробоева Сайдиниса — Тўрақўрғон тумани З. Бобур номли жамоа хўжалигининг аъзоси, Наманган вилояти

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1994 йил 5 март.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори

«СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН» ҲУКУМАТГА ҚАРАШЛИ БЎЛМАГАН ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ ЖАМҒАРМАСИНИ ДАВЛАТ ТОМОНИДАН ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўсиб келаётган авлодни соғломлаштириш комплекс дастурини амалга ошириш, шунингдек, «Соғлом авлод учун» жамғармасининг тиббий-ижтимоий, инвестиция ва хайрия дастурларини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. «Соғлом авлод учун» жамғармасининг республика ҳар бир тумани ва шаҳарида жамғарма таянч пунктларини ташкил этиш тўғрисидаги таклифи қабул қилинсин. Таянч пунктлар тўғрисидаги низом маъқуллансин.

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари, вазирликлар ва идоралар жамғармага, унинг бўлимлари ва таянч пунктларига молиявий ҳамда моддий-техник ёрдам кўрсатиш чора-тадбирларини кўрсинлар.

2. «Соғлом авлод учун» жамғармасига Вазирлар Маҳкамасининг заҳира жамғармасидан 1 миллиард сўм-купон ажратилсин.

3. Вазирлар Маҳкамасининг қурилиш, транспорт, алоқа ҳамда умумиқтисодиёт мажмуилари (К. Тўлаганов, Б. Ҳамидов) касаба уюшмалари федерацияси кенгаши, манфаатдор вазирликлар ва идоралар иштирокида жамғарманинг:

Тошкент шаҳри Мирзо Улуғбек туманида қурилаётган поликлиника негизида «Соғлом авлод учун» жамғармасининг тиббий-ижтимоий марказини ташкил этиш тўғрисидаги;

Тошкент вилоятининг Бўстонлиқ туманидаги Чорвоқ сув омбори соҳилида қурилиши тугалланмаган болаларни соғломлаштириш комплекси негизида — «Соғлом авлод учун» республика Даволаш-соғломлаштириш комплексини («Артек»ка ўхшаш) барпо этиш тўғрисидаги таклифларини кўриб чиқсинлар.

4. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги давлат мулки қўмитаси билан биргаликда, Тошкент шаҳридаги иккита дорихонани, Қорақалпоғистон Республикасидаги ҳамда ҳар қайси вилоятдаги биттадан дорихонани «Соғлом авлод учун» жамғармасига унинг уставдаги фаолияти доирасида фойдаланиш учун белгиланган тартибда берсин.

5. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги, «Соғлом авлод учун» жамғармаси «Ўзистиқболстат» давлат қўмитаси, Меҳнат вазирлиги, Молия вазирлиги билан биргаликда болаларни уй шароитида тиббий-ижтимоий кузатиб бориш (патронаж) бўйича кадрлар тайёрлаш тўғрисида ҳукумат қарори лойиҳасини икки ой муддатда тайёрласинлар ва Вазирлар Маҳкамасига киритсинлар, бунда қуйидагиларни ташкил этиш назарда тутилсин:

Йирик тиббиёт муассасалари ва билим юртлари ҳузуридаги курсларда болаларни уй шароитида тиббий-ижтимоий кузатиб бориш бўйича кадрлар тайёрлаш;

Соғлом турмуш тарзини кенг тушунтириш ва тарғиб қилиш ишларини амалга ошириш, фарзанд кўриш ёшидаги аёлларни ва ўсиб келаётган авлодни соғломлаштириш;

Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Меҳнат вазирлиги, «Соғлом авлод учун» жамғармаси Молия вазирлиги ва Ижтимоий таъминот вазирлиги, Қизил ярим ой жамияти Марказий Қўмитаси, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари билан биргаликда соғлиқни сақлаш дастлабки бўғини муассасаларида, ижтимоий ёрдам бўлимларида, «Соғлом авлод учун» жамғармасининг таянч пунктларида, Қизил ярим ой жамиятида болаларни уй шароитида тиббий-ижтимоий кузатиб бориш бўйича тиббиёт ходимларини ишга жойлаш ва улар фаолиятини маблағ билан таъминлаш масалаларини ҳал этишни таъминлаш.

6. «Соғлом авлод учун» жамғармаси Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги билан биргаликда болалар озиқ-овқатлари, вакциналар, дори-дармон, тиббиёт буюмлари, она ва бола учун санитария ва гигиена воситалари ишлаб чиқаришни ташкил этиш учун «Тексун» компанияси гуруҳи томонидан жамғармага берилаётган кредитдан фойдаланиш тўғрисидаги таклифларни бир ой муддатда кўриб чиқсин ва белгиланган тартибда Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси, «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни «Соғлом авлод учун» жамғармаси буюртмасига биноан тарғибот ва ахборот матбаа маҳсулотларини тайёрлашни таъминласинлар.

8. Ўзбекистон Республикаси Давлат телевидение ва радиоэшиттириш компанияси ҳар ҳафтада «Соғлом авлод учун» дастурини ташкил этсин.

9. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Бош Вазир ўринбосари М. Қорабоев зиммасига юклатилсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1994 йил 5 март.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. КАРИМОВга
Россия Федерацияси Президенти Б. Н. ЕЛЬЦИНга

Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич ва Борис Николаевич!

Биз, миллионлаб ўзбекистонликлар, россияликлар ва бошқа мустақил мамлакатлар фуқаролари қатори Ўзбекистон Республикаси Президентининг Россия Федерациясига куни кеча тугаган ташрифини зўр қизиқиш ва ҳаяжон билан кузатиб турдик. Мамлакатларимиз халқлари бу ташриф икки қардош халқ ва мустақил давлат ўртасидаги муносабатларда янги босқични бошлаб беришини кутган эдилар.

Ташрифнинг дастлабки якунлариёқ умидларимиз рўёбга чиқди дейиш учун асос бўла олади. Биз Ўзбекистон билан Россия ўртасидаги олий даражадаги амалий ва самарали мулоқотни кўрдик ва иккала давлат ўртасидаги муносабатларнинг мустаҳкамлигини яна бир карра ҳис этдик.

Сизлар бундан буён ҳам икки давлат ўртасидаги ўзаро фойдали, анъанавий яхши қўшничилик муносабатларини мустаҳкамлашга биринчи даражали аҳамият беришингизни биламиз, шунинг учун ўз мулоҳазаларимизни сизларга етказишни лозим топдик.

Мустақил, лекин ўзаро мустаҳкам боғлиқ бўлган давлатларимиз фуқароларини ҳозир нималар ташвишга солмоқда?

Улар аввало, ўз фарзандлари ва невbooралари келажаги учун кўнгиллари тўқ бўлишини хоҳлайдилар.

Улар миллати, дини, тили, сиёсий эътиқоди ва ўзга эътиқодларидан қатъи назар, Ўзбекистонда ҳам, Россияда ҳам ўзларини жонажон уйидагидек ҳис этишини, ўз давлатларининг тенг ҳуқуқли фуқаролари бўлишини хоҳлайдилар.

Одамлар бошқа халқлар билан аҳил бўлиб яшашни ва ўз она тили, анъаналари, маросимлари, халқ удумларини сақлаб қолишни хоҳлайдилар. Ҳеч ким миллий маданият манбалари ва бойликларидан маҳрум бўлишни хоҳламайди.

Икки давлат тадбиркор одамлари ва корхоналари эркин равишда ўзаро ҳисоб-китоб қила оладиган, божхона тўсиқлари ва божлар уларга халақит бермайдиган вақт узоқ эмаслигига ишонамиз. Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон ўртасида ягона иқтисодий маконни вужудга келтириш тажрибасини Россия ҳам қўллаб-қувватлайди ва у Мустақил давлатлар ҳамдўстлиги доирасида янада ривож топади, деб умид қиламиз.

Қадрли Ислом Абдуғаниевич ва Борис Николаевич!

Сизлар эришган аҳдномалар, Ўзбекистон Президентининг Россияга ташрифи самимий ва дўстона вазиятда ўтгани иккала давлатимиз ўзбек ва рус халқлари ўртасидаги азалий дўстлик алоқаларини мустаҳкамлаш йўлини қатъият билан ўтказаётганини, иккала мамлакат ўртасидаги тенг ҳуқуқли, яхши қўшничилик ва ўзаро фойдали муносабатларни янада яхшилаш учун мумкин бўлган ҳамма ишни қилаётганини яна бир бор яққол кўрсатди. Сизларни Ўзбекистон Республикаси Президентининг Россия Федерациясига биринчи расмий ташрифининг муваффақиятли якунлари билан чин дилдан табриклаймиз. Ўзбекистон ва Россиянинг миллионлаб фуқароларининг энг муҳим манфаатлари йўлида мамлакатларимиз ўртасидаги ишончли ҳамкорликни ва давлатлараро яхши муносабатларни мустаҳкамлаш ишида сизларга янгидан-янги ютуқлар тилаймиз.

В. Видренкова — «Ўзэлектроаппарат» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси 1-цехи устаси

С. Зинин — Рус маданият марказининг раиси, Ўзбекистон Республикаси халқ депутати, филология фанлари номзоди

Г. Пугаченкова — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг академиги

В. Пшеничников — Бухоро рус маданияти марказининг раиси

П. Саулькин — Меҳнат Қаҳрамони, Тошкент вилояти Чиноз туманидаги «Дўстлик» жамоа хўжалигининг раиси

В. Сигедин — Олмалиқ кон-металлургия комбинати бош директори

А. Хлебушкина — Ўзбекистон Республикаси халқ депутати, Меҳнат Қаҳрамони, Тошкент шаҳридаги 22-болалар уйининг директори.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИЧКИ ИШЛАР ВАЗИРЛИГИДА

Кўп миллатли Ўзбекистон фуқаролари осойишта ва бунёдкорлик меҳнати билан банд бўлган бир шароитда Ўзбекистондан қочиб кетган ва қилмишлари учун жиноий жавобгарликдан қутулиб қолиш умидида чет элдан бошпана топиб, улуғлик васвасаси ва доҳийлик ҳуружига мубтало бўлган баъзи «арбоб»ларнинг ҳовлиқиб елиб-югуриши айниқса кейинги пайтда яққол сезилмоқда. Бундай «сиёсатдон»лар мустақил Ўзбекистоннинг ички ишларига сурбетларча аралашиш ҳуқуқини даъво қилаётган, республикамизга хайрихоҳ бўлмаган айрим сохта ташкилотларга таянмоқдалар ҳамда «Хельсинки—Вотч» ва шу каби ҳуқуқни муҳофаза қилувчи нуфузли халқаро ташкилотлардан фойдаланиб, уларни чалғитиб, ҳамманинг жонига теккан сафсатабозликдан ошкора душманлик руҳидаги қўпорувчилик фаолиятига ўтмоқдалар.

«Ўзбекистонда инсон ҳуқуқлари бузилмоқда», деб мамлакатда демократик ҳуқуқий давлат қуриш, бозор муносабатларини шакллантириш соҳасида рўй бераётган ижобий жараёнларнинг моҳиятини бузиб кўрсатаётган уйдирмаларнинг лойқа оқими, аниқ мақсадга қаратилган ошкора ғайриҳуқуқий хатти-ҳаракатлар қўпол сохталаштириш руҳидаги номаларни нашр этиш, туҳмат ва бўҳтондан иборат адабиётларни республикага олиб кириш йўлларини топиш, аҳоли орасида ваҳимали миш-мишлар ва кайфиятлар тарқатиб борилмоқда. Бундан мақсад — ишончсизлик ва қўрқув туйғуларини, миллатлараро адоватни, келтириб чиқариш, аҳолининг бир гуруҳига бошқа гуруҳини қарши қўйиш ва пировардида республикадаги вазиятни издан чиқаришдан иборат.

Айрим кимсалар Тожикистондаги фожиали воқеаларга олиб келган вазият такрорланишини жуда истаётганликлари айниқса кишини хавотирлантиради. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари шундай далилларга эгаки, улар бу кимсаларнинг ана шу воситалардан мустақил Ўзбекистоннинг Конституциявий тузумига қарши қўпорувчилик ҳаракатларини «мафкуравий» жиҳатдан таъминлаш учунгина эмас, шу билан бирга мамлакатни қурол-яроғ ва гиёҳвандлик моддалари билан тўлдириш учун фойдаланишга интилишаётганини ҳам кўрсатади.

Республика ҳудудида бундай душманлик фаолиятига йўл қўймаслик, жамоат тартиби ва фуқаролар осойишталигини таъминлаш, барқарор вазиятни сақлаб қолиш, демократик ислоҳотлар йўлини изчил амалга ошира бориш мақсадида ва Ўзбекистон Республикасининг жаҳон амалиётига асосланувчи амалдаги қонунларига мувофиқ равишда ички ишлар вазирлиги ҳуқуқни муҳофаза қилувчи бошқа идоралар билан биргаликда бундай хатти-ҳаракатларнинг пайини қирқишга доир зарур чораларни кўрмоқда.

Текширув натижалари тўғрисида қўшимча равишда

ХОРИЖ САРМОЯЛАРИГА КЕНГ ЙЎЛ

9 март куни Тошкентда «Ўзбекистонга хорижий сармояларни жалб этиш масалалари бўйича давра суҳбати» деб номланган халқаро конференция иш бошлади. Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари, Ташқи иқтисодий алоқалар вазири Ўткир Султонов конференция иштирокчиларига Ўзбекистон ҳукуматининг табрикномасини ўқиб эшиттирди. Шундан кейин Бирлашган Миллатлар ташкилотининг Ўзбекистондаги доимий вакили Холид Малик ҳамда БМТнинг савдо ва тараққиёт бўйича конференцияси (ЮНКТАД) Бош ... Р. Лоуренс сўзга чиқди.

Конференцияга БМТнинг ЮНКТАД, ЮНИДО каби бўлинмалари вакиллари, Филиппин, Таиланд, Хитой, Туркия, Покистон каби ўнлаб давлатларнинг инвестиция бўйича агентликлари ва Ҳиндистон, АҚШ, Англия, Франция, Россия сингари кўплаб мамлакатлар фирмаларининг вакиллари ташриф буюришган. Республикамиздан эса турли вазирликлар, уюшмалар раҳбарлари, банк, молия тизими мутахассислари, қўшма корхоналар вакиллари иштирок этмоқда.

Маълумки, хорижий сармоядорларнинг республикамизга бўлган қизиқиши кейинги пайтда сезиларли даражада ошди. Айниқса, Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг 1994 йил 21 январда эълон қилинган «Иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, хусусий мулк манфаатларини ҳимоя қилиш ва тадбиркорликни ривожлантириш тўғрисида»ги фармонидан сўнг чет эл сармоясига кенг йўл очилди. Йиғилишда қатнашаётган хорижий ишбилармонлар буни алоҳида таъкидладилар.

Куннинг иккинчи ярмида хорижий сармояларни жалб этишнинг асослари тўғрисида музокаралар бошланди.

Конференциянинг очилиш маросимида Республика Бош вазирининг ўринбосарлари К. Тўлаганов, Б. Ҳамидов, Қ. Ҳаққулов ва В. Чжен иштирок этди.

БМТ ВАКОЛАТХОНАСИДА ҚОЧҚИНЛАР ВАТАНГА ҚАЙТАДИ

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг қочқинлар иши бўйича олий комиссарлиги бошқармаси тожик қочқинларини Ватанга қайтариш билан боғлиқ навбатдаги тадбирни Наврўз байрами кунлари, яъни 21—27 мартда амалга оширишни кўзда тутмоқда. Бошқарманинг Марказий Осиёдаги ваколатхонаси бошлиғи Филип Лабревё 9 март куни Тошкентда журналистлар билан учрашиб, шу ҳақда маълумот берди.

Ваколатхона бошлиғи қочқинларни юртга қайтаришдек хайрли ишда Ўзбекистон ҳукумати қўшаётган ҳиссанинг ўрни алоҳида эканини таъкидлади. Маълумки, Афғонистон, Тожикистон ва Ўзбекистон ҳукуматлари 1993 йил майида қабул қилган шартномага мувофиқ 8000 нафар тожик қочқини Мозори Шариф яқинидаги лагердан Ўзбекистоннинг Жанубий чегаралари орқали ўз Ватанига қайтарилди.

— Ўтган йилнинг ноябрь ойида қочқинларни Термиз орқали Қўрғонтепа вилоятига ташийдиган поезд изларининг Тожикистон ҳудудидаги қисми портлатилган эди, — дейди Филип ... Ўзбекистонликлар уч кеча-кундуз давомида йўлни қайта тикладилар ва қочқинларни эсон-омон манзилига етказишдек масъулиятни шараф билан уддаладилар. Ўзбекистонликлар тожик қочқинларига бераётган бундай ёрдамлар ҳақида яна кўплаб мисоллар келтириш мумкин.

Ҳозирги кунда Афғонистон лагерларида 33 минг нафарга яқин тожик қочқинлари мавжуд. 1994 йил мобайнида уларнинг катта қисмини ўз юртига қайтариш режалаштирилган. Бу ишда Америка Қўшма Штатлари, Европа ҳамжамияти ва унинг алоҳида аъзолари, Япония, Швейция, шунингдек, Россия ҳамда Қозоғистон ҳукумати ҳам олий комиссарлик бошқармасига яқиндан кўмаклашмоқда.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. — Корхона манзили: ...

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТНИ ЖАДАЛЛАШТИРАЙЛИК

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ФАОЛЛАРИ ЙИҒИЛИШИДА ВИЛОЯТ ҲОКИМИ М. Б. ИКРОМОВНИНГ «ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ И. А. КАРИМОВНИНГ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ 1994 ЙИЛ 18 ФЕВРАЛДАГИ МАЖЛИСИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИДАН КЕЛИБ ЧИҚАДИГАН ВАЗИФАЛАР ТЎҒРИСИДА»ГИ

МАЪРУЗАСИ

Ҳурматли дўстлар!

Мана ҳозиргина биз сиз билан биргаликда Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳурматли Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг 1994 йил 18 февраль куни республика Вазирлар Маҳкамасида бўлиб ўтган йиғилишдаги нутқларини видеотасвир орқали кўриб тингладик. Бу нутқнинг аҳамияти, олдимизга қўйилган масалаларнинг ниҳоятда муҳим ва долзарб эканлигини ҳар биримиз жуда чуқур англаб олишимиз керак. Бу йиғилиш тўғрисида фикр-мулоҳазаларни билдиришдан олдин вилоят халқ хўжалигидаги ишларимизнинг 1993 йилги якунлари тўғрисида сизларга қисқача ахборот бермоқчиман. Ўтган йилда вилоят саноатида қурилиш, қишлоқ хўжалиги ва ижтимоий соҳаларда ислоҳотларни жадаллаштиришга ҳаракат қилинди. Саноатнинг бир қатор тармоқларида ишлаб чиқаришнинг пасайишига йўл қўйилмади. Бюджет даромадларнинг режадан ортиғи билан бажарилишига эришилди, қурилиш объектлари ишга туширилди. Давлат мулкини хусусийлаштириш жараёни давом эттирилди. Ижтимоий соҳаларда ҳам ўзгаришлар қилишга ҳаракат бўлди.

Лекин, умуман олганда вилоятда 1992—93 йилда қатор хато ва камчиликларга йўл қўйилди. Халқ хўжалигини ривожлантириш режаси кўп соҳаларда бажарилмай қолди, бозор муносабатларига ўтишда давр талабидан орқада қолдик.

Хабарингиз бор, халқ депутатлари вилоят кенгашининг 1993 йил 9 декабрь куни бўлиб ўтган сессиясида Ислом Абдуғаниевич Каримов катта нутқ сўзлаб, вилоятимиздаги ижтимоий-сиёсий аҳволни чуқур таҳлил қилиб берган эдилар. Эътиборимизни бажарилиши лозим бўлган долзарб вазифаларга қаратдилар. Сессияда билдирилган танқидий фикр-мулоҳазаларни бажариш юзасидан вилоятда аниқ тадбирлар мажмуи ишлаб чиқилди.

Шу тадбирлар асосида ҳамма жойда асосий эътибор тартиб ва интизомни мустаҳкамлашга, Президент фармонлари ва ҳукумат қарорлари ижросини таъминлашга қаратилди.

Шаҳар ва туманлардаги аҳвол чуқур таҳлил этилди, талабчанлик кучайтирилди. Ислоҳотларни таъминлай олмаётган бир қатор шаҳар ва туман ҳокимлари ўзгартирилди. Ўз вазифасини эплай олмаётган, ишни бугунги кун талаби даражасида ташкил этмаган ўндан ортиқ вилоят бўлим ва бошқармаларига, 29 та хўжаликларга янги раҳбарлар тайинланди. Вилоятда хўжаликларга ташаббускор, ишбилармон кадрларни қўйиш давом этмоқда.

Кўрилган чора-тадбирлар натижасида қисқа фурсатдаёқ бир қатор ижобий ўзгаришлар рўй берди. Сессиядан кейин саноатда, қурилишда, ижтимоий соҳаларда ислоҳотлар жадаллашди. Шаҳар ва туманларда қўшимча ишчи жойлари яратилди. 7 та қўшма корхона иш бошлади.

Аммо ҳали олдимизда жуда катта ишлар турибди. Вилоят ҳокимлиги 1994 йилда ҳамма соҳада туб ўзгаришлар ясашни бош масала қилиб қўйган. Бутун ҳаракатимизни шунга қаратишимиз зарур. 18 февраль куни республика Вазирлар Маҳкамасида бўлиб ўтган йиғилиш ва ундаги Президентимизнинг нутқлари биз учун дастурий амал бўлиши керак. Чунки энди олдимиздаги барча тўсиқлар олиб ташланди. Қўшимча имкониятлар очилди. Бу ёғига фақат ишлаш, фармон ва қарорларни ижро этиш керак. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги ҳамда «Чорвачиликда ислоҳотларни такомиллаштириш ҳамда деҳқон (фермер) хўжаликлари ва хусусийлаштирилган фермалар манфаатларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги қарорларини ана шу ислоҳотлар йўлидаги амалий иш деб баҳолайман.

Дарҳақиқат, бу икки қарор республикамиздаги асосий тармоқ — қишлоқ хўжалигининг ҳаётимиздаги аҳамияти, хал қилувчи бўгин ва бозор иқтисодига ўтиш йўлида бош манба эканлигини исботлаб турибди. Бунинг тагида чуқур маъно бор. Халқимизнинг 60 фоиздан кўпроғи қишлоқ жойларда яшар экан, Қишлоқ хўжалигидаги ислоҳотларни тезлаштирмасдан, чуқурлаштирмасдан, муаммоларимизни ҳеч қачон еча олмаймиз. Ана шу деҳқон, қишлоқ фуқароси бойиса, ривожланса, бошқа соҳалар ҳам узвий юксалаверади, буни ҳаёт исботлади.

Бугун биз сиз билан Президентимиз ўз маърузаларида тилга олган вазифаларни вилоят миқёсида чуқур таҳлил этишимиз зарур.

Биринчидан, Президентимиз олдимизга қишлоқ хўжалиги соҳасида ишлаб чиқариш самарадорлигини кескин ошириш, қишлоқ турмуш даражасини кўтариш масаласини қўйдилар.

Бу борада Тошкент вилоятида олиб борилаётган ишлар бугунги кун талабига жавоб берадими? Очиқ айтиш керак, жавоб бермайди.

Ўзингиз, ўйлаб кўринг, айрим хўжаликлар, деҳқонлар, фермерлар ердан унумли фойдаланиб, гектаридан 300—400 центнердан сабзавот, 30—35 центнердан ошириб пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларини йиғиштириб, ҳар бош соғин сигирдан 3,5—4 минг килограммдан ошириб сут соғиб олмоқдалар. Ана шундай бир пайтда ернинг умрини бекорга ўтказаётган қанча-қанча хўжаликлар, деҳқонлар бор. Мана, бунга бир мисол. Ўртачирчиқ туманидаги Ким Пен Хва номли ва «Гулистон» жамоа хўжалигида гектаридан 30—31 центнердан пахта ҳосили олинган бир пайтда унга қўшни «Северний маяк», «Истиқбол» жамоа хўжалигида ҳосилдорлик 16—18 центнерда қолиб кетди. Бекободдаги «Деҳқонобод» жамоа хўжалиги мураккаб келган 1993 йилда пахта тайёрлаш режасини 102,1 фоизга бажарган бир пайтда Улуғбек жамоа хўжалигида режа 78,3 фоизда қолиб кетди. Бўка туманидаги «Янги ҳаёт» жамоа хўжалигида режа 105,3 фоизга бажарилган бўлса, «Хўжақўрғон» жамоа хўжалигида топшириқ 70 фоизда қолиб кетди. Қуйичирчиқ туманидаги бир пайтлар машъал бўлган «Тошовул» жамоа хўжалигида гектаридан 19 центнердан хом ашё олинди. Ана шундай қолоқ хўжаликлар ҳисобига вилоят бўйича 52 минг гектар ердан зўрбазўр 17,3 центнердан ҳосил олинди. Бошқа қишлоқ хўжалиги экинлари — канop, ғалла, шоли, маккажўхори экинларидан ҳам мўлжалдаги ҳосил олинмади. Сабзавот ишлаб чиқариш топшириғи Пискент, Чиноз, Қуйичирчиқ туманларида барбод этилди. Картошкачиликдаги аҳвол ҳам ачинарлидир. Бир қатор хўжаликларда валютага олиб келинган Голландия картошкалари ерда қолиб кетди. Бекобод туманидаги Бобур номли, Бўка туманидаги Барот Умаров номли жамоа хўжаликлари экилган майдонлардан ҳатто сарфланган картошка уруғини ҳам ололмадилар. Бундай ачинарли мисоллар кўп.

Айрим жойларда пешона тери эвазига етиштирилган қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини яшириб қўйиш, ўз фойдаларига ўзлаштириш иллатлари илдиз отмоқда. Бўстонлиқ туманидаги М. Боймурзаев номли жамоа хўжалигидаги 52 гектар майдонга Голландия технологияси билан экилган картошка ҳосилини 162—220 центнердан кўрсатилган. Қайта текшириш эса шу майдонда камида 400 центнер ҳосил борлигини аниқлади. Картошка йиғим-теримини кузатганда сифатли маҳсулот уйларга олиб кетишга тайёрлаб қўйилганининг гувоҳи бўлинди. Буни қандай баҳолаш мумкин? Назорат қиладиган кишилар борми ўзи?

Боғдорчилик ва узумчиликка бўлган эътибор ҳам сусайтириб юборилди. Икки йилдирки, қатор хўжаликлар мева ва узум ҳосилдорлигини пасайтириб юбормоқдалар. Мана, Янгийўл туманидаги Усмон Юсупов номидаги «Халқобод» тадбиркор ва ижарачилар уюшмасидаги аҳволни қаранг. Бир пайтлар довруғи бутун республикага ёйилган бу хўжаликка яхши ниятлар билан икки йил бурун эркинлик берилди. 7 минг гектарга яқин боғ ва токзорлар давлат тасарруфидан чиқарилди. Бу яхши албатта, лекин улар ишончни оқламади. Йилига 3,5—4 минг тонна мева, 3 минг тонна узум олинаётган бу хўжаликда ҳозирга келиб бор-йўғи 600 тонна мева, 500 тонна узум олинмоқда. Қани айтинглар-чи, шу ислоҳотми, ахир бу хўжаликда тажрибали кадрлар, уста боғбон ва соҳибкорлар бўлса, улар ҳосилдорликни оширмаса, ким оширади? Тўғри тушунинглар, агар мана шундай йирик хўжаликлар режани бажармаса, вилоятда мева-узум кўпаядими? Бугун хўжаликдаги аҳволни на вилоят, на республика мева-сабзавот концернлари назорат қиляпти. Бунақада қаерга борамиз. Устав тўғри тасдиқланганми, йўқми, амалдаги қонунга тўғри келадими? Ҳокимликлар, прокуратура органлари изчил қизиқишлари керак.

Сўнгги пайтда бирор раҳбарга камчилигини айтсанг, танбеҳ берсанг, талабчанлик қилсанг «касал» бўлиб ётиб олади. Ушбу уюшма раиси Шоалим Ҳусановга ҳам бу ҳақда айтсак, шундан буён гўё бетоб эмиш. У вилоят депутати ҳамдир. Раҳбарнинг ким бўлишидан қатъий назар, ишни албатта охирига етказамиз.

Чорвачилик вилоятда энг оғир соҳа бўлиб қолмоқда. Сигирлар маҳсулдорлигини ошириш, уларнинг зотини яхшилаш устида ишламаяпмиз. Лекин, ҳаракат бор ерда ҳарҳолда кўрсаткич ёмон эмас. Юқоричирчиқ районида 1993 йилда ўртача ҳар бир сигирдан 3623 литрдан сут соғиб олинган бўлса, 1994 йилда эса унга қўшимча равишда 90 литрдан сут сотилди. Оҳангарон, Бўка, Паркент, Пискент туманларида 1993 йилда бу кўрсаткич 2000—2100 литрдании ташкил этди. Айниқса, чорва учун озуқа ишлаб чиқариш ва тайёрлаш ёмон аҳволда. Бугунги кунда 50 га яқин хўжаликда ем-хашак танқислиги юзага келганлиги буни яққол кўрсатиб турибди. Масалан, Оққўрғон туманидаги «Озод», Оҳангарон туманидаги «Ангрен», «Шодималик», Бўка туманидаги «Кўкорол», Т. Ражабов номли, Қуйичирчиқ туманидаги «Пахтачи», «Абай» жамоа хўжаликлари, Янгийўл туманидаги Бобур номли, «Халқобод» жамоа хўжаликларида ана шундай аҳвол рўй берди. Шунинг оқибатида бир неча туман ўтган йилга нисбатан шу кунгача сут соғиб олиш ва чорва моллар бош сонини камайтириб юборди. Айрим хўжаликларда қорамоллар давлатдан олинаётган ем ҳисобига боқилаяпти. Хусусан, Оққўрғон туманидаги «Қаҳрамон» жамоа хўжалигида 700 бош қорамолга, жумладан 236 бош сигирга қуруқ омихта ем, шрот, шелуха берилаяпти, Хашак йўқ. Энди бу ердаги сут ва гўштнинг таннархини ҳисоблаб олаверинг.

Ана шуларнинг оқибатида 1993 йилда вилоятда жами 13 та хўжалик жуда катта зарар билан чиқди. Умуман, 1994 йил 1 январь ҳолатига хўжаликларнинг қарзлари 12 милиард 400 миллион сўм, банкдаги картотека қарзлари 7 миллиард 800 миллион сўмни ташкил этди.

Ана энди бир мулоҳаза қилайлик. Шу йўсинда қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишимиз, қишлоқ турмуш даражасини кўтаришимиз мумкинми? Йўқ, албатта. Қарз фонди еб қўяди.

Вилоят ҳокимлиги бу борада ўзининг қатъий йўлини белгилади. Биз эндиликда Президентимиз таъкидлаганидек, фақат ернинг қадрига етадиган, унумли ишлайдиган кишиларга таяниб иш кўрамиз ва ерларни уларга берамиз. Шу мақсадда, уларга муносиб шарт-шароитлар яратишга кўмаклашамиз. Фақат шу йўл билангина биз қишлоқ хўжалигидаги аҳволни ўнглашимиз мумкин. Йилига уч марта ҳосил берадиган ернинг қадрига етамиз.

Президентимиз бу мақсадга эришмоқ йўлида қуйидаги доно фикрни билдирдилар: «Биринчи навбатда, саноатни, хизмат кўрсатиш соҳаларини қишлоққа олиб келишимиз, маҳсулотни қайта ишлайдиган ихчам корхоналарни қишлоқ заминига жойлаштиришимиз керак». Сабаби, қишлоқда 10—15 минг жамоа бор. Жамоанинг чуқур маъноси ва тарихи бор. Илғор технологияни жорий қилиш, ерни тезроқ эгасига бериш учун аввало жамоани бошқа иш билан таъминлаш зарур.

Дарҳақиқат, биз қишлоқ хўжалигида унумли меҳнат қиладиган кишиларни қолдирар эканмиз. 10—15 минглаб яшайдиган жамоаларда, қишлоқларда қанчадан-қанча одамлар ишсиз қолади. Демак, уларни иш билан таъминлаш учун қишлоққа қайта ишлаш ва кичик корхоналарни жадаллик билан олиб киришимиз керак. Вилоят ҳокимлиги бу борада махсус дастур ишлаб чиқди. 1994 йилнинг январь-февраль ойидаёқ 2 мингдан ортиқ ишчи ўринлари яратилди. Саноатни қишлоққа олиб киришда корхоналаримиз ҳам ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар. Олмалиқ шаҳрининг корхоналари, Пискент туманининг «Ўзбекистон мустақиллиги» жамоа хўжалигида, «Пискент» давлат хўжалигида ва Пискент тумани марказида шу йил март ойида 3 та цех (ғишт чиқариш, гилам ва тикувчилик цехлари) очиб, 80 га яқин аҳолини иш билан таъмин этади.

Бекобод цемент комбинати «Далварзин» жамоа хўжалигида ишламай ётган консерва заводини қайтадан жиҳозлашга киришди. Ишсизларни иш билан банд этди. Бу ерда томат пасталари ишлаб чиқарилиб, иш жараёнида 50—60 киши иш билан таъминланади. Цемремонт заводи «Хос» жамоа хўжалигида ғишт заводини қуриш учун асбоб-ускуналарни ўрнатмоқда. Яқин кунларда ишга тушиб, 15—20 киши иш билан таъминланади. «Сарбон» ҳиссадорлик жамияти эса «Деҳқонобод» жамоа хўжалигида тикувчилик цехини очиш учун дастгоҳларни ўрнатмоқда.

Ангрен шаҳрининг «Элерем» ижара корхонаси Бўка тумани марказида каттагина туманлараро 40—50 киши ишлайдиган электротаъмирлаш корхонаси қурилишини бошлади. Асбоб-ускуналар, дастгоҳлар ўрнатилиб, тумандаги ишчилар Ангренда ўқитиляпти. Тошкент вилояти ва Тошкент шаҳри ўртасида тузилган шартномага биноан шаҳар корхоналари ҳам аста-секин иш бошлаяптилар. Янгиқасарой туманидаги Таштекстильмаш заводи Бўстонлиқ туманининг «Барраж» қишлоғида атлас иплари тайёрлайдиган 4 та линияни ишга туширди ва маҳсулот ишлаб чиқармоқда. Бу ерда 150 киши меҳнатга жалб қилинди. Янгиқасарой туманининг бошқа корхоналари «Чорбоғ», «Абай», «Хўжакент» жамоа хўжаликларида ва Сижжак қишлоғида тўртта кичик корхоналар очиб, халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқармоқдалар ва 100 га яқин аҳолини иш билан таъминладилар. Шаҳарнинг «Паризод» ишлаб чиқариш бирлашмаси Ғазалкентда ўзининг енгил саноат молларини сотадиган фирма магазинини очиб, 15 кишини иш билан таъмин этди.

Буларнинг ҳаммаси Президентимизнинг 1993 йил 9 декабрдаги вилоят кенгаши сессиясида айтиб ўтилган камчиликларни тузатиш йўлида қилинган ишлардир. Минг афсуски, ушбу долзарб масалага барча корхоналарнинг раҳбарлари ҳам бир хил ёндошмаяптилар. Ваҳоланки, саноатни қишлоққа олиб киришда катта катта корхоналар, Чирчиқдаги қийин эрийдиган ва иссиққа чидамли металлар комбинати, трансформатор заводи, Бекободдаги Ўзбекистон металлургия заводи, Оҳангарондаги «Сантехлит», «Қурилишпластмасса», «Ўзбекистонхиммаш», «Чирчиқсельмаш» заводларининг бошқалардан қандай камчилиги бор? Бу гаплар туман, шаҳар ҳокимлари, хўжалик раҳбарларига ҳам тегишлидир. Вилоят ҳокими ҳузуридаги Маслаҳат кенгашида Оққўрғон, Қуйичирчиқ туманларидаги ва Янгиобод шаҳридаги аҳвол таҳлил этилганда, бу яққол кўриниб қолди. Ҳокимлар қаттиқ огоҳлантирилди. Бекобод туманидаги 10 та хўжаликнинг бор-йўғи иккитасидагина эндигина корхоналар қурила бошланганлигини қандай баҳолаш мумкин. Вилоят ҳокимлиги 1994 йил охиригача камида 25—30 минг қўшимча ишчи жойлари яратишни бош вазифа қилиб қўйди. Биз бундан буён ана шу талабга жавоб бермайдиган, қишлоқда ислоҳотларни амалга оширмайдиган кишилар билан ишлай олмаймиз. Буни очиқ айтишим керак. Юқоридаги ишларни амалга ошириш вилоят ҳокимининг биринчи муовини Э. М. Рўзиевга юклатилган. Тадбирий чорани бажармаган раҳбар бирор кун ҳам лавозимида ишлаши мумкин эмас.

Ҳурматли Президентимиз Вазирлар Маҳкамасининг йиғилишида қишлоқ аҳолисини ичимлик сув, иссиқлик, электр энергияси билан таъминлашни яхшилаш, темир йўл ва автомобиль йўлларини, замонавий коммуникацияни қишлоқларга йўналтиришга алоҳида эътиборни қаратдилар. Қишлоқларга буларни йўналтирмай туриб, ислоҳотни амалга ошириб бўлмайди. Бизда ҳақиқий аҳвол қандай? Очиқ айтиш керак, талаб даражасида эмас.

Биласизми, бизда газ, сув, электр ва бошқа тармоқларга мутасадди айрим раҳбарларнинг ислоҳотлар билан уч пуллик иши йўқ. Улар буни монополия қилиб олишган. Хўжалик раҳбари, деҳқон ва фермерлар, тадбиркорлар уларга ялиниб-ёлвориши керак. Акс ҳолда газ, сув, электрни истаган вақтда ўчириб қўядилар. Яқинда Янгийўл туманидаги Абдулла Ортиқов номли жамоа хўжалигида бўлганимда бу хўжаликдаги йилига 800 минг жуфт пайпоқ ишлаб чиқаришга ихтисослашган корхона ишламай турганлигининг гувоҳи бўлдим. Сабабини суриштирсак, электр энергияси беришмаётган эмиш.

Халқ депутатлари вилоят кенгашининг XV сессиясида газ, ичимлик суви билан таъминлашнинг ҳозирги аҳволи ҳақида бафуржа гаплашиб олдик. «Вилоятгаз» бошқармасининг бошлиғи Б. Раҳимов ишдаги жиддий камчиликлари учун вазифасидан озод қилинди. Жойлардаги газ, электр энергияси сув таъминоти ва бошқа хизмат кўрсатиш тармоқлари раҳбарлари бундан тегишли хулоса чиқариб, дунёқарашини ўзгартириб олишсин. Бундан буён деҳқонлар уларга эмас, улар деҳқонга хизмат қилади. Биз буни таъминлаймиз, назорат қиламиз.

Вилоятда ободонлаштириш ишлари ҳам кўнгилдагидек эмас. Жойларда ташаббускорлик етишмаяпти. Халқ ҳашарлари уюштириб, буни йўлга қўйиш мумкин-ку. Ахир бу борада ўзбек халқининг ажойиб анъаналари бор-ку. Уларни нега ривожлантирмаймиз. Вилоят ҳокимлиги бу борада ўзининг қатъий чора-тадбирларини белгилаб олган. Кўчалар, маҳаллалар, қишлоқларга, туман, шаҳар ҳокимликларидан масъул кишилар бириктирилди. Эндиликда улар бунинг учун жавоб берадилар.

Ўртоқлар, ерларнинг унумдорлигини оширишда уларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, ирригация ишларига устивор йўналишни бериши Президентимиз муҳим масала қилиб қўйдилар. Бу жуда катта аҳамиятга эга. Чунки вилоятда юқоридаги масалаларга эътибор берилмаслиги оқибатида ишдан чиқаётган майдонлар бор. Бунга кўплаб мисол келтириш мумкин. Ўртачирчиқ, Қуйичирчиқ, Бўка, Бекобод, Чиноз туманларида шундай аҳвол мавжуд. Бугун залда бу ишга мутасадди раҳбарлар ҳам ўтиришибди. Вилоят ҳокимлиги улардан зудлик билан бу борада амалий таклифлар кутади.

Мулкчиликнинг ҳар хил шаклларини ривожлантириш ва уни қонун орқали ҳимоя қилиш бўйича қатор-қатор фармон ва қарорлар чиқди. Лекин уларга бўйсинишни истамайдиганлар ва қарорни хўжакўрсинга бажарадиганлар ҳамон орамизда юрибди. Келинг, фермер хўжалиги ишини таҳлил қилайлик.

1994 йилнинг 1 январига келиб, вилоятда 1252 деҳқон (фермер) хўжаликлари ташкил этилди. Бошқача қилиб айтганда, 1993 йилга нисбатан уларнинг сони 436 тага кўпайди. Шулардан 629 таси деҳқончилик, 623 таси чорвачилик билан шуғулланади. Уларга 11588 гектар ер ажратилди. 1252 фермердан 787 таси мустақил фаолият кўрсатмоқда, яъни уларнинг банкда ўз ҳисоб-китоб рақами бор. Муҳрга ва ердан фойдаланиш ҳамда унга эгалик ҳуқуқини берувчи далолатномага эга. Қолган 465 фермер эса хўжалик ичида шартнома асосида ишламоқда. 1993 йилда вилоятдаги деҳқон-фермер хўжаликлари 7412 тонна сабзавот, 763 тонна мева, 469 тонна узум, 2442 тонна картошка, 2690 тонна сут, 633 тонна гўшт, 6100 тонна дон, 86 минг дона тухум ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириб бердилар. Бундай қараганда бу рақамлар жойидагидек туюлади. Лекин Тошкент вилояти учун бу жуда паст кўрсаткич ва қониқарли эмас. Бугун республика Президенти бизнинг олдимизга қишлоқ хўжалигида 5—10 фоиз одам билан деҳқончилик маҳсулотларини кескин кўпайтириш вазифасини қўйган. Бунинг ягона йўли ерни ҳақиқий эгасига топшириш. Уларни унумли меҳнат қилишлари учун барча имкониятларни яратиб бериш биринчи даражали иш бўлиши керак.

Бизда бу ишни уддасидан чиқадиган фидойи кишилар бор. Лекин улар қадр топмаяпти, қўллаб-қувватланмаяпти. Мана, қаранг, Қибрай туманидаги «Темирқадам» жамоа хўжалигининг Н. Шинбоев бошчилик қилаётган фермер хўжалиги 11 гектар ерга буғдой экиб, 40 центнердан ҳосил олган. Сабзавотни 200 центнердан оширди. Пискент туманидаги «Ўзбекистон мустақиллиги» жамоа хўжалигининг фермери Қ. Қурбонов 30 гектар ерда ишлаб 110 бош қорамол, 10 та қўй ва паррандаларни боқиб, 2 тонна сут, 20 тонна гўшт етиштириб берди. 1994 йилнинг январь ойидаёқ 11 тонна гўшт ишлаб чиқарди. Бунга ўхшаш мисоллар жуда кўп.

Бир қатор туман ҳокимлари ва хўжалик раҳбарлари деҳқон-фермер хўжаликларини ташкил қилишга тўсқинлик қилмоқдалар. Қабул қилинган фармон ва қарорларни бажармаяптилар. Шундай хўжалик раҳбарлари борки, улар ҳозиргача фермерлар етиштирган маҳсулотларни зўравонлик билан арзон гаровга сотиб олмоқдалар. Вилоятнинг Тошкент, Зангиота туманларида статистика бошқармаларининг иши қониқарсиз аҳволда. Уларда фермерлардан олинган маҳсулотнинг ҳисоб-китоби у ёқда турсин, ҳатто оддий маълумотларга ҳам эга эмаслар. Оққўрғон, Паркент, Қуйичирчиқ ва Бўстонлиқ туманларида сабзавот, дон, сут, гўшт ва картошка етиштириш йилдан-йилга пасайиб боряпти. Чунки ерни эгасига бериш суст боряпти.

Таҳлиллар шуни кўрсатмоқдаки, жойларда ҳокимлар томонидан қабул қилинаётган қарорлар қоғозда қолиб кетмоқда. Унинг бажарилишини ҳеч ким назорат қилмаяпти. Масалан, Қибрай туманида ташкил этилган фермер хўжаликларининг иш фаолияти текширилганда ҳисоботда кўрсатилган 55 деҳқон-фермер хўжаликларидан амалда бор йўғи 39 таси ишлаётганлиги аниқланди. Туман ҳокимининг қарорига асосан 55 та хўжаликка ер ажратилиши, далолатнома берилиши ва зарур ҳужжатлар расмийлаштирилиши лозим эди. Аслида эса 4 тагина фермерга қонуний мақом берилган. Қолган фермерларга қонуний мақом беришга хўжалик раҳбарлари розилик бермаётган эмиш. Ҳатто шу туманнинг илғор фермери Нуржон Шинбоев ҳам ҳалигача далолатнома олмаган. Бундай аҳвол тумандаги «Байтқўрғон» жамоа хўжалигида ҳам мавжуд.

Президентимиз жуда тўғри таъкидладилар. Бу борадаги бизнинг энг катта душманимиз ҳар қадамда учраётган расмиятчиликдир, тўрачилик, кўзбўямачиликдир.

Мен юқоридаги хўжаликларнинг раҳбарларини ислоҳотга тўғаноқ қўювчилар деб ҳисоблайман. Йиғилишда Президентимиз Ислом Абдуғаниевич бир масалани алоҳида таъкидладилар. «Ҳаётимизга ислоҳотлар тобора чуқурроқ кириб боряпти. Ислоҳот енгяпти, қарама-қарши кучлар енгилаяпти. Буни улар тан олиши керак». Бошқа йўл йўқ. Биз бу ишни албатта охирига етказамиз. Шу нуқтаи назардан Президентимиз айтганларидек, «фермер бугунги жамиятнинг энг фаол аъзоси. Фаолгина эмас, энг ишончли аъзоси. Бу ҳақиқатни раҳбарлар ўнг қулоғи билан ҳам, чап қулоғи билан ҳам эшитиб олсин». Бу сўзларга қўшимча қилиб бўлмайди. Бундан буён ташаббусни бўғмоқчи бўлган, ишбилармон, тадбиркорнинг йўлига тўсиқ қўядиган раҳбарга орамизда ўрин йўқ.

Вилоят ҳокимлиги бундан буён бутун диққат-эътиборини деҳқон-фермер хўжаликларини ривожлантиришга қаратади. Шу билан биргаликда кўрсатилаётган ғамхўрликнинг амалий жавоби ҳам бўлиши керак. Йиғилишда жуда тўғри айтилди. Биринчидан, бу ишни тартибга солиш зарур. Камида 30 бош ва ундан кўп қорамол ушлайдиган кишиларга фермерлик мақоми берилиши зарур. Ана шундагина ишда унум бўлади. Бундан ташқари, ер ажратишни ҳам кечиктириш керак эмас. Иложи борича, уларга қулай майдонларни, фермасига, уйига яқин ердан бериш зарур. Яна бир гап, фермерлар билан хўжаликлар, турли бошқарув идоралари ўртасидаги муносабатнинг ҳуқуқий асосини яратиш. Мен юқорида айтдим. Бу борада фармон ва қарорларда кўрсатилган ҳақ-ҳуқуқлар қарор топиши керак. Президентимизнинг беш тамойилларининг бирида таъкидланганидек, қонун устивор бўлиши керак. Ер сўраган фермер ҳам, раҳбар ҳам қонунга бўйсиниши керак.

Йўқ, бизда аксинча. бирор фермер ёки деҳқонни кўпинча сарсон-саргардон қиламиз. Йўлда турган баъзи давлат назорати инспектори ҳам деҳқонга ёрдам бериш ўрнига фақат юлсам дейди. Ахир булар қонунни ҳимоя қилмаса, деҳқонга кўмаклашмаса, унинг ҳақ-ҳуқуқини жойига қўймаса, қачон бизда ўзгариш бўлади?

Энди эскича фикрлаш, дунёқараш, бировни қўлига қарашнинг даври ўтди. Мен бугун расмий суратда орган ходимларига бу мулоҳазаларни билдириб, тегишли хулосалар чиқариб олишларини сўрайман.

Бу гаплар банк ва суғурта тизими ходимларига ҳам тўла тегишлидир. Қизиқ, республика Президенти, ҳукумати, бу борада бутун имкониятларни очиб беряпти. Деҳқонга, фермерга, имкониятига қараб гаров сифатида кредитлар беришни йўлга қўймоқдалар. Йўқ, ҳамон тўсқинлик давом этяпти. Буйруқбозлик, ман-манлик, суиистеъмоллик илдиз отяпти. Буларни ҳокимлар, бўлим ва бошқармалар назорат қилмаяптилар.

Президентимиз жуда тўғри айтдилар. Иқтисод, моддий манфаат четда қоладию, жумбоқларнинг ечилиши баъзи бир раҳбар шахсларнинг дунёқарашига бориб тақалади. Бозорнинг ўз қонуниятлари бор, унга бутун бўйсунмасак, эртага барибир бўйсунамиз. Шуни ҳар ким жуда яхши билиб олиши керак. Бугун ҳамма хизмат кўрсатиш соҳалари деҳқонга, фермерга, демакки қишлоқ хўжалиги ривожига ёрдам берса, хизмат қилса, шунчалик тез ривожланиш бўлади. Ислоҳот амалга ошади.

Бугунги кунда вилоят қишлоқ хўжалигида бир қатор ўзгаришлар қилишга эришяпмиз. Буни айтишим керак, лекин иш қийин кечаётган жараёнлар ҳам бор. Унинг биринчи сабаби ижро назоратининг яхши йўлга қўйилмаганлигидир. Белгиланган тадбирлар қоғозда қолиб кетади. Раҳбарларимизда масъулият етишмайди. Билиб қўйинглар, агар кўрсатилган камчилик, нуқсонларни вақтида бартараф этиш йўлларини изласак, мана шунинг ўзиёқ жуда катта ўзгаришлар ясаши мумкин.

Бўстонлиқ туманида бўлганимда «Қизилту», Абай номли, М. Боймирзаев номли жамоа хўжаликларида бирорта ҳам фермер хўжаликлари тузилмаганлигини танқид қилган эдим. Мана, қилса бўлар экан. Туманда деҳқон (фермер) хўжаликлари фаолиятини ривожлантириш мақсадида уюшма ташкил этилибди. Бугунги кунда Абай номли жамоа хўжалигида 8 та «Қизил-ту» жамоа хўжалигида эса 10 та фермер хўжалиги тузилди. Боймирзаев номли жамоа хўжалигида ҳам фермерчиликка кенг йўл очилди. Хўш, нега бошқа туманларнинг, фермер хўжаликларининг раҳбарлари тегишли хулоса чиқармаяптилар? Яна қайтариб айтаман, ижрони жойига қўймасак, масъулиятни оширмасак, уларни бартараф эта олмаймиз. Биз ана шунга эришишимиз керак.

Биз қишлоқ хўжалигида ва қишлоқ жойларида ислоҳотни жадаллаштирмоқчи эканмиз, бу ишга биринчи бўлиб хўжалик раҳбарлари, қишлоқ йиғинлари оқсоқоллари қайғуришлари зарур деб ўйлайман. Афсуски, уларнинг бугунги фаолиятлари бизни қониқтирмаяпти. Биз давлат бош ислоҳотчи деяпмиз. Жойлардаги давлат ана шу хўжалик раҳбарлари, оқсоқоллар-ку! Шундай экан, улар бу масалада жонбозлик кўрсатишлари керак.

Ишимиздаги яна бир катта камчиликлардан бири раҳбарларимиздаги боқимандалик кайфиятидир. Кейинги пайтда туман ва шаҳарларда тайинланган янги ҳокимларимиз вилоят ҳокими номига кўплаб хат ёзиб, турли масалаларни ҳал этиб беришни сўрамоқдалар. Тўғри, биз тушунамиз. Айрим масалага вилоят ҳокимлигининг кўмаги, аралашуви зарур. Лекин бу деган сўз ҳамма масалани вилоятга ташлаб қўйса бўлади, дегани эмас-ку! Наҳотки буни ҳурматли ҳокимларимиз тушуниб етмасалар, менимча, биринчи навбатда биз ҳар қандай муаммони жойида ҳал этиш чора-тадбирларини кўриншимиз керак. Бу барча корхона, ташкилот, хўжалик раҳбарларига тегишли гаплар. Биз бозорга кириб боряпмиз демак, иқтисодда ҳам, сиёсатда ҳам, дунёқарашимизда ҳам тезроқ ўзгариш ясашимиз зарур. Яна қайтариб айтаман. Биз бундан буён ҳам ишбилармон, тадбиркор, ҳаракатчан кадрларни танлаб раҳбарликка қўйишимиз керак. Улар турли баҳоналарни рўкач қилмасдан ишласинлар, узилган алоқаларни тикласинлар, ўзларини кўрсатсинлар. Ахир, раҳбарнинг раҳбарлик маҳорати, иши шу билан баҳоланади-ку!

Ҳурматли дўстлар!

Сизларга маълумки, 1994 йилдан бошлаб пахта, ғалла, гўшт ва сутдан ташқари бошқа маҳсулотларнинг барчасига давлат буюртмаси олиб ташланди. Бу катта эркинлик беради. Лекин масаланинг бошқа томони ҳам бор. Хўш, деҳқон-фермерлар ҳамда хўжаликлар етиштирган маҳсулотни кимга сотади? Бу ҳақда жиддий хулоса чиқариб олиш лозим. Мен қишлоқ хўжалиги раҳбар ходимларининг йиғилишида тезроқ маҳсулотларни сотиш учун шартнома тузиш зарурлигини таъкидлаб ўтган эдим. Таҳлиллар бу иш сусткашлик билан бораётганлигини кўрсатмоқда. Шу йилнинг 15 мартигача ҳар бир хўжалик маҳсулотини сотишга, тегишли савдо ва бошқа ташкилотлар билан шартномаларни охирига етказиши керак. Бу борада вилоятда катта имкониятлар мавжуд. Тошкент шаҳри билан алоқаларимизни мустаҳкамладик. Бу ёқда Жанубий Қозоғистон вилояти билан шартнома туздик. Россияга маҳсулот сотишимиз керак. Хуллас, бу ишларни ниҳоясига етказишимиз зарур.

Йиғилишда зарар кўриб ишлайдиган хўжаликлар тўғрисида алоҳида тўхталинди. Тошкент вилоятида бугунги кунда 44 та хўжалик мутлоқ ўтириб қолди. Бўка туманида 9 та, Оққўрғонда 6 та, Қуйичирчиқ ва Бекободда 3 тадан энг кўп зарар кўрган хўжалик мавжуд. Тўғри, бунда деҳқончилик учун ноқулай келган 1993 йилинг таъсири бўлди. Лекин, давр, шароит биздан тезроқ ўзгариш қилишни талаб этмоқда. Президентимиз лўнда қилиб айтдилар: «Агар мавжуд мулкчилик шакли иқтисодий самара бермаса, хўжалик аъзолари қачон нонсиз қолишини кутиб ўтирмасдан, айни хўжаликларнинг мулкчиликнинг бошқа шаклларига ўтказишга имкон бор. Яна такрорлаб айтаман: Қолоқ хўжаликнинг синишини кутиб ўтиришга ҳам, давлат томонидан дотация бериб ўтиришга ҳам имконият йўқ. Бундай қилиш бозор иқтисодиёти тамойилларига хиёнат бўлур эди».

Бу сўзлардан тегишли хулоса чиқариб, самарасиз ишлаётган хўжаликларни тугатиш, мулк шаклини ўзгартириш, мулкни, ерни ҳақиқий эгасига топширган ҳолдагина биз қишлоқ хўжалигида олиб бораётган ислоҳотларни ўтказишда кескин ўзгариш ясашимиз мумкин. Бунинг яна бир йўли майда хўжаликларни йирик-йирик, бақувват хўжаликларга айлантиришдир. Бу борада кейинги пайтда Қуйичирчиқ туманида яхши ишлар қилинди. Бу ердаги илгари бўлиниб кетган Улуғбек номли, «Қизил Шарқ», «Йўлбошчи» жамоа хўжаликлари ягона Улуғбек номли хўжаликка бирлашди. Шунингдек, «Жумагул» ва «Кенгес» жамоа хўжаликлари ҳам қўшилди. Бундан бошқалар ҳам тегишли хулоса чиқариб олишлари керак.

Йиғилишда Президентимиз томонидан: «кўп жойларда хўжаликларда бозор иқтисодиётини, унинг асл моҳиятини, шарт ва талаблари, маъно ва мазмунини англамай туриб, давлат мулкини шунчаки номига, расмиятчилик учунгина жамоа, ширкат, ижара, ҳиссадорлик ва хусусий мулкка айлантириш ҳолларига дуч келяпмиз» деган фикр билдирилди.

Бу гаплар бизнинг вилоятимизга ҳам тегишлидир. Чунки вилоятимиздаги мулк шаклини ўзгартирган давлат хўжаликлари фаолиятининг таҳлили шуни кўрсатмоқдаки, бу хўжаликларнинг кўпчилигида аҳвол мулк шаклини ўзгартирмасдан илгариги — 1992 йилга нисбатан ҳам ёмонлашган.

Масалан, Бекобод туманидаги «Авангард» жамоа хўжалигида 1992 йилга нисбатан пахта етиштириш 89 тонна, картошка етиштириш 49 тонна, сабзавот 172 тонна кам олинди. Бу хўжаликда ўтган йилга нисбатан ҳар бош соғин сигирдан соғиб олинган сут 223 литрга, ҳар 100 бош сигирдан олинадиган бузоқ 5 тага камайиб кетган. Хўжаликнинг 7912 минг сўмлик қарзининг тўлов муддати давлат томонидан узайтириб берилганига қарамай, 1993 йил якуни бўйича 367 миллион сўм зарар билан чиқди.

Шу тумандаги Улуғбек номли жамоа хўжалигида бир гектар майдондан олинадиган пахта ҳосилдорлигининг 6—7 центнерга камайтириб юборилиши оқибатида ўтган йилга нисбатан 1302 тонна кам пахта йиғиб олинди. Бундан ташқари 50 тонна дон, 96 тонна сут кам етиштирилди.

Паркент туманидаги «Коммуна» жамоа хўжалигида 1992 йилга нисбатан 202 тонна дон, 454 тонна сабзавот, 164 тонна мева, 231 тонна узум ва 11 тонна гўшт кам етиштирилди.

Бу Алини оти Вали деб қўйиш эмасми? Ахир биз бу хўжаликларни оёққа туриши учун қилмадикми, бу ишларни? Уларда ишнинг орқага кетишининг сабаби битта. Ном ўзгаряптию, ишлаб чиқаришга муносабат, иш услуби ва меҳнатда янгилик бўлмаяпти. Буни чуқуррoқ назорат қилиб, таҳлил этиб, ислоҳот қиладиганлар борми ўзи?

(Давоми 4-бетда).

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТНИ ЖАДАЛЛАШТИРАЙЛИК

(Давоми. Боши 3-бетда)

Давр ҳаммамиздан ишга янгича ёндошувни, туб ислоҳотлар қилишни талаб қилмоқда. Бундан буён бу жараён янада тезлашаверади. Шундай экан, биз деҳқонлардан тортиб, хўжалик раҳбарларигача илмий-амалий ёрдам кўрсатишимиз зарур. Бунда олимларимиз, иқтисодчиларимиз кўмак беришлари керак. Афсуски, Президентимиз таъкидлаганларидек, улар буни ўйлашмаяпти. Қаранг, қишлоқ хўжалигига оид ва унга хизмат қилувчи илмий текшириш институтлари жуда катта аграр университет ва бошқа иқтисодий билим масканлари Тошкент вилоятида жойлашган, лекин уларнинг амалий ёрдамини сезмаяпмиз. Наҳотки, бу ердаги олимларимиз, зиёлиларимиз ҳалигача ўз фаолиятларини тушуниб етмадилар. Мана, етакчи тармоқ — пахтачиликни олинг. Президентимиз вилоят кенгашининг ўтган йил 9 декабридаги XIV сессиясида бизни ҳақли равишда танқид қилдилар. Жумладан, «Нима учун жумҳуриятимиздаги қишлоқ хўжалиги соҳасидаги институтлар Тошкент вилоятида бўла туриб, уларнинг ижобий таъсири сезилмаяпти?» «Нима учун кейинги йилларда ўндан ортиқ пахта навлари экилаяпти?», «Нима учун вилоят иқлими ва шароитига мансуб навлар, агротехника тадбирий чоралари тавсия этилмаяпти?», «Нима учун олимлар пахтакорларга яқиндан ёрдам бермаяптилар?»

Вилоятимиздаги пахтачиликка ихтисослаштирилган илмий-текшириш институтларига бириктирилган хўжаликларда ҳосилдорлик йилдан-йилга пасайиб бормоқда. Масалан, пахта уруғчилиги илмий текшириш институтига қарашли Оққўрғон давлат хўжалигида 1990 йилда ҳар гектар ердан 30 центнердан пахта ҳосили олинган бўлса, 1993 йилда 24,2 центнерга тушиб қолди. «Биолог» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли «Дўстлик» давлат хўжалигида 1990 йилда 29,8 центнер ҳосил олинган бўлса, 1993 йилга келиб, 22,4 центнерга пасайиб кетди. ТИИИМСХга қарашли хўжаликда бу кўрсаткич 27,1 центнердан 16,4 центнерга пасайган. Аграр университетнинг ўқув хўжалигида 1993 йилда гектаридан 15,1 центнердан пахта ҳосили олинганлигини қандай баҳолаш мумкин?

Бу институтларда жуда ҳурматли раҳбарлар, олимлар ишлашяпти. Хўш, улар қачон хулоса чиқарадилар? Қачон Тошкент вилоятининг ерига, иқлимига мос серҳосил пахта, сабзавот ва бошқа экинларнинг янги навлари яратилади? Қачон ҳозирги кун талабига жавоб берадиган илмий тавсиялар оламиз? Қани айтинглар, қачон? Талабалар битириб чиқади, раҳбар бўлади? Хўш, уларга нима ўргатаётибмиз?

Вазирлар Маҳкамаси йиғилишида ва қабул қилинган қарорларда қишлоққа, деҳқон-фермерларга ёрдамни ҳар томонлама кучайтириш, уларни қўллаб-қувватлаш юзасидан бир қатор тадбирлар белгиланди. Дарҳақиқат, вилоятимизда ҳам бу ишлар ҳали кўнгилдагидек ташкил этилмаяпти. Яхши ниятда тузилган «Тошвилояттехчорвасервис» хизматидан кўнглимиз тўлмаяпти. Умуман, хизмат кўрсатишга тааллуқли барча ташкилотлар — савдоми, маиший хизматми, ветеринария ва зоотехника хизматими, ҳаммасида туб ўзгаришлар қилишимиз зарур. Чунки унга мутасадди ташкилотлар ҳали фермерларимизга бирон-бир амалий ёрдамни кўрсата олмаяпти. Шунинг учун хизмат кўрсатиш савиясини замон талабига кўтариш учун ҳаракат қилишимиз зарур.

Бугун врач қишлоқ аҳолисининг, деҳқоннинг саломатлигини муҳофаза қилса, ўқитувчи фарзандларимизга юқори савияда билим берса, савдо ходими таъминотни яхшиласа, маданият ходимлари қишлоқда маданий хизматни, санъат ўчоқларини ривожлантирса, буларнинг ҳаммаси пировардида қишлоқ хўжалигида ислоҳотларнинг жадаллашувига, охирига етказишга муносиб ҳисса бўлади. Мана шунинг учун ҳам мен юқорида таъкидлаганимдек, қишлоқ хўжалигидаги ислоҳотлар фақат қишлоқ аҳолисининг ва унга мутасадди ташкилотларнинг иши эмас. Ҳаммамизнинг энг катта вазифамиздир. Юқоридаги вазифалар вилоят қишлоқ хўжалик ташкилотлари, бўлим ва бошқармалари ишига боғлиқ.

Республика Президенти ва ҳукумати иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишимизда жуда катта имкониятлар очиб бермоқда. Уларга амалий иш билан жавоб бериш бизнинг бош вазифамиздир. Ўйлайманки, бугунги йиғилишимизда ана шу катта ишларни амалга оширадиган жонкуяр кишилар ўтиришибди. Улар Президентимизнинг нутқларидан тегишли хулосаларини чиқариб оладилар. Тошкент вилоятининг яна илғор вилоятлар сафидан жой олиши ва бошланган ислоҳотларни охирига етказиш йўлида бутун куч ва имкониятларини ишга соладилар. Ана шу катта ишларда ҳаммангизга соғлиқ-саломатлик ва муваффақиятлар тилайман.

* * *

Маърузадан сўнг музокаралар бошланди. Биринчи бўлиб Оҳангарон туман ҳокими **У. Иброҳимов** сўз олди.

— Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишга, чорвачиликда ислоҳотларни такомиллаштириш, деҳқон (фермер) хўжаликлари ва хусусийлаштирилган фермалар манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган икки муҳим қарори дала меҳнаткашлари ҳаётида унутилмас воқеа бўлиб қолди, — деди у, — хусусий корхоналар, фермер хўжаликлари ташкил этиш айни давр талаби эканлигини ҳаёт яққол кўрсатмоқда. Биз мавжуд фермер хўжаликларига етарли даражада ер ажратишга ҳаракат қиляпмиз. Туманда фермалар кўпайганлигини ҳисобга олиб отарларни хусусийлаштириш ҳақида ҳам аниқ режалар ишлаб чиқилди.

Шунингдек, туманимизда 2 мингга яқин киши иш билан таъминланмаганлигини аниқлаб, бу муаммони йил охиригача ҳал этишга киришдик. Мазкур масалани кичик корхоналар, турли ишлаб чиқариш цехлари ташкил этиш, ишчи ўринларини кўпайтириш йўли билан ҳал қиламиз.

Нотиқ бу муаммони Олмалиқ, Ангрен, Оҳангарон шаҳарлари ҳокимликлари ҳамкорлигида ҳал этилаётганини ҳам маълум қилди.

Ҳоким туманда Туркия билан ҳамкорликда тузилган қўшма корхонани фойдаланишга топшириш учун маблағ танқислигии тўғрисида ҳам тўхталиб, у ишга тушса, яна 400 кишиига иш жойи очиларди, дея қайд қилди.

Қишлоғимизда 8 минг аҳоли истиқомат қилади, — деди Паркент туманидаги «Паркент» давлат заводи раҳбари **А. Турсунов**, — Президент фармонлари, ҳукуматимиз қарорлари асосида уларни ижтимоий ҳимоя қилишга алоҳида эътибор берилмоқда. Ўтган йили 25 километр масофага газ қувурлари ётқизилди, тикув, тўқув цехлари очилди. Бу йил эса гилам, намат тўқиш цехлари очишни режалаштирдик. Туманимиз Тошкент шаҳрининг Бектемир тумани билан ҳамкорлик шартномаси тузди. Биз уларга сабзавот етказиб берамиз. Улар қўшимча иш жойлари очишга кўмаклашадилар.

Нотиқ туманда кичик майдондаги узумзорлар хусусийлаштириб берилаётгани ҳақида ҳам гапирди. У йиғилишда иштирок этаётган олимларга мурожаат қилиб, улардан боғдорчилик, айниқса, узумчилик борасида илмий изланишларни кучайтиришни илтимос қилди. Чунки уч йилдан буён узумзорларнинг ҳосилдорлиги ошмаётир, деди нотиқ. Шу билан биргаликда корхона раҳбари токзорларда қўлланиладиган олтингугуртни вилоятда қайта ишлаш ҳақидаги таклифни ўртага ташлади.

Юқоричирчиқ туманидаги Бордонкўл фуқаролар йиғинининг оқсоқоли **А. Нортоев** йиғилиш қатнашчиларига қишлоқда ишчи ўринлари тобора кўпайиб бораётганлиги тўғрисида сўзлаб берди. Бунда фуқаролар йиғинининг ҳудуддаги саноат корхоналари билан ҳамкорликда иш олиб бораётгани ёрдам бермоқда. Ҳозир бундай кичик корхоналарда 234 киши иш билан банд. Оқсоқол фермерларга ерни етарли даражада ажратишни илтимос қилди.

Зангиота туманидаги «Қорасув» жамоа хўжалигининг фермер хўжалиги раҳбари **С. Муҳиддинов**нинг сўзини йиғилиш иштирокчилари диққат билан тингладилар.

— Фермер бўлиб мол боқиш қийин, — деди у, — чунки ҳар қадамда муаммоларга дуч келасан, киши. Гоҳ техника етишмайди, гоҳ эҳтиёт қисмлар танқислиги сезилади, гоҳо етиштирган маҳсулотни сотишда турли тўсиқларга дуч келинади. Ўтган ойда Республика Вазирлар Маҳкамасининг фермерлар, хусусийлаштирилган фермалар манфаатларини кўзлаб, қишлоқ хўжалигида ислоҳотларнинг жадаллашувини таъминлашни назарда тутиб қабул қилган қарорлари бизнинг ишимизга кенг йўл очди, деб ўйлайман. Энди гап ана шу қарорларнинг изчил рўёбга чиқишидадир. Хўжалик раҳбарлари ишбилармонлар, тадбиркорлар, фермерларга қулайликларни кўзлаган бу ҳужжатлар асосида иш юритишлари зарур. Чорва учун ем, техника учун ёқилғи ва бошқа зарур воситалар билан фермерларни таъминлашда уларнинг амалий ёрдамларига муҳтожмиз.

Нотиқ ўзи фаолият кўрсатаётган «Қорасув» жамоа хўжалигида бу масалаларга жиддий эътибор берилаётганини таъкидлаб ўтди. Шу боис бу ерда чорва моллари учун озуқа етарли ғамланаётгани, моллар зотдорлигини яхшилашга имкониятлар очилаётганини ҳам қайд қилди. Ўтган йили фермер хўжалиги 77 тонна сут тайёрлади. 1994 йилда эса бу кўрсаткични 100 тоннага етказиш мўлжалланмоқда.

С. Муҳиддинов шаҳар туманларида фермерлар етиштирган маҳсулотларни сотиш учун имкониятлар ва қулайликлар яратиш, хўжаликларда яроқсиз техникани фермерларга хусусийлаштириб бериш юзасидан бир қатор истакларини ҳам изҳор қилди.

— Неча йил ишлаётган бўлсам чорвачилик зиён келтирганлигини асло билмайман, — деди Зангиота туманидаги «Барака» давлат хўжалиги раҳбари **В. Содиқов**, — чорвачилик билган кишига фойда келтирадиган тармоқ. Лекин ишнинг юришиши ёки юришмаслиги хўжалик раҳбарининг қўлида. Бу борада ҳаммамиз ҳам интизомни бўшаштириб юбордик. Эндиликда важ эмас, амалий иш керак.

Нотиқ хўжаликда жун ювадиган, ғишт чиқарадиган, колбаса маҳсулотлари тайёрлайдиган кичик корхоналарни очиш тўғрисида ҳозирлик кўрилаётгани ҳақида тўхталиб, улар 500 киши учун янги ишчи ўринлари ташкил қилиш имконини беради, деди.

Музокарада қатнашганлар ана шуларни таъкидлаш билан бирга, қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишни жадаллаштириш, фермерлик ҳаракатини кучайтириш, мулкчиликни давлат тасарруфидан чиқариш, ер ажратишда қатъий тартиб-интизом ўрнатиш, шунингдек хусусийлаштиришдан келадиган самарадорлик билан боғлиқ бўлган бир қатор фикр-мулоҳазаларни ҳам ўртага ташладилар.

* * *

Музокарадан сўнг вилоят ҳокими М. Икромов йиғилишга якун ясади.

Йиғилишда муҳокама этилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

ЎЗБЕКИСТОН МЕТАЛЛУРГИЯ ЗАВОДИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ

ЭСДА ҚОЛАДИГАН КУН

БЕКОБОД металлурглари 5 мартда олтин юбилейини нишонладилар. Ўзбекистон металлургиясининг тўнғич корхонаси жамоаси бундан эллик йил илгари биринчи пўлат эритмасини берган эди. Дастлабки тонна пўлат ноёб заводнинг туғилишидан хабар берди.

Ўрта Осиёда йирик металлургия корхонасини қуриш режалари индустрлаштириш йилларида пайдо бўлган эди. Лекин, осойишталик кезларида уни бошлаш имкони бўлмади. Улуғ Ватан уруши йилларида барпо этишга киришилди. Бундан мақсад Ўзбекистонга келтирилган ҳарбий саноат корхоналари учун металл етказиб бериш эди. 1942 йилнинг кўзида Далварзин чўлларидаги мўъжазгина Бекобод шаҳарчасига биринчи бинокорлар келишди. Улар чўкморлар, кетмонлар, белкураклар билан қуролланган эдилар. Орадан кўп ўтмай, Сирдарё соҳилида ҳандақлар пайдо бўлиб, уларга биринчи километр бетон ётқизилди ва шу билан бўлажак корхонанинг пойдевори яратила бошланди.

1944 йилнинг декабрида қуюв цехи ишга туширилди. Орадан бир йил ўтгач февраль ойида эса иккинчи мартен печи, ундан кейин учинчи печь фойдаланишга топширилди. 1946 йилнинг августида «300-» майда навли прокат стани маҳсулот бера бошлади. Бундай асосий қувватлар қатори ёрдамчи цехлар ва хизматлар ҳам бирин-кетин сафга кира бошлади.

Корхона илғор тажриба мактаби бўлиб қолди. Металлургия соҳасида яратилган дастлабки асбоб-ускуналарнинг айримлари шу ерда амалий синовдан ўтди.

Мартен цехи 1950 йилдаёқ лойиҳа қувватига эришди. 1961 йилдан эса корхона рентабелли ишлай бошлади. Режа топшириқларини ортиғи билан бажара бошлади. Мартен печлари тубининг ҳар квадрат метридан олинадиган пўлат ҳажми бўйича, эритманинг ўртача давомийлиги бўйича корхона тармоқда етакчи ўринлардан бирига чиқиб олди. Шуни айтиш кифояки, завод тўққизинчи беш йиллик давомида чораклар якунлари бўйича 19 марта собиқ Иттифоқ металлургия корхоналари ўртасидаги мусобақанинг ғолиби бўлди.

Корхонанинг янги-янги биноларини қуриш ва ишлаб чиқаришларни яратиш давом этди. 1978 йилнинг 17 августида давлат комиссияси электр билан пўлат эритиш қувватларининг биринчи навбатини фойдаланишга қабул қилди. Бу билан корхонада пўлат эритиш йилига 250 минг тоннага кўпайди. Айни вақтда маҳсулот сифати ҳам яхшиланиб борди. 70-йилларнинг охирига келиб прокатнинг 50 фоиздан ортиғи давлат сифат белгиси тамғаси билан чиқарила бошланди.

70-йилларда Ўзбекистон металлургияси тарихида янги босқич бошланди. Корхонани кенгайтириш, қайта қуришнинг кенг кўламли дастури амалга оширила бошланди. 1974 йилда сирланган пўлат идишлари ишлаб чиқарувчи қувватларнинг биринчи навбати фойдаланишга топширилди. 1980 йилга келиб эса унинг иккинчи навбати қуриб битказилди. Шундай қилиб бу цехда ҳар йили 25 минг тонна сирланган идишлар ишлаб чиқариладиган бўлди.

Эндиликда бу цех МДҲ мамлакатларида сирланган идишлар ишлаб чиқарувчи етакчи цехлардан бири бўлиб қолди. У энг илғор техника билан жиҳозланган. Ҳозирги вақтда бу ерда 40 дан ортиқ турдаги кенг истеъмол маҳсулотлари ишлаб чиқарилмоқда. Бу цех билан бир вақтда иккинчи навли прокат цехини барпо этиш ишлари кенг кўламда олиб борилди. Унинг қуввати йилига 600 минг тонна прокат ишлаб чиқаришга мўлжалланган, 1984 йилда цехнинг биринчи навбати ишга туширилди, орадан икки йил ўтгач эса учинчи навбати фойдаланишга топширилди. Натижада 1986 йилга келиб завод навли прокат ва пўлат ишлаб чиқаришни икки баравар кўпайтирди.

Албатта, корхона ва унинг байналмилал жамоаси босиб ўтган ярим асрлик йўлда фақатгина ютуқлар, хурсандчиликлар бўлмади. Муайян қийинчиликлар, машаққатлар ҳам юзага келди. Лекин, жамоа уларни мардонавор енгиб ўтди.

1994 йилнинг 5 марти бекободликлар ёдида бир умрга қолади. Шу куни корхонанинг ярим асрлик тўйи нишонланди. Уни металлурглар билан баҳам кўриш учун республиканинг барча бурчакларидан меҳмонлар келишди. Заводда байрам эса юбилей эритмасини эритишдан бошланди.

Шу куни корхона музейи ҳам тантанали очилди. Заводда тарихга катта қизиқиш билан қарамоқдалар. Юбилей муносабати билан музей кенгроқ бинога кўчиб ўтди. Бу ерда барча ёдгорликларни, корхона ва жамоанинг ярим асрлик йўли ҳақида ҳикоя қилувчи экспонатларни жойлаштириш учун кенг имкониятлар бор. «Пахтакор» футбол командаси ҳам металлурглар ҳузурига меҳмонга келдилар.

Куннинг иккинчи ярмида Маданият саройи тантаналар марказига айланди. Бу ерга тантанали мажлисда қатнашиш учун меҳмонлар ҳам ташриф буюришди.

Завод директори А. Анохин ўз нутқида металлурглар кўпдан-кўп қийинчиликларни енгиб ўтдилар, ҳозиргиларини ҳам бартараф эта оладилар, деди.

Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А. Муталов металлургларни шонли байрам билан қизғин табриклади. Ўзбекистон Республикаси Президентининг металлургларга табригини ўқиб берди, бир гуруҳ металлургларга давлат мукофотларини топширди.

Тошкент вилояти ҳокими М. Б. Икромов металлургларни юбилей билан қизғин табриклади.

Сўнгра меҳмонлар, республикадаги бошқа корхоналарнинг вакиллари табрик сўзлари билан чиқдилар.

Юбилей тантаналарига байрам концерти уланиб кетди.

А. ШАГИН.

СУРАТЛАРДА: корхонада бўлиб ўтган юбилей тантаналаридан лавҳалар.

Даврон АҲМАД олган суратлар.

Вилоят ҳокимининг қарорлари қандай бажарилмоқда?

МАСЪУЛИЯТ УНУТИЛГАЧ

Шу йил 5 февралда Оққўрғон туманида ўткир юқумли ва хавфли касалликларнинг олдини олишга бағишланган вилоят фавқулодда ҳолат комиссиясининг йиғилиши бўлиб ўтган эди. Ушбу йиғилишда ободончилик, аҳолини тоза ичимлик суви билан таъминлаш масалаларини тез ҳал қилиш юзасидан қатъий гаплашиб олинган эди. Бу борада аниқ чора-тадбирлар ишлаб чиқилиб тасдиқланганди. Ушбу йиғилишда шаҳар, туман ҳокимларининг муовинлари, марказий шифохоналар ва санэпидстанциялар бош шифокорларининг ҳар бири қишлоқ, маҳалла, шоҳкўча, хўжаликларга бириктирилиб, ободончилик, озодагарчилик ишларига шахсан бош-қош бўлиш вазифалари топширилганди. Бу ишларга кексаю ёш барчани кенг жалб қилиш вазифаси юклатилганди. Вилоят ҳокимлигида Наврўз байрамига тайёргарлик кўришга бағишланган йиғилишда ҳам бу ҳақда гапирилган эди.

Ана шу қўйилган вазифалар ва вилоят ҳокимлиги қарорининг Зангиота, Янгийўл, Қуйичирчиқ туманларида қандай бажарилаётганлигини вилоят ҳокими М. Б. Икромов шахсан текшириб кўрди, хўжалик раҳбарлари, фаоллар билан учрашди, хонадонларда бўлди. Афсуски, ҳокимлик томонидан берилган топшириқ бажарилмаган. Шоҳкўчалар атрофи ифлос, хонадонлар ёнида чиқинди ахлатлар уйилиб ётипти, ариқ-зовурлар тозаланмаган. Терак экиш, кўкламги дала ишлари бошланмаган.

Ҳокимлар, уларнинг муовинлари, оқсоқоллар, маҳалла қўмиталари раислари, ўқитувчилар, врачлар, санэпидстанция, коммунал хўжалик ходимлари, хўжалик раҳбарлари топшириққа нисбатан эътиборсизлик қилиб лоқайдлик кўрсатганлар.

Текшириш натижаси юқоридаги туманларнинг фаоллар йиғилишларида кўриб чиқилди. Унга яқин айбдор раҳбар ўз вазифасидан озод қилинди, 12 нафар киши сўнгги марта огоҳлантирилиб, уларга ҳайфсан эълон қилинди, 20 га яқин хонадон эгаларига жарима солинди.

Чунончи Янгийўл тумани ҳокимининг қарори билан А. Ортиқов номидаги қишлоқ фуқаролар йиғини оқсоқоли Э. Саъдиев топшириққа нисбатан масъулиятсизлик қилгани учун ўз вазифасидан озод қилинди. Шўралисой, Навбаҳор қишлоқ фуқаролари йиғини раислари К. Аҳмаджонов, Н. Ашировга қаттиқ ҳайфсан эълон қилинди. Туман ички ишлар бўлимининг А. Ортиқов ва Қўшёғоч қишлоқ ҳудудларидаги милиция нозирлари С. Аҳмедов ва Б. Саримсоқов ўз зиммаларига юклатилган вазифалари — ҳудудда ободонлаштириш, санитария ишларига етарли эътибор бермаганликлари учун лавозимларидан озод қилинди А. Ортиқов номли жамоа хўжалиги раиси М. Мирбобоев ҳам қаттиқ огоҳлантирилди. Туман тиббиёт бўлими бошлиғи Н. Р. Раҳимовга ҳайфсан эълон қилинди. Туманда ободонлаштириш, санитария-гигиена ишларини етарли даражада ташкил этмаганлиги учун туман ҳокими муовини К. Шукуровга ҳам шундай жазо чораси кўрилди. А. Ортиқов номли жамоа хўжалигида истиқомат қилувчи хонадон соҳиби А. Нортожиевга жарима солинди.

Зангиота тумани ҳокими қарори билан эса ҳоким муовини О. Жўраевга қаттиқ ҳайфсан берилди.

Навоий номли жамоа хўжалигининг раис муовини Л. Мирзаҳошимова ўз вазифасидан озод қилинди. Туман санитария-эпидемиология станцияси бош врачи М. Абдухолиқовни ишда қолиш-қолмаслигини кўриб чиқиш вилоят санитария-эпидемиология бош врачига ҳавола этилди. Шунингдек, Навоий номли жамоа хўжалиги раиси Х. Шукуров, «Ўзгариш» қишлоқ фуқаролар йиғини оқсоқоли Ф. Абулқосимов, туман сув хўжалиги бўлими бошлиғи Н. Рихситиллаев ва бошқалар ҳам тегишлича жазо олдилар. Навоий номли жамоа хўжалигининг Ўзгариш қишлоғида истиқомат қилувчи хонадон соҳиби У. Султоновга жарима солинди.

Қуйичирчиқ тумани ҳокимининг қарори билан Тошовул қишлоқ фуқаролар йиғини оқсоқоли Ж. А. Актоев, Отажонов номли давлат хўжалик-заводи директорининг муовини А. Файзиевлар вазифаларидан озод қилинди. «Сирғали» саноат мажмуи директори С. Асқаров, Отажонов номли давлат хўжалик заводи директори З. Раҳматуллаев, «Ўзбекистон беш йиллиги» давлат хўжалиги директори М. Аҳмедовлар қатъий равишда огоҳлантирилди. Туман ҳокими муовини М. Бўронов, туман соғлиқни сақлаш бўлимининг бошлиғи С. Иноятовга ҳайфсан, туман коммунал хўжалик бўлими бошлиғи Х. А. Лига охирги огоҳлантириш билан қаттиқ ҳайфсан эълон қилинди. Шунингдек, Отажонов номли давлат хўжалигида истиқомат қилувчи Б. Калмиков, К. Пак ва Ю. Рибаков хонадонларига жарима солинди.

Улуғ айём — покланиш, ёшариш байрами Наврўз арафасида турибмиз. Бир ҳафта муддат ичида ҳаммаёқни — кўчалар, қишлоқ, маҳаллаларни, туман, шаҳар марказларини, ариқ-зовурларни тозалаб, ободончилик ишларини тугатишимиз керак. Дарахтлар экиб бўлиниши лозим. Зотан, тозалик, озодалик бор жойда қут-барака, тартиб бўлади. Ана шунда одамларнинг кайфияти ҳам кўтарилиб, ишда унум бўлади.

● ҚАДРИЯТ

МИРЗО УЛУҒБЕК—ИЛМ-ФАН ВА МАДАНИЯТ ҲОМИЙСИ

МАЪНАВИЯТ — тақдирнинг эҳсони бўлмай, балки ҳалол меҳнат туфайли инсон қалбида шаклланадиган руҳий сезгилар мажмуасидир. Маънавий қадриятларимиз қанчалик кучли ва таъсирчан бўлса, Ватанимизда барқарорлик шунчалик мустаҳкам бўлади, фан ва маданият тез ривож топади. Шу сабабли бобокалонларимиз — Шарқнинг улуғ мутафаккирлари ал-Бухорий, ат-Термизий, Аҳмад Яссавий, Баҳоуддин Нақшбанд, ал-Хоразмий, Абу Наср Форобий, Беруний, Ибн Сино, Навоий, Мирзо Улуғбек ва бошқалар ўз маънавияти, илмий изланишлари, фалсафий қарашлари билан илм-фан ва маданиятни ривожлантиришга улкан ҳисса қўшганлар, халқимиз тарихида унутилмас из қолдирганлар.

Истиқлол шароитида буюк аждодларимизнинг номларини тилга олиш, уларнинг серқирра фаолиятини чуқур ўрганиш алоҳида тарбиявий аҳамият касб этади, халқ хотирасини тиклаш ва ривожлантиришга ёрдам беради. Президентимиз Ислом Каримов БМТ Бош Ассамблеясининг 48-сессиясида (1993 й., 28 сентябрь) сўзлаган нутқида Туркистон ҳудудида равнақ топган давлатлар жаҳон маданиятини ривожлантиришда ёрқин из қолдирганлиги, буюк аждодларимиз эъзозланаётганлиги ва улар билан фахрланаётганимиз ҳақида жўшиб гапирган эди.

Ҳақиқатдан ҳам она юртимизда халқнинг маънавий руҳини мустаҳкамлаш ва уни ривожлантиришга давлатимиз катта эътибор бермоқда. Фақат кейинги бир йилнинг ўзида иккита катта тадбир-буюк бобомиз Соҳибқирон Амир Темур ва буюк шоир, давлат арбоби Бобур таваллудига бағишланган ғоят аҳамиятли анжуманлар ўтказилди. 1994 йил «Мирзо Улуғбек йили» деб эълон қилиниши бизнинг назаримизда нафақат сиёсий шу билан бирга таълим-тарбиявий ишларимизни яхшилаш ва такомиллаштиришда назарий-амалий аҳамиятга эгадир.

Муҳаммад Тарағай Улуғбек (1394—1449) умумжаҳон маданиятига катта ҳисса қўшган буюк олим ва адолатли шоҳ сифатида нафақат халқимиз тарихида, балки жаҳон тарихида ҳам унутилмас из қолдирган тарихий шахслардан биридир. У ўзига хос тарихий шароитда таваллуд топди, тарбия олди. Пировардида комил инсон даражасига кўтарилди. Ёш шаҳзоданинг шаклланишида, яъни сиёсий майдонга кириб келишида бобоси Амир Темурнинг (1394—1405) кўрсатган меҳр-муҳаббати ҳал қилувчи роль ўйнади.

Шубҳасиз, Шоҳруҳ Мирзо ҳам (1405—1409) Улуғбекнинг ҳокимият тепасига келишига, кейинчалик унинг илм билан шуғулланишига ижобий таъсир этди. Можор олими Герман Вамберининг эътироф этишича, Шоҳруҳ — темурийларнинг энг машҳур ва олижаноб бир шаҳзодаси бўлиб, унинг саройи ўз замонасининг фан ва маориф ўчоғи бўлган.

Тарихий маълумотлардан бизга маълумки, Улуғбек Самарқанддан туриб (1401—1449) Туронни отаси Шоҳруҳнинг ноиби сифатида 38 йил, ўзи мустақил тарзда икки йилу 8 ой идора этди. Ана шу ўтган давр ичида Улуғбек ўз давлатининг ички ва ташқи сиёсатини яхшилашга, юрт тинчлигини таъминлашга, ўз фуқароларининг фаровонлигини оширишга ҳаракат қилди. Ўз давлатининг шимолий-шарқий чегараларини (ҳозирги чегаралар чизиғига тўғри келади) мустаҳкамлашга (1424—1427) эътибор берди.

Мирзо Улуғбек бизнинг назаримизда жаҳон тарихига ҳукмдор сифатида эмас, кўпроқ фан ва маданият ҳомийси сифатида катта ҳисса қўшган буюк шахсдир. Шуни алоҳида таъкидлашимиз лозимки, Улуғбек 1409 йилда Самарқанд тахтига ўтирган вақтида бу шаҳарда фан ва маданиятни ривожлантириш учун керакли барча имкониятлар мавжуд эди. Бобоси Амир Темур ҳукмронлик қилган даврда кўплаб олимлар, турли касб эгалари, ҳунармандлар, муҳандислар, рассомлар, бинокорлар, мусиқачилар ва бошқаларнинг етишиб чиқиши унинг илмий ва ҳомийлик фаолиятида муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Мирзо Улуғбек келажак авлодлар олдидаги, тарих олдидаги масъулиятни сезгани ҳолда биринчи навбатда маънавий меросни тиклашга ва уни ривожлантиришга эътибор берди.

Мирзо Улуғбек фармони билан Бухорода (1417 й.), Самарқандда (1417—1420) ва Ғиждувонда (1433) мадрасалар қурилди, уларга замонасининг таниқли олимларидан мударрислар тайин этилди. Мадрасаларни тезликда қуриб битказишдан асосий мақсад мамлакатда таълим ва тарбия ишларини, энг аввало маорифни тубдан қайта қуриш, маърифат зиёсини халқ орасида кенг ёйишдан иборат эди. Улуғбек таълим-тарбиявий ишларда ислоҳ ўтказиш заруриятини англади ва шу йўлда тинимсиз кураш олиб борди.

Улуғбек мадрасалар қуриш билан бир қаторда кўплаб жомье масжидларни таъмирлаш ишига эътибор берди. Мадрасаларнинг бирида ҳукмдор фармони билан Хонақоҳ (1424) ва мукаттаъ деб аталмиш бир масжид қурилган. Бу бино тўғрисида бирдан-бир аниқ маълумотни Заҳириддин Муҳаммад Бобур ўзининг «Бобурнома» асарида берган.

Улуғбек ўз ҳукмронлиги йилларида қатор мамлакатлар ва шаҳарларда бўлиб фан ва маданиятнинг аҳволи билан яқиндан танишди ва тегишли хулосалар чиқарди. Бобоси Амир Темур, отаси Шоҳруҳ томонидан яратилган имкониятлардан фан ва маданиятни ривожлантиришда фойдаланди. Нодир китоб ва қўлёзмаларни Самарқандга тўплашда чарчаш нималигини билмади. Ўн беш мингдан кўпроқ китобга эга бўлган жуда бой китобхона унинг ихтиёрида бўлди.

Табиийки, Улуғбек даврида Самарқанд илм маърифат ўчоғига айланди. Улуғбек мадрасасида ўз даврининг энг йирик илм аҳллари Мавлоно Муҳаммад Хавофий, буюк математик ва фалакиётшунос Қозизода Румий, буюк фалакиётшунос ва математик Ғиёсиддин Жамшид Кошоний, Биржандий, Али Қушчи ва бошқа кўплаб олимлар талабаларга дарс бердилар.

Мирзо Улуғбекнинг келажак авлод ва тарих олдидаги муҳим хизматлари дан яна бири — бу фалакиёт соҳасидаги яратган буюк кашфиётидир. Ҳукмдорнинг фармони билан (1424—1429) Самарқанднинг шимолий-шарқий ҳудудида обираҳмат ариғининг бўйида Кўҳак тепалиги устида расадхонанинг қурилиши ўша давр илми ҳаётида янги босқични бошлаб берди. Бу ўз замонасида

Расадхона учун жойни танлашда Улуғбек бошчилигида олимлардан Қозизода Румий, Мавлоно Ғиёсиддин Жамшид, Мавлоно Муиний Коший ва Мавлоно Салоҳиддин Мусолар иштирок этган.

Расадхонани қуришда ва уни такомиллаштиришда Ғиёсиддин Жамшид Қозизода Румий ва Али Қушчига ўхшаган фидойилар фаол иштирок этдилар. Улар ўз иқтидорлари билан Улуғбек билан илм оламида бир қатордан ўрин олганлар.

XV аср тарихчиси Абдураззоқ Самарқандий Улуғбек расадхонаси тўғрисида: «Расадхона асбобларининг қандай мукаммалигини кўриб қолдим, сайёралар, денгиз ва тоғлар ҳамда саҳроларнинг шу қадар тўғри кўрсатилганлигини кўриб, ҳайратда қолдим ва сўзлаб тугатишдан ўзимни ожиз ҳисобладим» — деб ёзган. Бу расадхонада юздан ортиқ олимлар, фалакиётшунослар, риёзиётчилар, муҳандислар илмий иш олиб борганлар.

Бобомиз Улуғбек яратган илмий тадқиқот ишларининг энг муҳими (йириги), унинг юлдуз ва сайёралар ҳаракатига бағишланган «Зижи Кўрагоний» асаридир. Бу классик фалакиётнинг назарий ва амалий масалаларини қамраб олган шоҳона асардир. Бугунги кунда катта ифтихор билан айтишимиз мумкинки, фалакиёт фани ютуқларига асосланиб, йил, ой ва кеча-кундузни белгилашда катта аниқликка эга бўлди. Бу соҳада Улуғбек ўзидан олдин яшаган фалакиётшунос Птоломей, Гиппарх ва Насриддин Тусийлардан ўзиб кетди.

Улуғбек тузган юлдузлар жадвалининг ўта мукаммаллигини ўз вақтида француз олими Лаплас ҳам ижобий баҳолаган.

Улуғбек илм-фан ва маданият ҳомийси сифатида кураш олиб бориш билан бир қаторда, иқтидорли олимлардан мақсадга мувофиқ фойдаланиш масаласини ҳам яхши изга солган.

Ҳукмдор Шайхул Ислом мансабига ўз даврининг ғоят ўқимишли, иқтидорли, Ўрта Осиёда жуда машҳур бўлган «Ҳидоя» номли диний-юридик асар муаллифининг авлоди бўлган Исомиддин деган қобилиятли кишини тайинлаган. Бунга ўхшаш мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Улуғбек мусиқашуносларга, муҳандис ва рассомларга ҳам алоҳида илтифот кўрсатган.

Бу ўринда шуни айтиш жоизки, Амир Темур мустақил давлатнинг асосчиси, буюк саркарда ва давлат арбоби сифатида оламга машҳур бўлган бўлса, орадан кўп вақт ўтмай унинг набираси — Улуғбек ўзининг юлдузлар жадвали орқали дунёга танилди. Бу улуғ инсонлар халқимиз тарихини янги мазмунлар билан янада бойитди. Герман Вамбери Улуғбек тўғрисида бундай деган эди: «Улуғбек отаси сингари оқил киши бўлиш билан чекланмади, балки фан ва маорифга олижанобона майл кўрсатишда ундан ҳам ўзиб кетди. Темур сулоласидан исми ғарбдаги христиан дунёсида бир неча асрлар мобайнида ҳурмат билан ёд этилган бир зот бўлса, у ҳам Улуғбекдир».

Афсуски, Улуғбек жаҳолат ва разиллик қурбони бўлди. Унинг душманлари унинг ақл-заковатга тўлган бошини танасидан жудо қилдилар. Лекин у ихтиро қилган илмий кашфиётларнинг фан ва маданиятнинг яратувчанлик таъсирини чеклаб қўя олмадилар. Оғир вазиятга қарамасдан Улуғбекнинг шогирдлари унинг асарларидан инсониятни баҳраманд этиш учун кураш олиб бордилар. Жамшид ва Қозизода Румий вафотидан кейин Али Қушчи расадхонани қуриб битказиш ишига раҳбарлик қилди. Расадхонадаги илмий ишларга раҳбарлик қилди. У турли фанларга оид ўнлаб асарлар муаллифи сифатида ҳурматга сазовор бўлди. Айниқса, унинг «Рисолати ҳисоб», «Шарҳи қофия», «Илми сарф», «Тарихи ҳоқони Фин» ва «Рисола дар илми кайъат» каби асарлари Улуғбек ишининг давоми сифатида фан ва маданиятнинг ривожига салмоқли таъсир кўрсатди. Улуғбекнинг ўнлаб шогирдлари ёзган асарларга таяниб, XVIII асрнинг иккинчи ярмига қадар илмий аҳамиятга молик юзлаб асарлар тайёрланди ва чоп этилди.

XVII аср бошларида Улуғбек ва самарқандлик олимлар томонидан ёзилган илмий асарларнинг Оврупага кириб бориши тарихий меросларимизнинг, қадриятларимизнинг ва ўтмишимизнинг буюклигидан далолат беради. «Зижи Улуғбек»нинг Оврупада биринчи марта Англия университетининг профессори Жон Гриве томонидан 1643 йилда ўрганилди, 1648 йилга келиб қисман чоп этилди. 1665 йилда Оксфордда машҳур инглиз шарқшуноси Томас Хайд «Зижи Улуғбек»нинг матни ва лотинча таржимасини зарур изоҳлар билан чоп эттирди. 1853 йили Парижда, 1917 йили Америкада, 1943 йили Лондонда мазкур асар таржима қилинган ва чоп этилган. «Улуғбек зижи»нинг грузинча таржимаси Грузия давлати подшоси, машҳур адиб ва иқтидорли олим Вахтанг VI (1675—1737) қаламига мансуб. Улуғбек асарига асосланиб Вахтанг VI раҳбарлигида 1007—1708 йилларда «Қонунлар мажмуаси» деган йирик китоб ёзилган.

Шуниси қувончлики, халқимизнинг истиқлолга эришиши туфайли тарихий қадриятларни, маънавий меросни тиклаш ва ривожлантириш учун кенг имкониятлар вужудга келди.

Модомики, истиқлол ва тараққиёт йўлини ўта ўқимишли, руҳан бардам ва жисмонан бақувват кишиларгина босиб ўта олар экан, биз энг аввало таълим тизимимизни жаҳон цивилизациясининг илғор ютуқлари билан ва буюк халқимизнинг буюк тарихий илдизлари билан узвий боғлашимиз лозим. Акс ҳолда комил инсонни шакллантириш мумкин эмас. Бизнингча, халқимизнинг бой тарихий тажрибаларидан тўғри хулоса чиқариб оладиган, жаҳон фани ва маданиятининг энг яхши ютуқларини ўзига чуқур сингдириб оладиган янги авлодни камол топтиришда ижтимоий-гуманитар ва табиий фанлар ўқитувчиларининг ўрни беқиёсдир.

Улуғбек тарих илмида ҳам қимматли ёдгорликлар қолдирди. Қисқа қилиб айтганда, Мирзо Улуғбек подшо бўлибгина эмас, балки Туркистоннинг илм-фан ва маданияти тараққиёти тарихига қўшган салмоқли ҳиссаси билан, қимматли асарлари билан, фан ва маданият аҳлларига қилган ҳомийлиги ва уларга раҳнамо бўлгани билан тарихда ўчмас из қолдирди.

Ш. ШАРИПОВ,
тарих фанлари доктори, профессор.

Р. САНГИРОВ

Ҳафталик кўрсатувлар

Душанба,

14 МАРТ

● ЎзТВ I

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Тошкент лавҳалари». Телефильм.
18.20 «Сиҳат-саломатлик».
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 Эълонлар.
19.20 «Осойишталик посбонлари». Республика Ички ишлар вазирлиги матбуот маркази хабар қилади.
19.35 «Санъат олами».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.50 «Иқтисодимиз таянчлари».
21.25 Ўзбекистон Давлат телерадиокомпанияси эстрада жамоасининг концерти.
21.55 «Фалокат оёқ остида». Бадиий фильм.
23.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 «Йўлингиз бехатар бўлсин!».
20.05 «Билиб қўйган яхши».
20.35 «Ўтмишсиз келажак йўқ».
21.05 «Мен Тянь-Шанман». Бадиий фильм. 1—2-сериялар.

● «ОСТАНКИНО» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.30 «Тонг».
* * *
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 Мультфильм.
18.35 «Ҳужжатлар ва тақдирлар».
18.40 «Миниатюра».
18.55 «Гол».
19.25 «Турмуш икир-чикирлари». Бадиий телесериал премьераси. 38-серия.
19.55 «Театр майдони».
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.55 Эълонлар.
21.00 Янгиликлар.
21.30 «Олтин шлягер».
22.15 «Матбуот-клуби».
23.30 Енгил атлетика. Европа чемпионати. Франциядан кўрсатилади.

● ЎзТВ III

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
*
«ОМАД» таништиради:
9.00 «Мультфейерверк».
9.30 «Курьер».
9.45 «Юлдузли осмон».
10.00 «Ҳар соҳадан бир шингил».
10.10 «Совға».
10.40 «Салом, ёшлар!»
11.05 «Даракчи».
11.15 Эълонлар.
11.20 «Видео-О».
13.00 Эълонлар.
13.05 «Курьер».
13.20 «Мода тарихидан».
13.40 Эълонлар.
13.45 «Юлдузлар жилоси».
14.05 «Даракчи».
14.15 Эълонлар.
14.20 «Видео-О».
*
18.00—19.30
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
19.30 Душанба куни детектив. «Ҳарир пардали аёл». Бадиий фильм. «Эркюль Пуаро» сериалидан.
20.30 «Асил ҳолича».
21.25 Катталар учун мультфильм.
*
21.35—23.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
23.00 «Келгинди». Бадиий фильм.

Сешанба,

15 МАРТ

● ЎзТВ I

7.00—9.00 «Ассалом, Ўзбекистон». Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.00 «Одамлар орасидаги бўри боласи». Бадиий фильм.
10.30 Ўқув кўрсатуви. Ўзбекистон халқлари тарихи.
11.00 «Фароғат опа». Телефильм.
11.30 Ўқув кўрсатуви. Математика.
12.00 «Ёшлик» студияси. «Талабалик йилларим».
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Шатранж». Телефильм.
18.20 «Ўсмир ва қонун».
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 Эълонлар.
19.20 «Сополда акс этган дунё». Телефильм.
19.35 «Қўшиқ рақсга уланса». Азамат Шарипов, Ойбек Султонов, Нилуфар Усмонова.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.50 «Испоҳотнинг янги босқичи».
21.20 Т. Минуллин. «Алла». Юнус Ражабий номидаги Жиззах вилоят театрининг спектакли.
23.10 «Муқаддас Ҳаж тараддуди».
23.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 «Овчи». Болалар учун фильм.
20.30 «Халқ саломатлиги йўлида».
21.20 «Карпат рапсодияси». Телефильм.
«ОМАД» таништиради:
21.35 Эълонлар. «Киноингоҳ».

● «ОСТАНКИНО» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.30 «Тонг».
* * *
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 «Парда ортида».
18.55 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
19.45 «Протокол сатрларида».
19.55 «Мавзу».
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.55 Эълонлар.
21.00 Янгиликлар.
21.30 «Бомонд».
21.45 Режиссёр Л. Пчёлкин фильмларининг ретроспектив намойиши. «Сухово-Кобилин иши». 1-фильм. 2-серия.
23.00 «Матбуот-экспресс».
23.10 1994 йил қўшиқлари.

● ЎзТВ III

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
*
18.00—19.40
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
19.40 «Ҳар бир кун байрам».
19.50 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 291-серия.
20.40 «Ҳақиқий мусаввир, асил санъаткор, чинакамига қотил». Телеспектакль мюзикл премьераси. 1-серия.
*
21.35—23.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
23.00 «Абу Райҳон Беруний». Бадиий фильм. 1-серия.

Чоршанба,

16 МАРТ

● ЎзТВ I

7.00—9.15 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.
●
9.15 «Баҳорги олимпиада ёки Хор бошлиғи». Бадиий фильм.
10.25 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
10.40 «Саломат бўлинг!».
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Оламни асранг!».
18.45 «Есинсой қўриқхонасида». Телефильм.
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 Эълонлар.
19.20 «Шеърий дақиқалар».
19.35 «Аньана ва замон». Байтқўрғон баҳори.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.50 «Ўзбекистон ва жаҳон».
21.50 Замонавий ўзбек қўшиқларининг «Анор» телевизион танлови.
22.50 «Ўзбекистон» ахбороти.
23.10 «Қадимги шўхликлар». Бадиий фильм.
00.25 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 «Спринт».
19.40 «Умр лаҳзалари».
22.10 «Менинг сўнгги тангоим». Бадиий фильм.

● «ОСТАНКИНО» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.30 «Тонг».
* * *
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 Эфирда — Давлатлараро «Мир» телерадиокомпанияси.
18.50 «Ҳужжатлар ва тақдирлар».
19.05 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
19.55 «Йўлбошчи».
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.55 Эълонлар.
21.00 Янгиликлар.
21.30 М. Магомаев ҳузурида меҳмонда. Марио дель Монако.
22.05 «Останкино» телеканалида биринчи марта. «Итваччалар». Бадиий фильм («Мосфильм», «Фора-фильм», «Ритм» студияси).
23.45 «Доғистон хазинаси». Телефильм.

● ЎзТВ III

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
*
18.00—19.40
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
19.40 «Ҳар бир кун байрам».
19.50 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 292-серия.
20.40 «Ҳақиқий мусаввир, асил санъаткор, чинакамига қотил». Телеспектакль мюзикл премьераси. 2-серия.
*
21.35 — 23.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
23.00 «Абу Райҳон Беруний». Бадиий фильм. 2-серия.

Пайшанба,

17 МАРТ

● ЎзТВ I

7.00—9.00 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.00 «Лайлак учди, ғоз учди». Бадиий фильм.
10.15 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
10.40 «Ҳаёт гулшани».
11.05 Мактабда «Наврўз» байрами.
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Баҳор шабадалари». Телефильм.
18.20 «Ёшлик» студияси. «Армонли дунё».
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 Эълонлар.
19.20 Кинолавҳа.
19.25 Андижон вилояти Бўз тумани бадиий жамоаларининг концерти.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.50 «Наврўзнома». Адабий кўрсатув.
21.30 «Фаровонлик калити». Наманган шаҳрида бўлиб ўтган кимошди савдосига бағишланади.
22.00 «Сакраш ҳуқуқи». Бадиий фильм.
23.35 «Ўзбекистон» ахбороти.
23.55 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 «Баҳор лавҳалари». Телефильм.
19.30 «Тошкент оқшоми».
20.45 «Қўшиқ билан ҳамоҳанг». Фильм-концерт.
«ОМАД» таништиради:
21.35 Эълонлар. «Киноингоҳ».

● «ОСТАНКИНО» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.30 «Тонг».
* * *
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 «Лабиринт».
18.50 «Ҳужжатлар ва тақдирлар».
19.00 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
19.50 Футбол. Чемпионлар лигаси. «Барселона» (Испания) — «Спартак» (Москва). 2-тайм. Испаниядан кўрсатилади.
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.55 Эълонлар.
21.00 Янгиликлар.
21.30 «Ҳар бир киши ўз улушини олади...». В. Молчановнинг муаллифлик кўрсатуви.
22.20 Футбол. Чемпионлар лигаси.
23.10 «Матбуот-экспресс».
23.15 «Академия». Дам олиш кўрсатуви.
23.45 «Вавака». Телефильм.

● ЎзТВ III

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
*
18.00—19.05
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
19.05 «Сеними, шошмай тур». Мультфильм премьераси. 18-серия.
19.20 «Ҳар бир кун байрам».
19.30 «Ҳақиқий мусаввир, асил санъаткор, чинакамига қотил». Телеспектакль мюзикл премьераси. 3-серия.
20.25 «Ҳеч ким унутилмайди».
20.30 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 293-серия.
21.20 «Зўр яшаяпсанми!».
*
21.35—23.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
23.00 «Рингга чақириляпти». Бадиий фильм.

Жума

18 МАРТ

● ЎзТВ I

7.00——9.00 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.
●
9.00 «Қизалоқ, фильмда ўйнашни хоҳлайсанми!». Бадиий фильм.
10.20 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
10.35 «Ёшлик» студияси. «Сенинг замондошинг».
11.10 «Чорраҳа».
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Маърифат масканн».
18.35 «Пилла—бойлигимиз».
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 Эълонлар.
19.20 «Навоийхонлик». Адабий кўрсатув.
20.00 «Дунё воқеалари».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.50 «Бевосита мулоқот».
21.50 «Наврўзи ажам». Мусиқий кўрсатув.
22.30 «Фирибгарнинг фириби ёки бир жойда зир югуриш». Бадиий фильм.
24.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
00.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 «Ўкинч билан...».
20.20 Теннис. Президент кубоги учун халқаро турнир олдидан.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.50 «Иқтисод, тадбиркорлик, солиқ». М. Қодировнинг муаллифлик кўрсатуви.
21.35 «Матонатли кишилар». Бадиий фильм. 1—2-сериялар.

● «ОСТАНКИНО» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.30 «Тонг».
* * *
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 Маданият янгиликлари.
18.40 «Инсон ва қонун».
19.15 «Америка М. Таратута билан».
19.45 «Мўъжизалар майдони».
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.55 Эълонлар.
21.00 Янгиликлар.
21.25 «Детективлар клуби»да. «Каплан». Беш серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 3-фильм.
23.05 «Ҳафтанинг машҳур кишиси».
23.20 «Оба-На».

● ЎзТВ III

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
*
18.00—19.35
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
19.35 «Ҳар бир кун байрам».
19.45 Киномарафон «Хиросима — менинг муҳаббатим». Бадиий фильм.
*
21.35—23.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
23.00 «Лейтенант Некрасовнинг хатоси». Бадиий фильм.

Шанба,

19 МАРТ

● ЎзТВ I

7.00—9.15 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.15 «Ватанни севмоқ иймондандир...».
10.05 М. Ҳазратқулов. «Меҳр кўп кўргуздим...». Йўлдош Охунбобоев номидаги Ёш томошабинлар театрининг спектакли.
11.30 «Кулгу —дармон дейдилар». Рустам Мирзаалиев.
12.10 Инглиз тили.
12.40 «Ҳорманг, оқсоқоллар!». «Яккасарой» маҳалласига бағишланади.
13.10 «Халқ севган достонлар». Ўзбекистон халқ артисти Рўзимбек Муродов ижросида «Гўрўғли ва Бозиргон» достони.
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Мультипанорама».
18.35 «Шоҳсупа». Жаҳон чемпионлари совриндори Ботир Мамедов.
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 Эълонлар.
19.20 «Хонатлас». Телефильм.
19.30 «Тановар» миллий рақс ансамблининг концерти.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.50 «Хотира». Элбек.
21.45 «Тунги ёғду». Дам олиш кинодастури.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.15 Болалар учун. «Табассум».
19.55 «Ўзбекистон спорти» (рус тилида).
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.50 «Наврўз нашидаси». Телефильм.
21.10 «Арслоннинг саргузаштлари». Бадиий фильм. 1—2-сериялар.

● «ОСТАНКИНО» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.50 «Бир боқишда муҳаббат».
18.30 «Коламбия пикчерс» таништиради: «Қойилмақом жуфтлик». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 6-серия.
19.25 «Ҳафтанинг акс-садоси».
19.45 «Коламбия пикчерс» таништиради: «Голиаф кутмоқда». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия.
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.55 Эълонлар.
21.00 Янгиликлар.
21.30 Хоккей. НХЛ чемпионати. «Спартак» — «Динамо». «Сокольники» Спорт саройидан кўрсатилади. Танаффус пайтида (22.20) — «Матбуот-экспресс».
23.00 «Буржлар турнимидан».

● ЎзТВ III

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
*
15.00—18.00
«ЎЗБЕКИСТОН» ТЕЛЕКАНАЛИ
АССАЛОМ, НАВРЎЗ!
15.00 Дўстлар табриги.
16.00 «Дўстлик чегара билмайди».
17.00 Баҳор тароналари.
*
18.00—19.40
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
19.40 «Ҳар бир кун байрам».
19.50 М. Жванецкий. «Ўртоқлар, жаноблар ҳузурига ўтишга ижозат беринг». «Турли мамлакатларга саёҳат» туркумидан.
21.05 Спорт кўрсатуви.
*
21.10—23.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
23.00 «Солдат ҳақида қисса». Бадиий фильм.

Якшанба,

20 МАРТ

● ЎзТВ I

7.00—9.00 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.
*
9.00 «Ўлмас мерос». Телефильм.
9.20 «Наврўз чорлови».
10.00 «Ёшлик» студияси. «Ватанимга хизмат қиламан».
10.30 «Маҳобҳорат». Кўп қисмли телевизион бадиий видеофильм (Ҳиндистон). 58—59-сериялар.
12.00 «Табрикнома». Байрам мусиқий кўрсатуви (такрор.).
13.30 «Ким яхши кулдиради!».
14.10 «Қишлоқ ҳаёти». Публицистик-мусиқий кўрсатув.
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Сирли сандиқ».
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ҳафтанома» (рус тилида).
19.30 Эълонлар.
19.35 «Ойнаи жаҳонда...».
19.55 «Ҳамал хаёллари». Кинокўрсатув.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ҳафтанома».
21.00 «Дил наволари». Ўзбекистон халқ артисти Насиба Абдуллаева куйлайди.
21.50 «Майсаранинг иши». Бадиий фильм.
24.00 Янгиликлар.

● ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:
17.00 «Мультфейерверк».
17.30 «Курьер».
17.45 «Рок ҳақида».
18.10 «Ҳар соҳадан бир шингил».
18.20 «Парижга қайтиш».
18.50 «Совға».
19.20 «Даракчи».
19.30 Эълонлар.
19.35 «Видео-О».
21.15 Эълонлар.
21.20 «Курьер».
21.35 «Танишиб қўйилин» («Вольфсон Шарк Интерпрайзис» қўшма корхонаси).
21.50 Эълонлар.
21.55 «Шарқ дурдоналари».
22.25 «Даракчи».
22.35 Эълонлар.
22.40 «Видео-О».

● «ОСТАНКИНО» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.45 «Панорама». Ҳафталик халқаро кўрсатув.
18.25 «Ҳунарли хор бўлмайди».
18.30 Янгиликлар.
18.45 «Бу джаз дунёси». Кўрсатувни А. Козлов олиб боради.
19.05 «Мен билан содир бўлган барча воқеалар...». Зиновий Гердт.
20.10 «КВН»—аралаш-қуралаш».
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.55 Эълонлар.
21.00 «Якшанба». Ахборот-публицистик кўрсатуви.
22.45 «Большой театр. Кундуз кунлари ва оқшомлари».
23.35 Катталар учун мультфильмлар.

● ЎзТВ III

ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ
*
15.00—18.00
«ЎЗБЕКИСТОН» ТЕЛЕКАНАЛИ
«ЎЗБЕКИСТОН —ЯГОНА УЙИМИЗ». Наврўз байрамига бағишланган кўрсатув.
15.00 «Умид ва баҳор рамзи».
16.00 «Қалбим ҳарорати».
17.00 «Баҳорги вернисаж».
*
18.00—18.25
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
18.25 Эй-Би-Си якшанба оқшомида. «У уйғонди». Бадиий фильм.
20.15 «Ҳар бир кун байрам».
20.25 Мульти-пульти.
20.35 «Юлдузлар ёғилганда».
*
21.35—23.00
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
*
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
23.00 «Меҳрибонлик». Бадиий фильм.

ҳисобидан қопланади.

• Адабий меросимизни ўрганамиз •

2.

Ғазал устодидир Ҳофизи Шероз...

ФОРСУ тожик адабиётининг энг улуғвор ғазалсаро шоири Хўжа Шамсиддин Муҳаммад Ҳофиз Шерозий ғазал мулкининг етиб бўлмас самовий чўққисини ҳам ишғол қилган шоирдир. Мағрибу Машриқ Ҳофиз ғазали деганда қўлини кўксига қўймай иложи йўқ. Уни ҳатто энг машҳур Оврупо шоирларидан бири, кўпларни ўз ижоди сеҳри билан тиз чўктирган, дипломy номзодлик ишларида манба бўлиб илҳом берган Вольфганг Гёте аслиятда ўқиб чиқиб, «Ҳофизнома» татаббулар туркумини ёзади ва «Форс-тожик шеъриятида ғазални Рудакий бошлаган, Саъдий инкишоф эттирган, аммо Ҳофиз шундай баланд чўққига олиб чиққанки унга ҳеч ким етолмаган ва шубҳасиз етолмас» дейди.

Аҳли табъ мумтоз улуғ ўзбек шоири ҳазрат Низомиддин Алишер Навоийнинг «Девони Фоний»сига кўз ташлаган бўлсангиз керак. Ундаги ғазалларнинг аксариятини «Татаббу бар ғазали Хўжа Ҳофизи Шерозий» ташкил қилади. Ҳофиз ғазалини ўқиётиб, беихтиёр, қўшиқчи-ҳофизга айланиб қоласиз: Зеро, унинг куйи ўзи билан:

Дил меравад зи дастам, соҳибдилон худоро,
Дардо, ки рози пинҳон хоҳад шуд ошкоро.

Таржимаси:

Дил кетадур қўлимдан, диндорлар худоё,
Оҳ дардки, рози пинҳон, бўлгайдир ошкоро.

Ёҳуд:

Азми дийдори ту дорад жони бар лаб омада,
Боз гардад ё бароядчист фармон шумо.

Таржимаси:

Сени бир кўрмоқни истаб лабларимга етди жон,
Чиқмасин, чиқсинми ё айтгил не фармонинг сени.

Ҳофиз Шерозий сўзни истаганча ўйната олади. Ҳофизнинг қуввати ҳофизаси ниҳоятда кучли бўлиб, «Қуръон»ни етти бор қироат қилиб ёд олган ва Ҳофиз тахаллуси унинг ўспиринлик даврида қорнёна қироати учун берилган. Шу боисдан буюк шоир ғазалларида арабий лафздаги шеърий сатрлар ва муқаддас китоб «Нури мунзал»нинг бебаҳо ҳикматлари жаранглайди:

Он талхвашки сўфи уммулҳабоисаш хонд,
Ашҳолано ва аҳло мин қиблат-ил-узоро.

Ҳофиз Шерозий 1321—1325 йилларда Шероз шаҳрининг Мусалло қишлоғида туғилган. Ўз эътирофича, тахминан қирқ йил илм риёсатини чекиб, илоҳий ва мажозий сўз кишварини мусаххар қилган. Буюк шоирдан ғазаллар девони, рубоийлар ва қитъалар мерос қолган.

Ғазал устодидир Ҳофизи Шероз,
Анинг тенги ғазал мулки аро оз.

Муштарийлар ҳукмига ҳавола этилаётган ғазаллар таржимасининг айрим қусурлари маъзур тутилмоғи ва мутаржимга тегишли деб қабул қилинишини сўрардим. Камоли эҳтиром билан таржимон.

АЛҒИЁС

Дардимизга йўқ дармон, алғиёс,
Ҳажримизга йўқ поён, алғиёс!
Олди дилу динимю жон олгуси,
Алғиёс, эй, жабри жонон, алғиёс!
Ўптириб бир, эвазига жон сўрар,
Бағритош ул шўхи хубон, алғиёс!
Бевафолар қонимизни ичди-ку,
Эй мусулмонлар, не дармон, алғиёс!
Мисли Ҳофиз кеча-кундуз тинмайин,
Йиғладиму йиғладик қон, алғиёс!

* Алғиёс — «доду фарёд» дегани.

АЙБЛАМА РИНДЛАРНИ СЕН...

Айблама риндларни сен, эй зоҳиди покиза дил,
Ўзгалар қилган гуноҳни ёзмагайлар сенга бил.
Ҳар кишики ўрмасин, оқибати ким экди дер.
Мен агар яхши-ёмонман, сенга не, қайғурмагил.
Барчаси ишқ уйидир ҳам масжиду бутхоналар,
Барчаси толиби урфон, масту хушёр икки хил.
Эгамам майхоналарнинг ғиштига бошимни мен.
Етмаса сўз фаҳмига гар муддаи, бўлма хижил.
Ноумид этма мени лутфи азал эҳсонидан.
Не билурсан парда ортида ёмону не асил?
Мен не тақво пардасидан ташқари чиқдим тамом,
Жаннатий эрди отамлар, мен ҳам ул зотга ўғил.
Дилрабодур боғи Фирдавсу валекин сен мудом,
Сабзазору соийи толни ғанимат бил кўнгил.
Бир қадаҳ олсанг қўлингга Ҳофизо келса ажал,
Етказар сени беҳиштга бу харобатдан дадил.

МЕНИ МАСТ АЙЛАГАЙ ДОИМ...

Мени маст айлагай доим, насими жаъди гесўйинг,
Мени ҳар дам хароб этгай, фиреби чашми жодуйинг,
Неча сабру тоқатдин сўнг туни ёраб кўролгайсен,
Кўзим шамъини ёққан чоғида меҳроби абрўйинг.
Саводи лавҳи кўрмоқни анинг-чун мен азиз тутгум,
Жонимга нусхае бўлгайми нақши холи ҳиндуйинг.
Агарда жовидон дунёни яшнатмоқни истарсен,
Сабоға айт, кўтаргайким, замоне бурқаин рўйинг.
Ва гар расми фано истарсан оламдан буриб юзни,
Ки силкиб ер уза тўксин минглаб жон ҳар мўйинг.
Мену боди сабо мискин, икки сарсони беҳосил,
Мен афсун маст кўзингдину у маст бўйи гесўйинг.
Яшаб ҳиммат-ла Ҳофизнинг-ки дунёю ахиратдан,
Кўринмас ҳеч кўзига, жуз ул ҳоки сари кўйинг.

ШУЪЛАЙИ МОҲИ ҲУСН

Шуълайи моҳи ҳусн эй рўйи рахшонинг сени,
Эзгулик обрўйи ҳам чоҳи зонахдонинг сени.
Сени бир кўрмоқни истаб лабларимга етди жон,
Чиқмасин, чиқсинми ё айтгил не фармонинг сени.
Кимса даври наргисингга офиятдан боқмади,
Беҳки сотмас эрсалар мастури мастонинг сени.
Бахти хоболудимиз бедор бўлгайдур магар,
Урди андоқ сув кўзингга рўйи рахшонинг сени.
Ел била ҳамроҳ юборгил юзларинг гулдастасин,
Гар таратса хуш исини хоки бўстонинг сени.
Ет муродингга яшаб эй базми Жам соқийлари.
Гарчи пурмай этмади жонимни давронинг сени.
Дилни вайрон айлагай дилдорни огоҳ айлагил,
Алҳазар эй дўстим, жоним ила жонинг сени.
Ё худо ҳамроз ўлиб еттум висолингга қачон,
Кўнглим ороми эрур зулфи паришонинг сени.
Хоку хунга биз томон келсанг этогинг тегмасун,
Ушбу йўлда бўлди кўплар дўсту қурбонинг сени.
Айлагай Ҳофиз дуое тинглабон омин дегил:
Ризқимиз бўлгуси лаъли шакарафшонинг сени.
Эй сабо Язд шаҳри аҳлига бориб унга деким,
Ким кофирлар калласидур тўпи чавгонинг сени.
Гарчи Оллоҳдин йироқмиз, ҳимматни эрмас узоқ,
Шоҳимизга қулмизу доим саноxонинг сени.
Эй шоҳаншоҳи баландахтар худога ҳиммате,
То ўпарман мисли юлдуз хоки айвонинг сени.

ДИЛ КЕТАДУР ҚЎЛИМДАН

Дил кетадур қўлимдан, диндорлар, худоё,
Оҳ, дардки рози пинҳон, бўлгайдур ошкоро.
Миндик қайиқка энди денгиз шамоли қўзғал,
Бўлгайми боз кўрмоқ дийдори дўстни оё?
Ўн кун фалакни меҳри, афсона мисли сеҳри,
Дўстларга яхшилик қил, ҳар фурсатингда ёро!
Кўринганида гул-мул, оҳ урди кеча булбул,
Хоти-с сабўҳу хуббу, ё айюҳа-с-сикоро!
Эй соҳиби каромат, шукронайи саломат,
Дарвеши бенавони шод айла бир куни то.
Дунёни тинчлиги бил, бу икки сўзда жодур,
Дўстингга қил мурувват, душманга қил мадоро.
Гар эзгулик кўйидан бизлар ўтолмагаймиз,
Тақдирни айла таҳрир, ҳолиқи раббаноё!
Ул талхваш сўфий деди шароб келтир,
Ашҳолано ва аҳло мин қиблат-ил-узоро.
Ночорлиғни асти бўл шоду майпарасти,
Бу кимиён дунё Қоқун қилур гадоё!
Саркашлиғ этма чун шамъ, куйгуси ғайратингдан,
Дилбарки кафти узра мум ўлди санги хоро!
Ойинайи Сикандар, боқ жоми Жамга ўхшар,
То сенга сўзлагайдир ҳолини мулки Доро.
Форсийдегич гўзаллар, бергай ҳаёт доим,
Соқий башорат эттил, риндларки бўлса мулло.
Ҳофиз танига киймас бу ҳирқайи майолуд,
Бизни узрли деб бил, эй шайхи пок сийmo!

Форсийдан Олимжон БЎРИЕВ таржималари.

● ЯҚИНДА Тошкентдаги Муқимий номли театрда Ўзбекистон халқ ёзувчиси Ўткир Ҳошимов билан маориф ходимлари ва мактаб ўқувчилари ўртасида қизиқарли учрашув бўлиб ўтди. Учрашувда «Тўйлар муборак» саҳна асари ҳам кўрсатилди.

Суратқаш Ҳ. СОЛИҲОВ.

НОЁБ ТАНГА ТОПИЛДИ, АЙБДОР ЖАЗОЛАНДИ

Илгари Элликқалъа ўлкашунослик музейида сақланаётган ноёб тангани Мадаминов Салой (Муҳаммад Солиҳ) фирибгарлик йўли билан олиб кетгани ҳақида хабар қилинган эди.

Шу иш юзасидан ўтказилган дастлабки тергов ва судда аниқланишича, Бекчонов Сапарбой Жумабоевич 1991 йил 9 ноябрь куни Элликқалъа туманида жойлашган ўлкашунослик музейида сақланаётган, музей мулки ҳисобланган, эрамиздан аввалги III—I асрларда зарб қилинган, кўҳна Хоразм маданияти, иқтисодиётини, тарихи ва пул муомаласини ўрганишда бебаҳо манба ҳисобланган, ўта ноёб, нумизматика фанида бемисл тарихий аҳамиятга эга бўлган бир дона тангани музей директори Жумаев Оразалидан олмоқчи бўлганида, у рад жавобини берган, шундан кейин С. Бекчонов ўзининг жиноий мақсадини амалга ошириш учун музей директори О. Жумаевнинг ишончини суиистеъмол қилиб, фирибгарлик йўли билан шу ноёб тангани таъмирлаш ва экспертиза қилиш баҳонасида алдаб олиб кетиб, «Эрк» демократик партиясининг раиси Мадаминов Салойга элтиб берган.

Иккинчи айбланувчи — Мадаминов Салойга нисбатан, у ҳозир қаерда экани номаълум бўлгани учун, жиноят иши алоҳида ажратилиб, мазкур жиноят ишининг С. Бекчоновга тегишли қисмигина судга юборилган.

Ушбу жиноят иши Элликқалъа туман суди томонидан З. Собиров раислигидаги очиқ суд мажлисида кўрилиб, 1994 йил 9 февралдаги суд ҳукми билан С. Бекчонов Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 129-модда 3-қисми билан айбланиб, 3 йил муддатга озодликдан маҳрум этилди.

Суд Бекчоновга жазо тайинлашда унинг биринчи марта судланаётганини, оилавий аҳволини ҳамда у билан Мадаминов Салой томонидан ўзлаштирилган ноёб танга С. Бекчоновнинг ҳимоячиси — адвокат Ҳ. Зайниддинов томонидан суд мажлиси жараёнида қайтарилганини ҳисобга олиб, унга қонунда кўрсатилганидан енгил жазо тайинлади.

Суд шу жиноят иши бўйича хусусий ажрим чиқарди. Унда 1991 йил 9 ноябрда Мадаминов Салой томонидан олинган ноёб танга қаердан ва қандай қилиб С. Бекчоновнинг ҳимоячиси Ҳ. Зайниддиновнинг қўлига тушиб қолгани ва судга топширилганини аниқлаш, жиноят ишининг Мадаминов Салойга тегишли қисми бўйича ўтказилаётган тергов юзасидан назоратни кучайтириш Ўзбекистон Республикаси Прокуратурасига юклатилди.

С. МУҚИМОВ.

• *Мулоҳаза ўрнида*

СИЗ НИМА ДЕЙСИЗ?

МЕНИ кўпдан буён бир муаммо ўйлантириб келади. У ҳам бўлса кўп қаватли уйларда ит боқиб келинаётганлигидир! Бундайлар, афсуски, кўпайиб қолди.

Тўғриси, баъзида лифтга чиқишга ҳам чўчиб турамиз. Каттакон кўппак билан ёнма-ён, туриш учун катталар майли-я, айниқса, ёш болаларнинг юраги дов бермайди, улар безиллашади.

Ўзларини ўта «маданиятли» ҳисобловчи айрим кимсалар эса бу нарсага сира ҳам эътибор бермайдилар.

Биз бу билан ит боқиш керак эмас, деб айтмоқчи эмасмиз. Ит боқиш керак, лекин бунинг учун маълум шарт-шароитлар бўлиши зарур-да! Масалан, ҳовлиси кенг жойларда, дала-ҳовлиларда боқилса ярашади. Лекин кўп қаватли уйларга сира ҳам тўғри келмайди.

Яна бир мулоҳаза. Дейлик, сиз бир юмуш билан ўша кўп қаватли уйлардан бирига бориб қолдингиз. Эшик қўнғироғини босасиз ва хаёлан Сизни ҳозир очиқ чеҳра ва илтифот билан қарши олишларини ўйлайсиз. Минг афсус, эшик ортидан овозини борича кўппак акиллайди...

Ҳа, майли дейсиз. Уй эгаси билан ичкарига кирасиз. Дастурхон ёзиб, Сизни чойнонга таклиф қиладилар. Аммо томоғингиздан бир чимдим нон тугул бир қултум чой ҳам ўтмайди. Иштаҳангиз бўғилади. Чунки сизни ҳозиргина акиллаб қарши олган кўппак оёғингиз остига келиб ётиб олади. Баъзида қизиқиши ортиб кийимларингизни ҳам ҳидлаб кўради. Сиз эҳтиётлик билан уни ҳайдамоқчи бўлсангиз, уй эгаси қўрқманг, тишламайди, уйга келган одам билан ўзи шундай қилиб танишиб олмоқчи-да, деб сизга таскин беради.

Бу ҳам майли-я, хонадондаги болаларнинг ит билан қучоқлашиб, тортқилашиб ўйнаб юришларига нима дейсиз? Ахир бу хавфли-ку. Ит қанчалик ақлли бўлмасин, барибир, итлигини қилиши мумкин-да. Бола билан ўйнашаётиб, унинг бирор ерини тишлаб ёки тирнаб олиши ҳеч гап эмас. Бундай воқеалар кўп бўлиб туради. Лекин ҳеч ким кафолат бера олмайди-ку. Бунинг устига итдан ҳар хил касалликлар юқиши ҳам мумкин. Болалар буни билишмайди-ку. Итни силаб-сийпаб ўйнашаверади.

Халқимизда «ит вафо»... деган нақл бор. Ит ҳақиқатан ҳам вафодор бўлиши мумкин. Лекин бу дуч келган жойда уни боқавериш мумкин, дегани эмас-ку! Ит қанчалик вафодор бўлмасин инсон ундан азизроқдир. Жамоатчилик бу ҳақда ўйлаб кўриши керак.

Юнусобод райони Минор маҳалласининг бир гуруҳ аҳолиси.

БОШЛАНҒИЧ ТАШКИЛОТ ТУЗИЛДИ

Яқинда Тошкент Давлат аграр дорилфунунида «Экосан» халқаро саломатлик жамғармасининг бошланғич ташкилоти тузилди. Шу муносабат билан ўтказилган йиғилишда дорилфунун ректори, академик Э. Шайхов, «Экосан» халқаро жамғармаси бош директори муовини профессор Эргаш Норметов, америкалик меҳмон «Сервис Эдвентура ИНК» фирмаси президенти Монте Рулис, профессор Т. Пирохунов, доцентлардан А. Аҳмаджонова, М. Рашидов ва бошқалар сўзга чиқдилар. Дорилфунун генетика кафедраси мудири, профессор Абдуқодир Эргашев «Экосан» халқаро саломатлик жамғармаси бошланғич ташкилоти раиси этиб сайланди.

Йиғилиш қатнашчилари она табиатни, инсон саломатлигини асраш бўйича барча ёшларга қарата мурожаатнома қабул қилдилар.

Б. РИХСИЕВ.

• *СПОРТ* •

ҚЎЛ ТЎПИ МУСОБАҚАЛАРИ БОШЛАНДИ

Олмалиқ шаҳрида қўл тўпи бўйича аёллар республика чемпионатининг биринчи тури бўлиб ўтди. Мусобақаларда саккизта кучли команда иштирок этмоқда.

Биринчи босқичда Олмалиқнинг «Надежда» командаси қизлари мағлубиятсиз ўйнаб, 14 очко тўплашди. В. Мўминов раҳбарлик қилаётган бу клубнинг иккита ўйинчиси — Татьяна Игнатенко билан Любовь Заречная турнирнинг энг яхши ўйинчилари деб топилди. Сирдарё вилоятининг ишлаб чиқариш—техник жиҳозлаш бошқармаси командаси иккинчи, Тошкент шаҳрининг гандболчи қизлари учинчи ўринда бормоқда.

Чемпионатнинг навбатдаги тури май ойида Наманган шаҳрида ўтказилади.

(ЎзА мухбири).

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.

• *Янги китоблар*

ҚАҲРАМОННИНГ КЎНГИЛ ТОРИ

Ўн саккиз ёшлиларнинг ҳаммаси албатта шеър битади, деганди кимдир. Менимча, газета-журналларнинг таҳририятлари — эшигини очиб кирадиганларга ҳам асли ижод «дарди» юққан бўлади.

«Тошкент ҳақиқати»га оддий мухбир бўлиб ишга келган Қаҳрамон Каримов ҳам шоиртабиат йигит эди. Лекин қандайдир тортинчоқлиги, камсуқумлиги сабаблими ўз машқларини устозларга кўрсатиб, эълон қилдиришга юраги дов бермасди, чамаси.

Олтмишинчи йиллар бошида газетамизга муҳаррир бўлган Мақсуд Қориев ижодкорларни жуда қадрлар, ҳар томонлама рағбатлантириб, уларга далда бериб юрарди. Эсимда, кунларнинг бирида муҳарриримиз ҳаммамизни йиғиб «Ёзиш қўлларингдан келади, ёзганларингизни олиб келинг, кўрамиз, биргалашиб ўқиймиз. Лозимларини нашр этамиз. Жуда бўлмаса деворий газета ҳам бор» деганди. Шундан сўнг кимдир ҳажвияси, кимдир масали, кимдир тўртликлари ва яна кимдир кичик ҳикояларини олиб келди. Уларнинг ҳаммаси кўп ўтмай «Ҳақиқатчи» деворий газетасининг бир неча қулочга етадиган махсус сонидан жой олди. Мусаҳҳиҳдан тортиб хатлар бўлимининг ходими-ю, қишлоқ хўжалик бўлимининг мухбири, бўлим мудирлари бу «асар»лар билан бир-бирини табриклашганди. Муҳими, ўша воқеа ёшлар ижод булоғининг кўзи очилиб кетишига катта туртки бўлганди.

Қаҳрамоннинг ижод чашмасидан афсуски, ҳаётлигида баҳраманд бўлолмаганмиз. У бўлимнинг кундалик топшириқлари, хизмат сафарлари билан бўлиб бадиий ижод билан шуғулланишни кейинга суриб қўйган экан. Шафқатсиз ўлим эса йигирма тўққизинчи баҳорини қаршилаш арафасида ҳамкасбимизни бевақт орамиздан олиб кетганди...

Яхшиямки, ҳаётда чинакам, меҳрибон инсонлар бор. Улар Қаҳрамоннинг чала қолган ишларини, дафтарларда қолиб кетган қораламаларини поёнига етказишди.

«Наврўз» нашриёти яқинда унинг «Кўнгил тори» деб аталган шеърлар, ҳикоялар тўпламини ўқувчиларга армуғон этди. Катта савоб ишга қўл уриб, Қаҳрамоннинг ижод намуналарини юзага чиқаришда кўмаклашган азиз ва меҳрибон инсонларга муаллифнинг отаси уруш қаҳрамони Ғулом Каримов китоб муқаддимасида ўз ташаккурини изҳор қилган. Бу миннатдорчилик каломи аввало Қибрайда яшаб ижод этаётган ёзувчи, Усмон Носир мукофоти совриндори Тўлқин Эшбекка тегишли. У Қаҳрамоннинг ижодий мероси билан бизларни баҳраманд этишни ўзининг дўстлик ва инсоний бурчи деб билди. Туман ҳокими, Ўзбекистон халқ ноиби Акбарали Йўлчиев, ҳоким муовини Султонбой Атегов, босмахона бош директори Ҳусниддин Орипов, «Ўзбексавдо» моддий-техника базаси директори Ўткир Шоюсуповлар ҳам бу эзгу ишга бош қўшганлар. Қаҳрамоннинг вафодор рафиқаси Озода Абдуҳалил қизи марҳум турмуш ўртоғининг ижодий машқларини тўплаб, ҳамкасбимизнинг ушалмаган орзусини рўёбга чиқарган.

Муаллиф ўз ҳикояларида, шеърларида одамларни инсофга, диёнатга, тўғрилик, камтарлик, инсонийликка чақиради, соф муҳаббатни, вафони улуғлайди, кишилар дардига бефарқ қаровчилар, ўзим бўлай деган худбинлар, димоғдорларга нафратини изҳор қилади.

Қаҳрамон ҳаётда ҳам шундай эди: муҳаббатга садоқат, камтарлик, ҳаётдан фақат яхшиликни, гўзалликни ахтариш унинг ўзига хос фазилатлари эди.

Қаҳрамоннинг «Кўнгил тори» чақмоқдек ёниб, аммо беиз кетмаган укамиздан яхши ёдгорликдир.

С. МУСАЕВ.

ЎЗБЕКИСТОН ЖУРНАЛИСТЛАР УЮШМАСИНИНГ ТОШКЕНТ ТАШКИЛОТИ ҲИСОБИДА ТУРАДИГАН АЪЗОЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси Тошкент ташкилотининг манзилгоҳи ўзгарди. Шу муносабат билан уюшманинг Тошкент ташкилоти ҳисобида турадиган барча аъзолари, бошланғич ташкилотларнинг котиблари, жумладан Тошкент вилояти шаҳар ва туманларида яшаб меҳнат қилаётган уюшма аъзолари, ана шу жойлардаги бошланғич журналистлар ташкилотларининг котиблари уюшма аъзолигига қабул қилиш, ҳисобдан чиқариш, аъзолик бадалларини тўлаш, ташкилий-ижодий ишлар ҳамда Тошкент ташкилоти бошқаруви билан боғлиқ бўлган барча масалалар бўйича Навоий кўчаси, 30-уй (Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси жойлашган бино) 33-хонага мурожаат қилишларини сўраймиз. Тошкент ташкилоти бошқарувининг махсус вакили ана шу манзилгоҳда иш олиб боради. Маълумотлар учун қуйидаги телефонга мурожаат қилиш мумкин: 44-65-97.

ЎЗБЕКИСТОН ЖУРНАЛИСТЛАР УЮШМАСИ ТОШКЕНТ ТАШКИЛОТИ БОШҚАРУВИ.

• *ЭЪЛОН* •

Тошкент вилояти ҳудудидаги фермер хўжаликлари диққатига!

Тошкент вилояти нефть маҳсулотлари таъминоти корхонаси шуни маълум қиладики, фермер хўжаликларига керак бўлган нефть маҳсулотларига буюртмаларни улар ўзларига яқин жойлашган Кучлук, Бекобод, Чинобод ҳамда Қибрай нефть омборхоналарига топширишлари керак.

Собир Раҳимов туманидаги масъулияти чекланган «Саодат» жамиятининг йўқолган муҳри

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Тошкент ҲАҚИҚАТИ
Муассис:
Тошкент вилояти ҳокимлиги

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32.

Телефонлар:
ХАТЛАР ВА ОММАВИЙ ИШЛАР БЎЛИМИ — 33-40-48.
АХБОРОТ, ТИЖОРАТ ВА ЭЪЛОНЛАР БЎЛИМИ — 33-99-15.

● Эълон ва билдирувлар кечиктирилмай чоп этилиши кафолатланади.
● Факт ва далилларнинг ҳаққонийлиги учун мақолалар муаллифлари масъулдирлар.
● Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Индекс: 64672. 1 2 3 4 5 6

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 8. Буюртма Г—844. 21950 нусхада босилди, ҳажми—2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти—20.30. Босишга топширилди 23.50.